

DYDD GWENER, 16 MEHEFIN 2023

AT: HOLL AELODAU Y PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG

YR WYF DRWY HYN YN EICH GALW I FYNYCHU CYFARFOD O'R **PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG** A GYNHELIR YN **SIAMBR - NEUADD Y SIR, CAERFYRDDIN. SA31 1JP** AC O BELL AM 1.30 YP, **DYDD GWENER, 23AIN MEHEFIN, 2023** ER MWYN CYFLAWNI'R MATERION A AMLINELLIR AR YR AGENDA SYDD YNGHLWM

Wendy Walters

PRIF WEITHREDWR

Swyddog Democrataidd:	Julie Owens
Ffôn (Ilinell uniongyrchol):	01267 224088
E-Bost:	juowens@sirgar.gov.uk
Cyfarfod aml-leoliad yw hwn. Gall aelodau'r pwyllgor fynychu'n bersonol yn y lleoliad a nodir uchod neu o bell drwy'r ddolen Zoom a ddarperir ar wahân.	
Gellir gwyllo'r cyfarfod ar wefan y cyngor drwy'r ddolen canlynol:- https://carmarthenshire.public-i.tv/core/portal/home	

Wendy Walters Prif Weithredwr, *Chief Executive*,
Neuadd y Sir, Caerfyrddin. SA31 1JP
County Hall, Carmarthen. SA31 1JP

PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG

GRŴP PLAID CYMRU-

Cyng. Carys Jones
Cyng. Liam Bowen
Cyng. Kim Broom
Cyng. Peter Hughes Griffiths
Cyng. Betsan Jones
Cyng. Hefin Jones
Cyng. Jean Lewis

GRŴP LLAFUR -

Cyng. Lewis Davies
Cyng. Michelle Donoghue
Cyng. Dot Jones
Cyng. Edward Skinner
Cyng. Michael Thomas

GRŴP ANNIBYNNOL -

Cyng. Sue Allen

HEB GYSYLLTIAD -

Cyng. Sean Rees

AELODAU ANETHOLEDIG SYDD Â PHLEIDLAIS

Vera Kenny
Rev. Delyth Richards

Yr Eglwys Gatholig Rufeini
Yr Eglwys Yng Nghymru

RHIANT LYWODRAETHWYR SYDD Â PHLEIDLAIS -

1 Lle Gwag
Anthony Enoch
Dr. Felicity Healey-Benson

Cynrychiolwr Riant
Lywodraethwr – Ardal 1 - Dinefwr
Cynrychiolwr Riant Lywodraethwr -
Ardal 2 - Caerfyrddin
Cynrychiolwr Riant Lywodraethwr -
Ardal 3 - Llanelli

AGENDA

1. YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB
2. DATGANIADAU O FUDDIANNAU PERSONOL GAN GYNNWYS UNRHYW CHWIPIAU PLEIDIAU A RODDIR MEWN YMATEB I UNRHYW EITEM AR YR AGENDA.
3. CWESTIYNAU GAN Y CYHOEDD (NID OEDD DIM WEDI DOD I LAW)
4. CYNNAL YMDDYGIAD 5 - 34
5. LEFELAU PRESENOLDEB YSGOLION 35 - 48
6. CYNLLUNIO STRATEGOL Y GYMRAEG MEWN ADDYSG - ADRODDIAD BLYNYDDOL 49 - 74
7. ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG 2022/23 75 - 98
8. DIWEDDARIAD AR GAMAU GWEITHREDU Y PWYLLGOR CRAFFU 99 - 106
9. BLAENGYNLLUN GWAITH Y PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG AR GYFER 2023/24 107 - 112
10. EITEMAU AR GYFER Y DYFODOL 113 - 138
11. LLOFNODI YN GOFNOD CYWIR COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWYD AR 5 MAI 2023 139 - 146

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

Eitem Rhif 4

Y PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG
23 MEHEFIN 2023

CYNNAL YMDDYGIAD

Y Pwrpas

Ymateb i gais y Pwyllgor Craffu am y wybodaeth ddiweddaraf am wasanaethau cefnogi ymddygiad.

Gofynnir i'r Pwyllgor Craffu ystyried a roi sylwadau ar y materion a ganlyn:-

Y sefyllfa bresennol mewn perthynas ag ymddygiad mewn ysgolion a sut mae'r Awdurdod yn cefnogi ysgolion i wella safonau ymddygiad.

Y Rhesymau:

Mae'r adroddiad yn darparu gwybodaeth am sut mae'r ALI yn cefnogi gwella ymddygiad ar draws ein hysgolion.

Yr Aelod O'r Cabinet Sy'n Gyfrifol Am Y Portffolio:- Glynog Davies (Addysg a'r Gymraeg)

Y Gyfarwyddiaeth: Enw Pennaeth y Gwasanaeth: Aneirin Thomas Awdur yr Adroddiad: Jo Antoniazzi	Swyddi: Pennaeth Gwasanaethau Addysg a Chynhwysiant Swyddog Arweiniol ar gyfer Gwasanaethau Ymddygiad ac UCD	Rhifau ffôn / Cyfeiriadau E-bost: 01267 246506 arthomas@sirgar.gov.uk
--	---	--

EXECUTIVE SUMMARY
EDUCATION YOUNG PEOPLE AND THE WELSH LANGUAGE SCRUTINY
COMMITTEE
23RD JUNE 2023

SUPPORTING BEHAVIOUR

The report provides information with regard to supporting improved behaviour across Carmarthenshire schools.

Following a behaviour review undertaken across all schools a model was agreed to address providing equitable and consistent behaviour support services. A Four Phase Model of Behaviour and Emotional Wellbeing Support has been developed and is being successfully implemented. The Four Phase Model includes upskilling schools and staff to meet the needs of learners, providing ‘in school’ support for staff and learners, providing specialist Behavioural, Emotional and Social Difficulties (BESD) support within Educated Other Than At School (EOTAS) and providing bespoke support for some of the most vulnerable learners in the Local Authority. The 4 Phase Model continues to be embedded in our schools.

DETAILED REPORT ATTACHED ?

Yes

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report :

Signed: **Aneirin Thomas**

Head of Education and Inclusion

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE

CABINETMEMBER PORTFOLIO HOLDER(S) AWARE/CONSULTED

Yes

**Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information
List of Background Papers used in the preparation of this report:**

There are None.

Adroddiad Cynnal Ymddygiad Supporting Behaviour

sirgar.llyw.cymru
carmarthenshire.gov.wales

Cyngor Sir Gâr
Carmarthenshire
County Council

BEHAVIOUR AND ENGAGEMENT

Following a behaviour review undertaken across all schools, a model was agreed to address providing equitable and consistent behaviour support services. A Four Phase Model of Behaviour and Emotional Wellbeing Support has been developed and is being successfully implemented. The Four Phase Model includes upskilling schools and staff to meet the needs of learners, providing 'in school' support for staff and learners, providing specialist BESD support within EOTAS and providing bespoke support for some of the most vulnerable learners in the Local Authority. The 4 Phase Model continues to be embedded in our schools.

The Behaviour Support Community Team are directly linked to schools aligned with the ALN cluster model. The Behaviour Support Community Team has been re-structured and re-designed to offer a more comprehensive, specialist and inclusive service delivery.

The new service delivery model has doubled the number of staff on the team and has included the creation of a team of Teaching Assistants who are highly experienced in working with and supporting young learners with BESD. The Two-Tiered approach within Phase One and Two of the Four Phase model provides schools with a proactive and reactive service that allows for the provision of support at an early stage and identification of emerging needs replacing the lengthy referral process that preceded it. However, as a newly established team quantitative data on the impact from this service is not yet available, initial feedback from schools indicate that the realigned model is being well received and appreciated by mainstream colleagues. Qualitative data collected provides very positive response regarding the support of the team and the impact they are having in the training provided, support for learners and guidance given. For example, many schools note improving confidence in addressing the increasingly complex needs of our learners, however challenges remain.

As well as providing advice, guidance and strategies that are heavily based in the ethos of Trauma Informed and Restorative Approaches to support staff and pupils in schools, the team of specialist teachers have developed appropriate training programs that have been delivered to colleagues in around half of our mainstream schools.

Alongside the current provision of support interventions such as Thinking Detectives, Positive Play and Draw Talk, the team are in the process of researching and planning further interventions such as Lego Play and Peer Mediation that can be delivered to mainstream. The identification and development of training programs that can be delivered to support the work of staff in schools will be a key part of the ongoing provision of the BSCT.

The Behaviour Support Community Team works closely with the Educational and Child Psychology Service to attend whole school and individual wellbeing needs through TAPPAS (Teams Around Pupils, Parents and Settings) four times a year

to complete a 'plan, do, review' cycle in secondary schools. In primary schools the Behaviour Support Community Team teacher links with the Educational and Child Psychology Team to attend the primary planning meetings in Autumn Term to plan training and identify possible support for BESD needs. The TAPPaS Model allows key partner agencies to work proactively with the school to identify the whole school strategy for supporting all learners with SEBD needs and ensures that the school and learners receive the right support from the right agency sooner and reduces the need for the school to make multiple referrals for the same learner. Plans are in place to further embed the TAPPaS approach to include, TAPPaS for whole school, TAPPaS Review and TAPPaS Strategy meetings to ensure that there is a robust system around meeting the needs of vulnerable learners.

The team has supported 100% of Secondary Schools and 65 out of the 95 Primary Schools (68%) in the Local Authority have received direct support from the BSCT during this period. The direct impact of this work will be evaluated through questionnaires and introducing impact summary documents. The current impact of the new service delivery is that the LA has responded to schools 'request for timely and needs led support, and this is delivered through an integrated approach catering for the full range of needs, making strong timely and accessible provision that supports both school staff and learners.

To enhance the specialist BESD support available in schools, the Local Authority listened to the concerns of Headteachers in Secondary Schools and agreed to provide funding to each school to employ an additional member of staff to support vulnerable learners demonstrating BESD. (£500k) The Lead Officer worked with Headteachers to listen to the main concerns and wrote a job profile that provided a specific role to support learners. The impact has been that each secondary school now has a specific member of staff with the agreed title of Behaviour Support and Wellbeing Officer who are directly linked to the Behaviour Support Community Team for advice, training and guidance. Each school was offered a place on a Trauma Informed training course which was for agreed induction training for the Behaviour Support and Wellbeing Officers. Within the Specialist BESD settings (Phase 3 of the model -PRU provisions)the LA has created a Lead Trauma Informed Practitioner role who will work closely with the Behaviour Support Community Team and the Behaviour Support and Wellbeing Officers to deliver trauma informed activities, strategies and interventions. Again, as these posts are new this academic year (2022-23),their impact is yet to be analysed. However, what can be noted is that within the Behaviour Support Services we are developing a phased and staged response to working with our learners and schools so that we can deliver a needs-led service where we approach supporting our learners with a restorative ethos and have an inclusive person-centred approach supporting the needs of learners and schools.

To further develop joint working between BSCT and the Behaviour and Wellbeing Officers and to enhance targeted support within Phase 1 and 2 of the 4 Phase Behaviour and Emotional Wellbeing Support Model half termly meetings are held. Our first presentation by one school's Behaviour and Wellbeing Officer has reported that

the impact of the structure and strategies using restorative, and trauma informed practice has resulted in an over 80% reduction in fixed term exclusions in their school in the first six months of the approach being implemented.

To develop the work of our specialist BESD PRUs an enhanced Senior Leadership team is in the process of being implemented. All learners attending the centres are placed via a robust process through the ALN departments Inclusion Panel. The Lead Officer for Behaviour Support Services and PRUs has developed a strong team ethos where all centres now work closely. There is a planned weekly Phase 3 SLT meeting attended by the Lead Officer and Centre Managers where information is shared, good practice, training and joint developments for interventions and for secondary curriculum. The impact has been at the established secondary centres improved training opportunities with training outcomes implemented into daily practice, such as the Trauma Recovery Model. The impact has led to multiple improvements in attendance and wellbeing for learners and the centre has been accredited with national awards. This trauma recovery model will shortly be delivered into the newly registered secondary PRU and the established primary PRU using the new Lead Trauma Informed Practitioner. A similar approach enhancing trauma informed practice, using the Behaviour and Wellbeing Officers in our secondary mainstream schools to deliver trauma informed practice in mainstream schools has also been planned.(impact noted above)

Joint working with ECPs and BSCT has led to implementation of a series of training to support Phases 1 and 2 of the Behaviour and Emotional Wellbeing Support in schools. The impact has been-ELSA training delivered, and an ELSA now trained in every school in Carmarthenshire, TAPPAS meetings to support whole school and individual learners, joint consultation planning meetings, supervision for all Trauma Informed Practitioners/staff delivering trauma informed strategies, the newly piloted EBSA (emotionally based school avoidance) project.

Our School In-Reach team is a mix of experienced mental health professionals and therapists who work in our education settings to support learners and staff with their emotional and mental wellbeing. They work in every secondary school across Carmarthenshire, including Pupil Referral Units and Out of School Tutoring Services. They attend termly prioritisation meetings with education staff in secondary schools where they discuss the needs of individual learners, staff and the school as a whole

Ysgol Coedcae School

Scrutiny committee meeting
23 June 2023

Mission, vision and values

Mission statement

To inspire confident learners to thrive in an ever-changing world

Vision

Our more detailed vision statement can be summarised as *our commitment to being a happy, inclusive school, in which staff are well supported so that they may, in collaboration with others, deliver the best possible educational experiences and outcomes for all our pupils, without exception.*

Values

Respect, honesty, kindness & inclusion

Estyn inspection findings 27 February 2023

“Coedcae School provides a highly inclusive and safe environment where pupils and staff are happy and thrive. Leaders’ relentless focus on helping all pupils, whatever their background, to succeed has a notable impact on the progress and well-being of pupils, particularly the most vulnerable.”

Leaders and staff have created a culture of safeguarding where most pupils feel safe and free from bullying at school. The support for pupils’ well-being is highly effective, and the school provides exceptional tailored support for those pupils with additional learning needs. The standard of care, support and guidance for pupils is exemplary, and this helps pupils and parents to feel valued as part of the school community

School context data

Context factor	Data
Pupil numbers	916 858 in 2019
FSM	2023: 41.9% 3yr rolling average 2020/21-2022/23: 37.5% 3yr rolling average 2017/18-2019/20: 30.8%
EAL	12.6% 5.9% at stages A-C
SEN	56.1% 27.0% SA 27.0% SA+ 2.1% Statement
Deprivation	47% of cohort living in 20% most deprived areas in Wales 37% of cohort living in 10% most deprived areas in Wales

EXAMPLES OF INTERVENTIONS

eFSM		Behaviour Support Community Team	
Child Protection		CYCA	
CASP (Care and Support Plan)		SEAL provision	
LAC		Young Carers	
EWS		NHS Smoking Cessation	
CAMHS		Prevent	
SBYW (Youth Worker) - group		EOTAS	
SBYW (Youth Worker), 1-to-1		Behaviour & Wellbeing Officer	
Counselling		Cyfle	
School Health Nurse		One-page profiles	
Medical need/health plan		Behaviour plans	
Youth Prevention Team		ELSA	
EBSA Psychologist		INTACT	
Choices (substance misuse)		Cynnydd (up to November 2022)	
TAF		Police School Liaison Officer	
TAPPaS		Psychotherapy	
Educational Psychologist		Threshold (relationships)	

Key performance indicator trends

	2022	2021	2020	2019	2018
Capped 9	365.3	378.2	354.1	347.8	334.0
Literacy	41.6	40.0	38.2	36.8	37.5
Numeracy	36.0	37.6	37.2	35.9	36.1
Science	37.4	40.6	33.2	36.4	36.0
WBQ SCC	33.8	40.6	39.9	33.0	34.5
5 A* - A	13.7	20.5	10.8	14.5	14.2

Legacy indicator trends

	2022	2021	2020	2019	2018
L2 inclusive	53%	58%	47%	46%	51%
L2 threshold	71%	75%	73%	61%	60%
L1 threshold	96%	93%	98%	96%	98%

KPI 2019 compared with Wales' averages

Performance measure	School 2019	Wales 2019	School 2019	Wales 2019	School 2019	Wales 2019
<i>Average points score</i>	All pupils	All pupils	eFSM pupils	eFSM pupils	eFSM/nonFSM gap	eFSM/nonFSM gap
Literacy measure	37	39	33.9	32.5	-4.5	-8.9
Numeracy measure	36	37	33.1	29.4	-4.3	-10.3
Science measure	37	37	32.9	28.2	-5.4	-11.6
Capped 9	350	353	326.4	298.3	-28.9	-77.1
Skills challenge certificate	34	36	30.5	29.5	-5.1	-9.6

E-FSM learner performance 2019

Performance measure	School	Family	Wales
Average points score			
Capped 9	326.2	306.4	298.3
Skills challenge certificate	30.7	31.2	29.5
Literacy measure	33.9	31.9	32.5
Numeracy measure	32.9	28.3	29.4
Science measure	32.9	26.2	28.2
5 A*/A (%)	4.7%	3.8%	4.9%
English	31.5	29.7	30.4
Maths	30.0	26.1	27.4
Maths- Numeracy	30.1	25.1	26.2

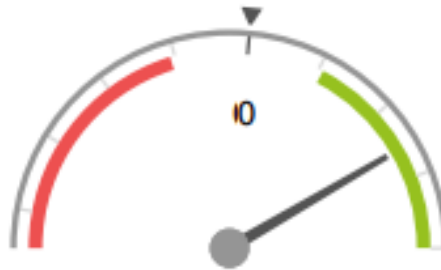
Value added
data

KS4 Progress 2019 · Contextual Value Added

154 matched pupils

Capped 9 Points Score (Interim)

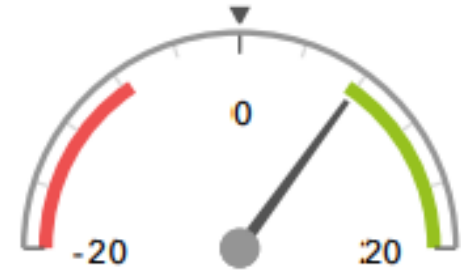
+25.7 pts +

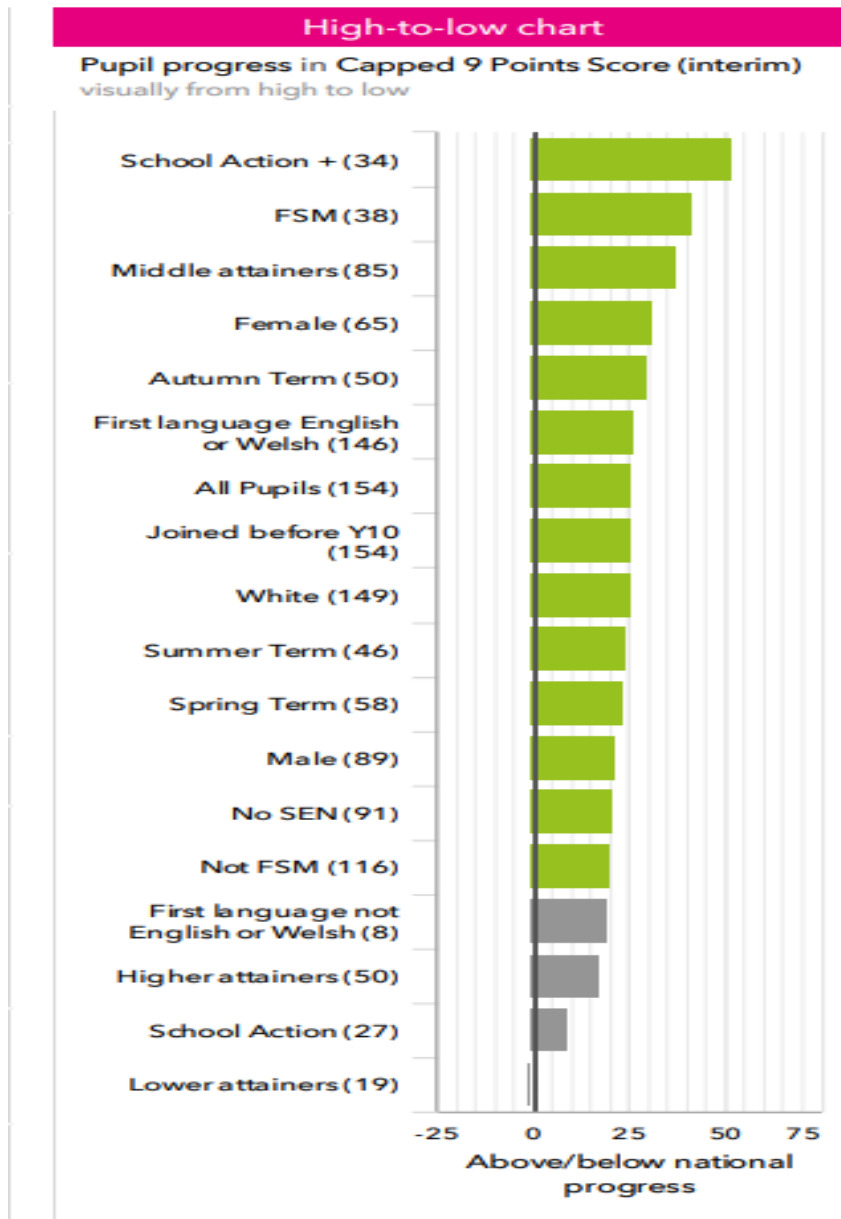
Significantly above the national
average (0) ◀

% Level 2 Threshold Inclusive

+8% +

Significantly above the national
average (0%) ◀

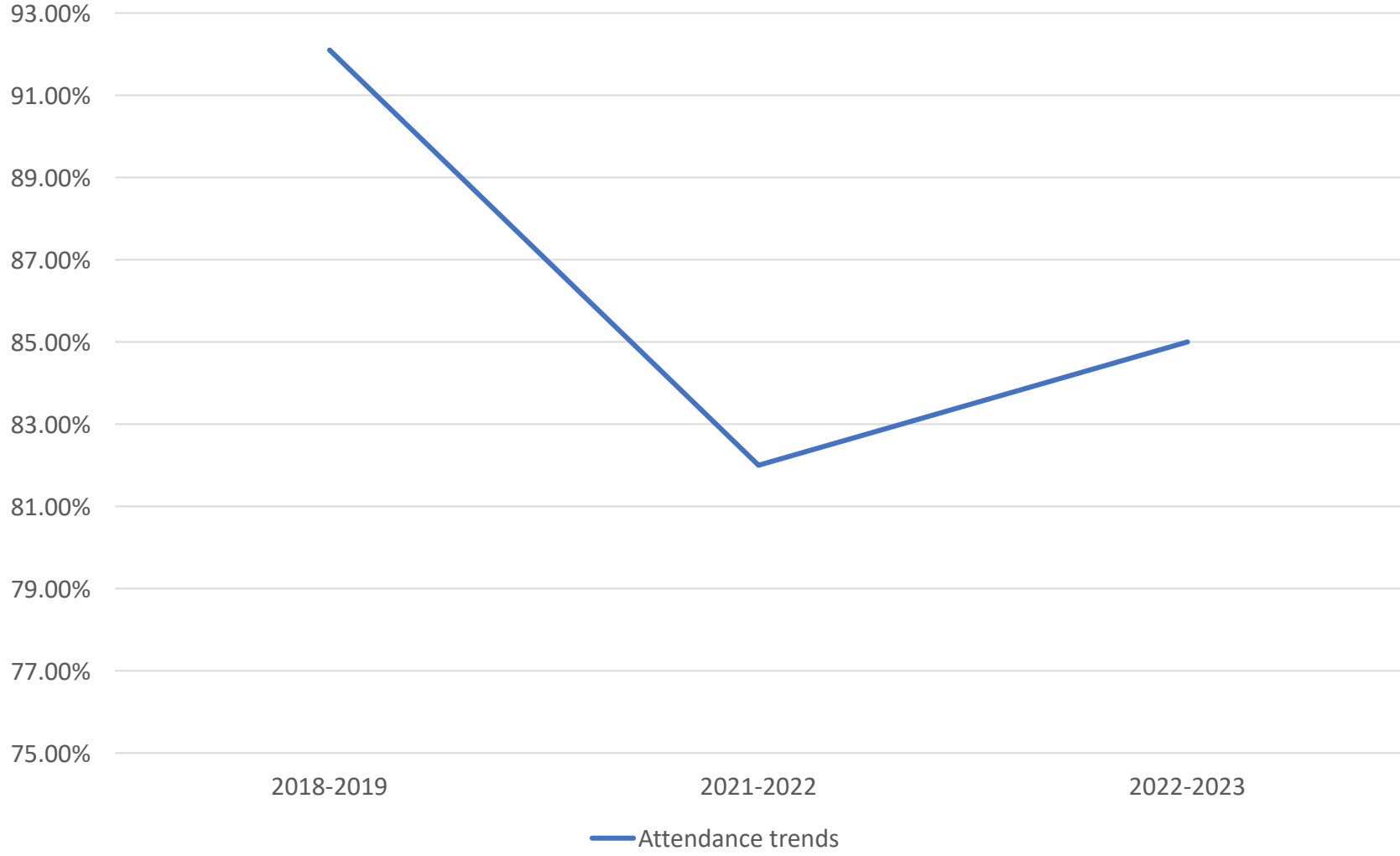
Apart from a small number of lower attainers [without SEN], in 2019, all key vulnerable groups made progress that was above national levels, with eFSM learners and SA+ pupils making progress that was significantly better than expected.

This is representative of pupil progress over many years.

School priorities 2023-2024

- Improving attendance
- Developing positive learning environment – improving pupil behaviour
- Continuing to improve pupil outcomes, particularly literacy

Attendance trends

Reasons for absence

- Broad continuum
- Poverty, disadvantage, eFSM
- SEN/ALN
- Parental influence and families with complex and multiple needs
- Anxiety, mental health
- General disengagement and more casual attitudes to school/learning since pandemic
- Transport

What we are doing to improve attendance

- Robust implementation of LA attendance policy
- Regular communication with pupils, parents/carers about importance of good attendance
- Close liaison with Carms School Safeguarding and Attendance Team
- Purposeful use made of Community Focused Schools funding (2022-2023) to appoint an Attendance and Wellbeing Officer
- Broad range of bespoke engagement strategies with pupils and families
- Introduced a free, school-funded breakfast club
- Targeted use of PDG to provide a robust Pupil Support and Inclusion Team

Estyn inspection findings 27 February 2023

“The school has supported pupils well to improve their attendance since their return to school following the pandemic”

“The school has effective arrangements to monitor attendance and provides robust interventions to support those pupils with poor attendance. This has led to improvements in attendance, especially that of pupils who are eligible for free school meals.”

What would help

- Local authority/school campaign around attendance
- Bus routes to school
- Increased access to funding for FEW support
- Recognition of impact of cost of living crisis on attendance, particularly in schools serving deprived communities
- Better access to mental/emotional health support for pupils

Behaviour

- Clear decline in behaviour standards since pandemic
- Increase in anxiety-driven behaviours
- Increased lack of social skills
- Lack of engagement with learning
- Emergence of 'newer' behaviours:
  - Verbal abuse and aggression towards staff;
  - Poor conflict resolution – physical aggression peer-on-peer
  - Unhealthy attachment to, and misuse of, mobile phone
  - Apathy, refusal behaviours
  - Vaping
  - Vandalism

On-call support for behaviour during lessons

November 2017– March 2018

Year	Year 7	Year 8	Year 9	Year 10	Year 11	Total
No. of callouts	30	51	61	68	25	235

November 2018 – March 2019

Year	Year 7	Year 8	Year 9	Year 10	Year 11	Total
No. of callouts	69	54	53	21	44	241

November 2021 – March 2022

Year	Year 7	Year 8	Year 9	Year 10	Year 11	Total
No. of callouts	70	53	59	124	29	335

November 2022 – March 2023

Year	Year 7	Year 8	Year 9	Year 10	Year 11	Total
No. of callouts	87	342	315	177	217	1138

Internal exclusion

Time period	Referrals	Total pupils
September 2017 – March 2018	168	80
September 2018 – March 2019	175	75
September 2021 – March 2022	304	145
September 2022 – March 2023	565	184

Fixed-term exclusions

	Autumn and spring terms 2017-18	Autumn and spring terms 2018-19	Autumn and spring terms 2021-22	Autumn and spring terms 2022-23
Total instances	40	23	90	98
Total days	72	63	110	117.5

Strategies to improve behaviour

- PDG – Pupil support team
- LA-funded Behaviour & Wellbeing Officer
- School provided nurture unit – *Cyfle*
- Links with LA Behaviour Support Community Team
- Key adult/mentor roles
- Engagement with a range of external stakeholders

Estyn inspection findings 27 February 2023

“Most pupils behave well in lessons and around the school sit”

“The ‘ready to learn’ behaviour policy is understood well and implemented consistently by staff. This ensures that there are clear and consistent routines that have a positive impact on pupils’ engagement and well-being.”

“A highly supportive, caring and inclusive ethos pervades all aspects of life at Coedcae School. Staff place a strong emphasis on knowing every pupil well and ensuring that support is tailored carefully to meet individual needs. Positive relationships between staff, parents and pupils are fostered by the school’s ‘trusted adult’ approach.”

What would help

- Local authority focus on earlier intervention
- Increased ALN funding
- Full-time ELSA
- Improved structures for early intervention
- Increased access to Behaviour Support Community Team
- Continuation of LA campaign

Eitem Rhif 5

Y PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG
23 MEHEFIN 2023

LEFELAU PRESENOLDEB YSGOLION

Y Pwrpas:

Ymateb i gais y Pwyllgor Craffu am y wybodaeth ddiweddaraf am bresenoldeb.

Gofynnir i'r Pwyllgor Craffu ystyried a roi sylwadau ar y materion a ganlyn:-

Y sefyllfa bresennol mewn perthynas â phresenoldeb ar draws ysgolion

Dealltwriaeth glir o sut mae'r Awdurdod Lleol yn cefnogi presenoldeb ysgol.

Y Rhesymau:

Mae'r adroddiad yn darparu gwybodaeth ynghylch lefelau presenoldeb ysgolion Sir Gaerfyrddin ers 2012. Mae'r prif resymau a nodwyd am absenoldeb disgyblion wedi'u cynnwys yn yr adroddiad.

Mae ysgolion ledled Cymru wedi cael trafferth ail-ymgysylltu â dysgwyr a theuluoedd yn dilyn y cyfnodau ynysu hir a ddaeth yn sgil y pandemig. Yn ogystal, mae llawer o'r dysgwyr sy'n dychwelyd i addysg llawn amser wedi ei chael hi'n anodd ailddechrau trefn a disgwyliadau bywyd ysgol. Unwaith eto, mae'r sefyllfa hon wedi atal cymhariaeth ystyrion â'r data o flynyddoedd cyn pandemig COVID Sir Gaerfyrddin, ond mae'n rhoi cyfle cychwynnol i rhoi rhywfaint o fewnwelediad i'w effaith.

Mae presenoldeb ar draws ysgolion Sir Gaerfyrddin yn parhau i fod yn is na'r lefelau cyn y pandemig, gyda salwch yn cyfrif am y rhan fwyaf o'r absenoldebau.

Yr Aelod O'r Cabinet Sy'n Gyfrifol Am Y Portffolio:- Glynog Davies (Addysg a'r Gymraeg)

Y Gyfarwyddiaeth: Enw Pennaeth y Gwasanaeth: Aneirin Thomas Awdur yr Adroddiad: Rhona Evans Allan Carter	Swyddi: Pennaeth Gwasanaethau Addysg a Chynhwysiant Presenoldeb	Rhifau ffôn: / Cyfeiriadau E-bost: 01267 246506 arthomas@sirgar.gov.uk
--	---	---

EXECUTIVE SUMMARY
EDUCATION & CHILDREN SCRUTINY COMMITTEE
23RD JUNE 2023

SCHOOL ATTENDANCE LEVELS

The report provides information with regard to the levels of attendance across Carmarthenshire schools for this academic year.

HOW ARE WE SUPPORTING SCHOOLS AND PROMOTING GOOD SCHOOL ATTENDANCE?

We are part of a local authority strategy to support schools.

Our work links to Strategic focus groups for Inclusion and Engagement and SFG for Safeguarding.

We cover:

- School safeguarding
- Attendance
- Children Missing from Education- CME
- Elective Home Education- EHE
- Child licensing

ADVISORY WORK - completed by social workers for schools / senior staff

- **At a Welsh Government level-** Contribution by senior staff/ team manager to all Wales groups- EHE, attendance, CME and licencing. Data returns completed as required. Manager has been member of selected task and finish group with WG to write new attendance guidance.
- **Local Authority- strategic level**
- Attendance by team manager at case management meetings (education), member of Strategic Focus Groups – safeguarding, inclusion and engagement, audit and evaluation, CLOG, DMT, provision of training to senior managers, and key LA teams, including school admissions, development of CME Policy and toolkit, model attendance policy, education neglect policy, Flexi-learning toolkit and attendance self-evaluation toolkits for schools.
- **School level- whole team support for attendance**
- Team manager has provided attendance training to schools, governors, and developed a Supporting Schools handbook with comprehensive resources, which outlined a 5 step model for responding to pupil absence.
- Social workers provide advice, share resources and support for schools around promoting good attendance, addressing pupil absence, child welfare, safeguarding, CME, EHE.
- Social workers support schools to proactively identify pupils/ families for early intervention via advisory visits.

- Whole team assist schools to find positive solutions to pupil absence/ support needs in the early stages.
- Social workers supported schools with 140 advisory meetings/ pre-referral meetings last academic year.
- The team support schools by attending TAPPAS (Team Around the Pupil Parent and Setting) meetings.
- Team manager reviews completed attendance self-evaluations from schools and provides follow up support where needed.
- Team manager has worked with education psychology to develop Emotionally Based School Avoidance EBSA resources which have been shared with schools.
- Social workers provide a duty system within the team. This ensures all referrals and queries are dealt with promptly and responded to. The duty worker ensures Operation Encompass and Endeavour notifications are shared with school safeguarding leads in a timely way. Feedback indicates that the duty system is valued by schools. Over last 12 months we have had 3299 Operation encompass notifications and 357 Operation endeavour notifications.

OPERATIONAL WORK- how do we support children referred to the team and their families?

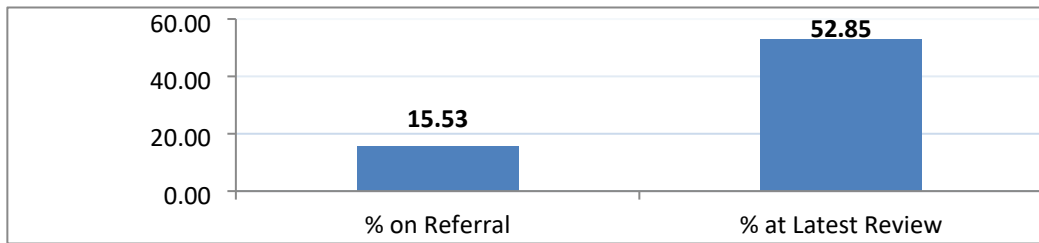
- This year 446 referrals from schools were received up to 22-5-23. Last year for same period we had 413.
- CME referrals spiked last year with 127 referrals – it remains high this year with 87 referrals- this includes work with Ukrainian children/ refugees.

We work to:

- achieve improved attendance of children referred to the team, promote good attendance through a family engagement/ social work model of intervention with case work.
- identify and engage children missing from education.
- support the Local Authority in promoting positive engagement between families and schools.
- Plan, deliver and review bespoke packages of direct intervention with families and pupils who are referred to the team.
- provide a valuable interface between schools, education staff and Children's Services/ safeguarding.
- contribute to the wider, multiagency, provision of early intervention and support.
- Where appropriate pursue the resumption of satisfactory school attendance through the Magistrates or Family Court/ FPN

IMPACT OF OUR WORK – what difference are we making?

Average % Attendance at Referral and Review

Following all referrals, 94.62% of families are contacted within the recommended 3 working days.

During the first 2 terms, 362 referrals were received, and 218 cases closed.

Data for first 2 terms (2022/23) shows attendance has improved in 81% cases referred.

Of the 87 CME referrals, only 5 children have yet to engage in education and support is in place for them to do this.

Prosecutions are used as a last resort and numbers of prosecutions are listed below for current and previous academic years:

2018/19	22
2019/20	7
2020/21	4
2021/22	6
2022/23	8

NEXT STEPS

- Develop LA attendance strategy – with clear responsibilities for schools and the LA.
- Development of publicity resources – raising awareness of good attendance.
- Develop consistency of practice across schools.
- Annual attendance training to be held to share best practice.
- Embed the attendance self-evaluation toolkit for schools.
- Formalise challenge and scrutiny to schools where needed- universal/ targeted/ enhanced support.
- Complete local authority CME self-evaluation
- Embed policy for reduced timetables, CME policy and flexi guidance.

- Implement emerging attendance guidance from Welsh Government and EHE guidance.
- Continue to utilise and build on an engagement model of intervention.

DETAILED REPORT ATTACHED ?

Yes

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report :

Signed: **Aneirin Thomas**

Head of Education and Inclusion

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE

**CABINET MEMBER PORTFOLIO
HOLDER(S) AWARE/CONSULTED**

Yes

Include any observations here

**Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information
List of Background Papers used in the preparation of this report:**

There are None.

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

Cefnogaeth Presenoldeb i Ysgolion **Attendance Support for Schools**

sirgar.llyw.cymru
carmarthenshire.gov.wales

Cyngor Sir Gâr
Carmarthenshire 41
County Council

Department for Education and Children's Services

Supporting Schools to Improve Pupil Attendance – Strategic Overview

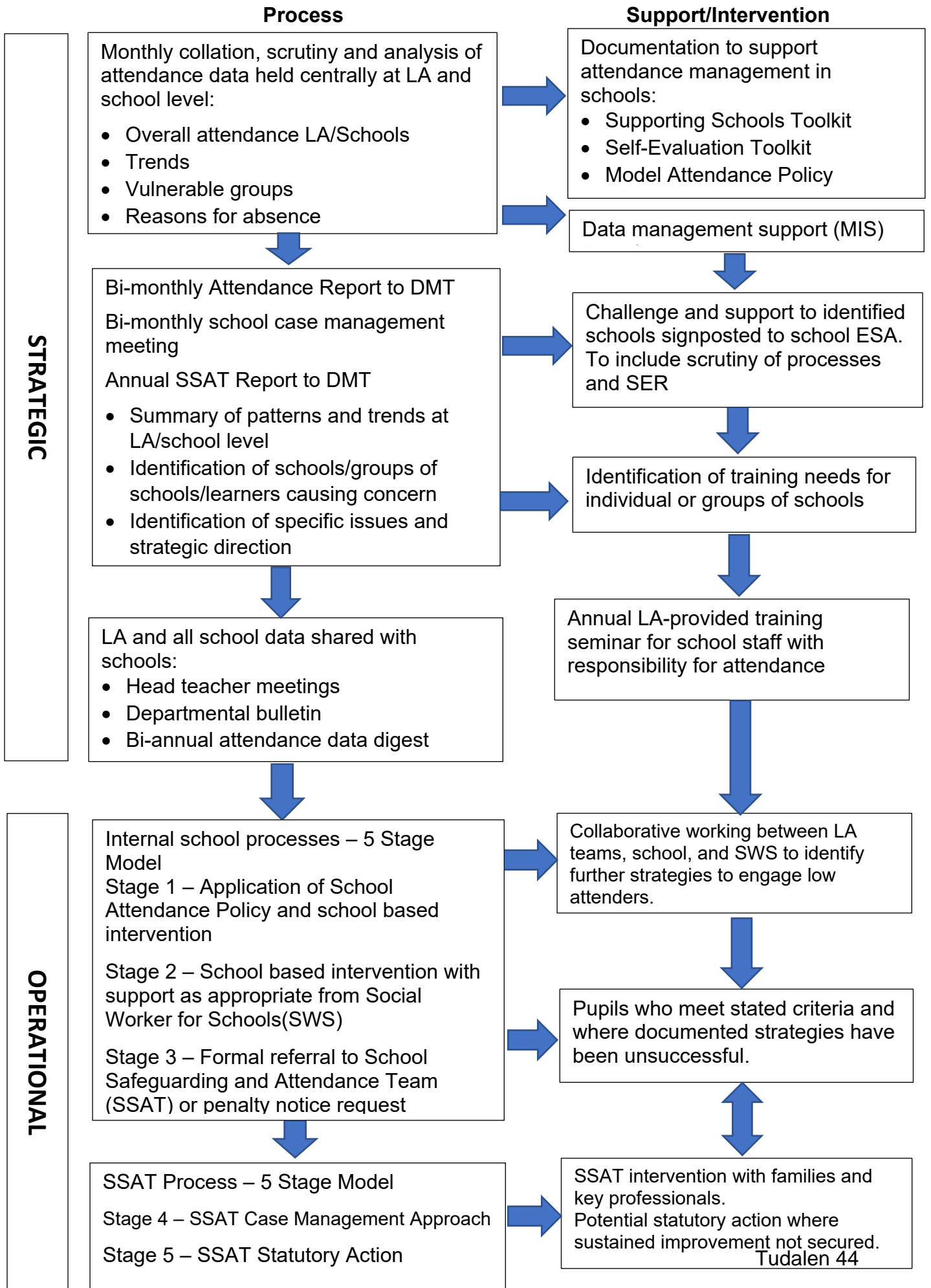
Schools are directly responsible for managing and improving attendance within their individual contexts but the LA provides a range of support and challenge strategies to assist them in this.

School has the following responsibilities:

- Meet all requirements of the All Wales Attendance Framework and policies developed by the Local Authority.
- Use electronic registration systems at morning and afternoon sessions.
- Keep all pupil information up to date on their relevant MIS and only use the appropriate WG attendance codes.
- Operate a 'first day contact' system and ensure that the school makes every effort to maintain close contact with any pupils unable to attend.
- Take reasonable measures to secure improved attendance and engagement in education prior to contacting the School Safeguarding and Attendance Team.
- Follow statutory guidance in relation to deregistering pupils from school roll.
- Strategically analyse attendance data by a range of criteria, including year group/class, gender, vulnerable groups.
- Target support for attendance to areas of identified need within the school.
- Have and adhere to an Attendance Policy which is in line with LA and All Wales guidance.
- Utilise Team Around the Family (TAF) approaches to solving problems for families that may impact on attendance.

The Local Authority supports schools in improving and maintaining good attendance the following ways:

- Provide a consistent, corporate, and strategic approach to supporting all schools in raising and maintaining good attendance.
- Monitoring school attendance data, providing advice around pupils at risk of disengagement and challenging schools as and when required.
- Providing toolkits for schools to support maintaining good attendance.
- Provide a centralised service of support and advice on attendance and data monitoring to schools, parents and pupils via the School Safeguarding and Attendance team (SSAT).
- Provide a suite of template documents such as policies, legally approved letters.
- Offer a “refer in” service for pupils where the main cause of absence is unauthorised and where the criteria for referral are met.
- Ensure policies and procedures are in place for securing regular attendance, attendance monitoring, children missing from education, child employment, chaperone licensing and child performance licensing and elective home education.
- Provide schools with appropriate and timely information, advice, and support in line with the evolving Welsh Government attendance guidance and All Wales Attendance Framework.
- Support schools to ensure the regular attendance of vulnerable groups of pupils including those children who are: ‘Looked After’ by the Authority, at risk of exclusion, have ALN, have disengaged from school, Asylum Seekers, and travellers.
- Support Schools in some specific circumstances, as outlined in the existing WG guidance, to secure regular school attendance through School Attendance Orders, Education Supervision Orders, Parenting Contracts, Parenting Orders and Prosecution.

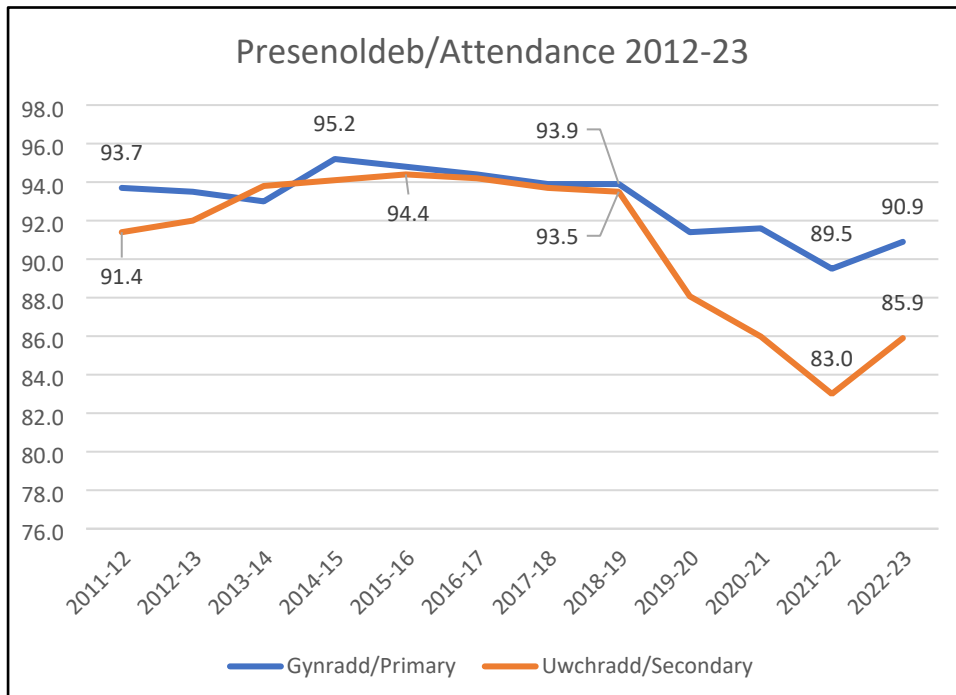

Current Data:

Carmarthenshire Schools Attendance Data 2012-23

Year	Primary			Secondary		
	Total	A	U/A	Total	A	U/A
2011-12	93.7	5.9	0.4	91.4	8.0	0.6
2012-13	93.5	6.1	0.4	92.0	7.6	0.4
2013-14	93.0	4.3	0.8	93.8	5.6	0.5
2014-15	95.2	4.0	0.9	94.1	5.1	0.8
2015-16	94.8	4.4	0.9	94.4	4.9	0.7
2016-17	94.4	4.8	0.8	94.2	4.8	0.9
2017-18	93.9	5.1	1.0	93.7	4.9	1.4
2018-19	93.9	5.0	1.2	93.5	5.0	1.5
2019-20	91.4	7.1	1.5	88.1	7.6	2.4
2020-21	91.6	7.0	1.4	86.0	10.1	3.8
2021-22	89.5	8.9	1.6	83.0	11.2	4.8
2022-23	90.9	7.6	1.5	85.9	9.1	4.3

	2011-19 Official published WG data
	2019-23 Unverified Teacher Centre data

Attendance at the time of the last LA inspection in 2011-12 was 93.7% in primary schools and 91.4% in secondary schools. Although there was a very slight fall in primary schools in the following two years, there was an improvement which peaked at 95.2% in 2014-15, following which the figure slightly declined in subsequent years to 2018-19 which was the last year of official data reporting to Welsh Government before the covid pandemic. The

figure for 2018-19 was very slightly above the figure for 2011-12 at the time of the last inspection.

In secondary schools, there was a sustained improvement from 2011-12 which peaked at 94.4% in 2015-16, following which the figure plateaued. However, the figure of 93.5% in 2018-19 and just before the pandemic was 2.1 percentage points higher than in 2011-12.

As in all local authorities across Wales, the covid pandemic has had a significant impact on school attendance with the fall most pronounced in the secondary sector. In the first full year of recovery to normal school operations in 2021-22 the figure was 89.5% in primary schools and 83.0% in secondary although formal reporting to Welsh Government has not yet resumed. In the current academic year, there has been a steady recovery in school attendance but the level is still significantly below the pre-covid figure. It is recognised that much has to be done to improve school attendance levels and this remains a key target for the Authority.

Prior to the pandemic, school attendance and exclusion comparative data had been published by Welsh Government (WG) retrospectively on an annual basis. During the pandemic, data publication and performance measurement was suspended and has not fully resumed.

The data presented below is using unverified Carmarthenshire County Council data from existing local sources.

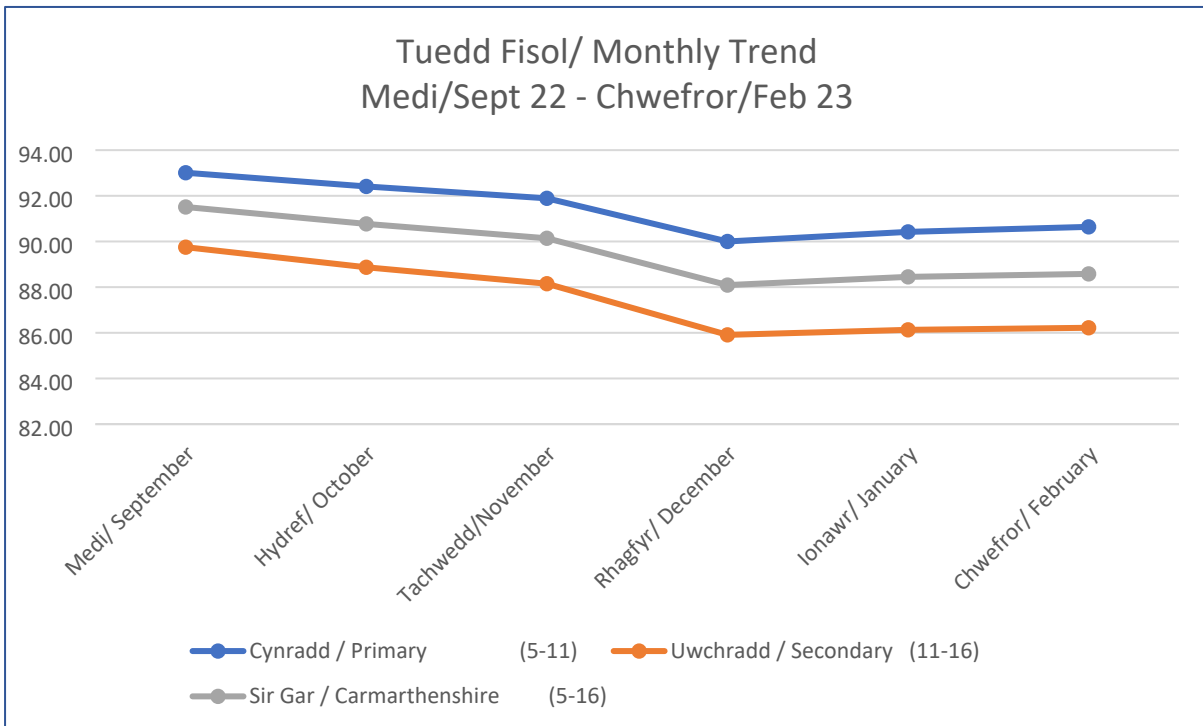
School Attendance 2022-23 Academic Year (Half year)

**Tabl/Table 1: Crynodeb o Presenoldeb Chwefror 2023
Summary Attendance February 2023**

	2021-2022	Chwefror / February 2023		
		Awd Auth	Anawd Unauth	Presenoldeb Attendance
Cynradd Primary (5-11)	89.49	7.95	1.39	90.64
Uwchradd Secondary (11-16)	83.01	9.31	4.13	86.22
Sir Gar Carmarthenshire (5-16)	86.57	8.58	1.38	88.58

**Tabl/Table 2: 2022-23 Tuedd fisol
2022-23 Monthly trend**

	Medi September	Hydref October	Tachwedd November	Rhagfyr December	Ionawr January	Chwefror February
Cynradd Primary (5-11)	93.01	92.41	91.89	90.00	90.42	90.64
Uwchradd Secondary (11-16)	89.75	88.87	88.15	85.91	86.13	86.22
Sir Gar Carmarthenshire (5-16)	91.51	90.77	90.14	88.09	88.45	88.58

Primary attendance data, whilst below pre-pandemic levels is showing an improvement on the previous year at 90.6% indicating some signs of recovery. Attendance in secondary schools also reduced to below 90% during the pandemic and this situation remained unchanged for 21/22 with overall attendance sitting at 83.0% for the year. However, the recovery in secondary schools during the current academic year has been slightly stronger than in primary schools, albeit from a lower base.

There remains inconsistency between schools in both sectors in terms of the rate of improvement during the current year and it is hoped that a more strategic approach to challenge and support, supported by a more robust use of county level and individual school data and ongoing training for key staff in schools will enable continuous improvement in the coming year.

Headteachers have the discretion as to whether to authorise a child's absence or not based on the information provided by the parent/carer. The high levels of authorised absence

outlined in Table 1 suggest that parents/carers were continuing in the main, to provide schools with acceptable reasons for absence, although this is slightly less the case in secondary schools where unauthorised absence remains at a higher level than in primary schools.

Analysis of data shows that illness remained the predominant reason for absence across the year in both sectors with this significantly surpassing all other reasons. The COVID absence code remained available for schools to use until August 2022 and the use of this reflects the continued impact of the COVID virus on school communities during 2021/22. Holiday absences increased significantly in the primary sector for 21/22 as travel restrictions eased. Once again this reflects the significant impact of the COVID-19 lockdown with many families keen to resume holiday bookings after the lockdown ceased. This trend has continued in the current year and there have been 10,800 pupil days (0.3%) lost through unauthorised holidays to June 14th 2023.

Table 3
Attendance Vulnerable Groups Half Year to September 1st 2022 to February Half-Term 2023

	Boys	Girls	Diff	FSM	Non-FSM	Diff	ALN	Non-ALN	Diff
Primary 5-11	90.5	90.8	-0.3	86.5	92.1	-5.6	87.8	91.5	-3.7
Secondary 11-16	86.6	85.8	0.8	78.8	88.6	-9.9	81.7	88.1	-6.4
All 5-16	88.6	88.5	0.2	83.1	90.5	-7.4	84.7	90.0	-5.3

Parents/carers are ultimately responsible for ensuring that their children attend school regularly. Headteachers understand the importance of attendance on pupil engagement and attainment and implement a range of strategies to promote and secure attendance in collaboration with Council Services. The challenges of recent years have resulted in many schools developing a range of alternative offers to re-engage those who are struggling to attend. A strategic priority for the department in the coming year is to facilitate training where schools with successful practice can share this across all schools.

The department has shared key documentation with schools to support a consistent approach to improving attendance. The most important of these are:

- Model Attendance Policy template
- Improving Attendance Self-Evaluation Toolkit
- Supporting Schools Toolkit – contains guidance on all aspects of managing attendance, including all legally approved template letters

The School Safeguarding and Attendance Team plays a key role in supporting schools at an operational level to improve attendance levels. (See separate report)

**PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R
GYMRAEG
23 MEHEFIN 2023**

**CYNLLUNIO STRATEGOL Y GYMRAEG MEWN ADDYSG -
ADRODDIAD BLYNYDDOL**

Y Pwrpas:

Cyflwyno diweddariad ar gynnydd gyda Chynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (CSGA / WESP) 2022-32.

Gofynnir i'r Pwyllgor Craffu:

Cyflwynir y ddogfen, er derbyn sylwadau ar gynnydd eleni wrth weithredu CSGA 10 mlynedd (2022-2032) y Cyngor Sir.

Y Rhesymau:

Ar gais penodol y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg.

Angen cyfeirio'r mater at y Cabinet / Cyngor er mwyn gwneud penderfyniad:

Angen penderfyniad y Cabinet – Na
Angen penderfyniad Cyngor Sir – Na

Yr Aelod Cabinet Sy'n Gyfrifol Am Y Portffolio: Cyng Glynog Davies

Y Gyfarwyddiaeth: Addysg a Phlant	Swyddi:	Rhifau ffôn / Cyfeiriadau E-bost:
Enw Pennaeth y Gwasanaeth: Aeron Rees	Pennaeth Strategaeth a Chymorth Dysgwr	07717 858973 JARees@sirgar.gov.uk
Awdur yr Adroddiad: Aeron Rees	Pennaeth Strategaeth a Chymorth Dysgwr	
Catrin Griffiths	Rheolwr Datblygu'r Iaith Gymraeg	07971 229954 CSGriffiths@sirgar.gov.uk

EXECUTIVE SUMMARY
EDUCATION YOUNG PEOPLE AND WELSH LANGUAGE SCRUTINY
COMMITTEE
23 JUNE 2023
WELSH IN EDUCATION STRATEGIC PLAN – ANNUAL UPDATE

The 10-year WESP commenced in September 2022 and has therefore been in operation for the duration of the academic year.

This paper provides an update of progress made in implementing the WESP during the 2022/23 academic year.

The report is structured as follows:

- Legislative Background
- Implementation Plan (with an annexed copy of the RAG rated plan)
- Progress made this year with respect to the seven outcomes
- Linguistic Categorisation of Schools
- Welsh Language Development Team
- Language Centres
- Standards
- Workforce Development Grant
- Partnership Working
- The Future
  - The Welsh Education White Paper
  - Carmarthenshire as an area of linguistic significance

DETAILED REPORT ATTACHED?

YES

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report:

Signed: J. Aeron Rees

Head of Curriculum and Wellbeing

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
YES	YES	YES	NO	YES	YES	YES

1. Policy, Crime & Disorder and Equalities

The Wales School Standards and Organisation Act (2013) became law on 4 March 2013. The Act places a statutory duty on local authorities to prepare and submit a Welsh in Education Strategic Plan which needs to be monitored.

Carmarthenshire is lauded nationally as being innovative and proactive with respect to this agenda. Positive support with the strategy will galvanise the perceived proactivity of the county as we move further towards the 2031 census and towards the national goal of delivering a million Welsh speakers by 2050 – an aim referenced in Welsh Government’s Programme of Government released on 15.6.21 and which is proposed to be laid down in statute in the new Welsh Education Bill.

The developments outlined in the paper build upon corporate priorities identified in Carmarthenshire’s Corporate Strategy (2022-27), namely Well Being Objectives 1 and 3. The proposals also support the Welsh Promotion Strategy, officially launched on 1.6.23, specifically Aims 1-4.

2. Legal

Each Local Authority is required by law to have, and implement, a Welsh in Education Strategic Plan. This plan must be monitored. This can be achieved by corporate scrutiny and in scheduled meetings with Welsh Government.

3. Finance

As noted in the Census Working Group’s recommendations, sufficient support and resources are required to successfully implement and promote and extend Welsh medium education in Carmarthenshire. The WESP is currently funded by a combination of core funding, coupled with the Welsh Immersion Grant and other grant sources such as the Welsh medium Workforce grant.

5. Risk Management Issues

Not delivering an aspirational Welsh in Education Strategic Plan could:

- see the County Council failing to meet elevated WG requirements and expectations of Carmarthenshire with respect to the development of Welsh medium education and its WESP targets.
- entail failure to meet key Corporate strategic priorities.

There are also considerations in respect of maintaining an appropriate provision for latecomers moving into the county. This, and the appeals process, requires regular monitoring and can be ameliorated by immersion education and the use of our language centres. By the end of the decade, there will still be linguistic choice available in the system, albeit that all learners should have been bestowed with a higher base level of bilingual acquisition following their primary schooling.

6. Staffing Implications

Maintaining and developing a strong team of TADG teachers (Tîm Athrawon Datblygu'r Gymraeg / Welsh Development Teacher Team) is vital for this agenda.

There are major staff training requirements which need to be expedited.

7. Physical Assets

MEP/MIM funding or similar can assist with the restructuring of parts of the system (separate discussion), with capital investment available to support the WESP agenda.

CONSULTATIONS

I confirm that the appropriate consultations on the WESP Strategy have taken in place and the outcomes are as detailed below:

Signed: J.A. Rees

Head of Strategy and Learner Support

(Please specify the outcomes of consultations undertaken where they arise against the following headings)

1. **Scrutiny Committee – 28.01.21; Scrutiny general update 17.03.21**
2. **Welsh in Education Forum – 16.12.20; 25.06.21**
3. **Local Member(s) – of schools identified for re-designation, pending approval to proceed**
4. **Community / Town Council – stakeholder in the public consultation pending approval**
5. **Relevant Partners – anticipated public consultation**
6. **Head Teachers: 21.01.21; 25.06.21**

Date	Meeting/Event
05.05.21	DMT
13.05.21	CMT
01.06.21	PEB
25.6.21	Second Head teacher surgeries (2)
	Fforwm y Gymraeg mewn Addysg / Welsh in Education Forum
30.6.21	PEB
8.7.21	ECS Scrutiny
July-September '21	Adjustments over summer vacation
06.09.21 (if required)	PEB
October -November '21 (no later than)	Heads & Governors
	8-week Public Consultation (with scrutiny perusal of report)
22.11.21	EB (including consultation report)
08.12.21	County Council
31.1.22	Submitted to WG
June-August '22	Approval by Welsh Ministers
1.9.22	New 10-year WESP became operational

Staff Side Representatives and other Organisations – Unions appraised as necessary

**CABINET MEMBER PORTFOLIO
HOLDER(S) AWARE/CONSULTED**

YES

Include any observations here

**Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information
List of Background Papers used in the preparation of this report:**

THERE ARE NONE, apart from internal WG guidance documentation

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG 23.6.23

ADOLYGIAD BLYNYDDOL CYNLLUN STRATEGOL Y GYMRAEG MEWN ADDYSG SIR GAERFYRDDIN – 2022/23

1. Cefndir

Mae adran 84 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 20131 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol baratoi Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg , ac mae'n nodi y dylai Cynllun o'r fath gynnwys:

- a. Cynigion awdurdod lleol ynghylch sut y bydd yn cyflawni ei swyddogaethau addysg er mwyn:
  - i. Gwella'r broses o gynllunio'r modd y mae addysg drwy gyfrwng y Gymraeg ("addysg cyfrwng Cymraeg") yn cael ei ddarparu yn ei ardal;
  - ii. Gwella safonau addysg cyfrwng Cymraeg a safonau addysgu Cymraeg yn ei ardal;
- b. Targedau'r awdurdod lleol ar gyfer gwella'r broses o gynllunio'r modd y mae addysg cyfrwng Cymraeg yn cael ei ddarparu yn ei ardal ac ar gyfer gwella safonau'r addysg honno ac addysgu Cymraeg yn ei ardal;
- c. Adroddiad ar y cynnydd a wnaed i fodloni'r targedau a gynhwyswyd yn y cynllun blaenorol neu'r cynllun diwygiedig blaenorol.

Mae Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg (CSGA) 2022-32 bellach wedi ei gymeradwyo gan Llywodraeth Cymru. Ar gais Pwyllgor Craffu Addysg, Plant a'r Iaith Gymraeg Sir Gaerfyrddin, mae'n amserol i gynnig adolygiad blynyddol o gynnydd wrth weithredu'r Cynllun.

Trefnwyd y Cynllun Strategol a'r cynllun gweithredu o dan 7 prif nod neu ddeiliant:

- **Deiliant 1:** Mwy o blant meithrin/tair oed yn cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg
- **Deiliant 2:** Mwy o blant dosbarth derbyn/pump oed yn cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg
- **Deiliant 3:** Mwy o blant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cyfnod o'u haddysg statudol i un arall
- **Deiliant 4:** Mwy o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau Cymraeg (fel pwnc) a phynciau drwy gyfrwng y Gymraeg
- **Deiliant 5:** Mwy o gyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyd destunau gwahanol yn yr ysgol
- **Deiliant 6:** Cynnydd yn y ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol ("ADY") yn unol â'r dyletswyddau a bennir gan y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018
- **Deiliant 7:** Cynnydd yn nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu Cymraeg (fel pwnc) a thrwy gyfrwng y Gymraeg

2. Cynllun Gweithredu

Drafftiodd Cynllun Gweithredu ar gyfer y CSGA a'i gyflwyno i Llywodraeth Cymru (LIC) erbyn 01/2023. Atodwyd y cynllun gweithredu gyda'r adroddiad hwn (isod). Mae'r cynnydd wrth weithredu'r cynllun wedi ei uwch liwio yn ôl cynnydd disgwylidig dros y flwyddyn gyfredol yn ogystal ag awgrymu cynnydd dros y 5 mlynedd nesaf. Rydym wedi derbyn adborth ar y cynllun gan weision sifil Llywodraeth Cymru, a'r cyngor cyffredinol oedd sicrhau bod yr ymrwymadau yn y CSCA yn cael eu hadlewyrchu'n glir yn y cynllun gweithredu a bod angen manylu ar sut yr ydym yn mynd ati i wireddu'r ymrwymadau.

Mae'r y cynllun wedi ei firenio a'i ddiweddarau erbyn 05/2023.

3. **Cynnydd diweddar** – dyma restr o wahanol flaengareddau o gwmpas y CSGA sydd yn/wedi dwyn ffrwyth yn ein hysgolion:

Deiliant 1: Mwy o blant meithrin/tair oed yn cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg

Deiliant 2: Mwy o blant dosbarth derbyn/pump oed yn cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg

- Penodi swyddog y Gymraeg Dechre'n Deg
- Rheolwr Datblygu'r iaith Gymraeg nawr yn aelod o bwyllgor '*Flying Start Expansion Early Years and Welsh Language*' - Cyfarfodydd cyson i gynllunio ar gyfer defnydd iaith yn y lleoliadau Dechrau'n Deg gyda golwg at gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg a chodi safonau ieithyddol yn y Cyfnod Sylfaen
- Cynllun Law yn Llaw Cyfnod Sylfaen– mae 12 ysgol gynradd cyfrwng Saesneg ynghlwm â'r fenter yma. Mae 58 o staff yr ysgolion ail iaith yma yn derbyn hyfforddiant a chynor ymarferol ar lawr y dosbarth. Cynhelir sesiynau dysgu iaith y dosbarth ar fore Llun ac yna byddant yn gweithredu yn y dosbarth gyda chymorth y Tim Athrawon Datblygu'r Gymraeg (TADG) sydd yn rhannu adnoddau pwrpasol cyfredol.
- Mireinio a datblygu'r ddarpariaeth wrth gynllunio addysg drochi dwys yn y Cyfnod Sylfaen.
- Cynnal hyfforddiannau ar gyfer pedagogiaeth addysg Trochi yn y Cyfnod Sylfaen.
- Ffilmio cyfres o glipiau yn Ysgolion Hanner Ffordd, Penygae, Llandeilo a Phorth Tywyn er mwyn dangos ffyrdd o gyflwyno'r Gymraeg ar draws y meysydd dysgu.
- Cynnal hyfforddiant wyneb yn wyneb ar gyfer y cynorthwywyr ag athrawon sy'n rhan o'r prosiectau

Deiliant 3: Mwy o blant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cyfnod o'u haddysg statudol i un arall

- Cynllun Baich ym Mraich CA2 yn cael ei beilota – Dilyniant yw hwn o gynllun Law yn Llaw ar gyfer athrawon a chynorthwyr dosbarth i sicrhau dilyniant ieithyddol yn ein hysgolion Saesneg.
- Creu clipiau ffilm i annog defnydd o'r Gymraeg ar draws y meysydd dysgu
- Cefnogi disgyblion Blwyddyn 6 ysgolion cyfrwng Cymraeg i sicrhau parhad gydag addysg Cyfrwng Cymraeg.
- Cefnogi disgyblion Blwyddyn 6 sydd angen cefnogaeth wrth barhau yn addysg Cyfrwng Cymraeg yn yr Uwchradd – Cynnal sesiynau magu hyder a gloywi iaith yng Nghanolfan Gwên.
- Siarter iaith
  - Lansio Siarter Iaith Uwchradd – mae ffilm wedi ei greu o'r lansiad a gafwyd yng Nghanolfan Gwên ar 17/03/23. Dan ofal Heledd Cynwal, roedd yn ddiwrnod llwyddiannus iawn, gyda gwestai arbennig megis Ian Gwyn Hughes, Cefin Campbell AS a Marc Morris, Ysgol Pen y Dre Merthyr Tydfil yn creu naws arbennig a negeseuon pwysig i'r disgyblion a'r staff ysgol oedd yn bresennol.
  - Trefnu digwyddiadau a chystadlaethau i hyrwyddo'r Siarter Cynradd ee Ar y Meic da Marci G – mewnbyn nifer o ysgolion i raglen radio Marci G wrth gyflwyno eu hunain a'u hysgolion. Ysgolion i greu rhaglen Radio gan ddilyn fformat Marci G.
  - Ysgolion i barhau ar y daith tuag at y wobr Aur Siarter Iaith gyda chefnogaeth TADG. Dilyswyd hyn ar draws y Bartneriaeth er mwyn sicrhau cysondeb safonau

Deiliant 4: Mwy o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau Cymraeg (fel pwnc) a phynciau drwy gyfrwng y Gymraeg

- Cynllun ar gyfer Canolfannau iaith yn sicrhau cysondeb a dilyniant gan gynnwys cynlluniau gwersi ac amserlen themâu ar draws y Canolfannau
- Canolfannau iaith – Ar hyn o bryd mae'r canolfannau isod yn rhedeg ond wrth i anghenion ieithyddol y sir newid bydd angen 'Pop ups ' o fewn ardaloedd penodol ar gyfer newydd ddyfodiaid
  - Gwên, Drefach
  - Ysgol Llangadog
  - Griffith Jones, San Clêr
  - Y Bedol, Garnant
- Niferoedd ac ysgolion presennol sy'n mynychu.

Canolfan iaith	Ysgolion
Canolfan Gwên - (deuddydd) Hwyrddyfodiaid -12	Parc y Tywyn, Ffwrnes, Pum Heol, Llechyfedach, Nantgaredig, Llandybie
Canolfan Gwên – (8 diwrnod) Magu hyder- 9	Cross Hands, Bancffosfelen ,Y Fro, Pontiets
Canolfan Y Bedol – un diwrnod-hwyrddyfodiaid. – 13	Betws, Brynaman, Blaenau, Y Bedol
Canolfan Llangadog - hwyrddyfodiaid -un diwrnod– 14	Talylychau, Rhys Pritchard, Cwrt Henri, Llangadog Ffairfach
Canolfan Llangadog Magu Hyder – un diwrnod - 13	Llangadog, Rhys Pritchard, Talylychau, Cwrt Henri, Ffairfach

- Cefnogi yn yr Ysgolion – Meidrim , Hafodwennog, Llanpumsaint Llanybydder Bro Brynach
- Gwersi ar lein Ffwrnes / Llechyfedach
- Parhau gyda gweithdai digidol disgyblion Mwy Abl a Thalentog blwyddyn 6

Deiliant 5: Mwy o gyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyd destunau gwahanol yn yr ysgol

- Cynnal gwersi Gloywi ar gyfer grwpiau targed – gyda niferoedd yn amrywio yn ôl y galw
- Rhieni - Ffilm ar gyfer rhieni i gynorthwyo o ran y gwaith o fewn y canolfannau iaith . Rhedeg cyfleoedd ar ddiwedd sesiynau i rannu gwaith y disgyblion gyda'u rhieni.
- Cyd weithio â'r Mentrau iaith – Swyddog wedi ei leoli yn ysgol Bryngwyn gan gynnwys Cynnal gweithgreddau llafar ee boreau coffi a chlonc yn yr ysgol.

Deiliant 6: Cynnydd yn y ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol (“ADY”) yn unol â'r dyletswyddau a bennir gan y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018

- Sicrhau bod ein disgyblion ag anghenion yn cael yr un cyfleoedd o ran dysgu Cymraeg – Cyd weithio gyda ThADG i greu cyfres o lyfrau tair-ieithog – Cymraeg, Saesneg a iaith Arwyddo o'r enw Derwyn a'r Ddraig
- Cefnogi ADY a'u hannog i gystadlu yn yr Eisteddfod
- Sgyrsiau dwys gyda thîm ADY y Sir i sicrhau cyd weithio a chynnig cyfleoedd cyfartal.

Deiliant 7: Cynnydd yn nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu Cymraeg (fel pwnc) a thrwy gyfrwng y Gymraeg

- Cyd weithio i flaen gynllunio. Defnydd o awdit iaith yn flynyddol ac o ddealltwriaeth y TADG o'r ysgolion hynny sydd yn awyddus i symud yn ieithyddol. Mae nifer o ysgolion wedi gofyn am gymorth gyda chefnogaeth y corff llywodraethol

- Rhannu arfer dda ar lawr y dosbarth
- Creu adnoddau pwrpasol a chynnal hyfforddiannau
- Ffilm arfer dda ail iaith ar gael ar gyfer hwyluso a magu hyder staff
- Cyrsiau Hyfforddiant iaith ar y lefelau canlynol
  - Dechreuwyr llwyr (Cynradd)
  - Lefel Mynediad – ar gyfer dechreuwyr, seiliedig ar iaith a gwaith y dosbarth
  - Lefel Sylfaen – ar gyfer y rhai oedd ag ychydig o Gymraeg yn barod
  - Lefel Canolradd
    - Canolbwyntio ar ddysgu Cymraeg fel pwnc a llythrennedd -yn cynnwys methodoleg dysgu iaith a Gramadeg
- Lefel Uwch/Hyfedredd - anelu at siaradwyr Cymraeg i wella cywirdeb iaith a hyder yr athro i'w alluogi i ddatblygu llythrennedd y disgybl
- Lefel Uwch/Hyfedredd/Gloywi (Uwchradd) - anelu at siaradwyr Cymraeg sydd bron â bod yn hyderus i ddysgu pwnc trwy gyfrwng y Gymraeg yn cynnwys geirfa ar gyfer CA3 a CA4 wedi'i deilwra yn arbennig ar gyfer pynciau'r athrawon fydd yn mynychu
- Yn ddilyniant – cefnogi athrawon Uwchradd Blwyddyn 7 i fagu hyder a sicrhau cywirdeb wrth gyflwyno'r cwricwlwm newydd.
- Prosiect S4C CROESO CYW – roedd hwn yn brosiect llwyddiannus iawn yn ymgorffori gwaith arloesol gyda S4C ar gyfer plant cyfnod Sylfaen
- **Staffio**
  - Defnydd o'r grant Trochi i redeg cyfle Datblygiad Proffesiynol Parhaus ar gyfer 2 athrawes – un Uwchradd un Cynradd i gyd weithio o fewn TADG

4. **Catgoreiddio ysgolion yn ieithyddol** – Mae'r Adran Addysg a Phlant yn cydweithio gydag ysgolion i'w trosglwyddo i system catgoreiddio ieithyddol newydd Llywodraeth Cymru. Bellach, mae'r gyfundrefn newydd yn gosod ysgolion mewn tri chategori:

1 – Ysgol Cyfrwng Saesneg

2 – Ysgol dwy iaith

3 – Ysgol Cyfrwng Cymraeg

Mae **T2** a **T3** yn gategoriâu trosiannol sydd yn hwyluso siwrnai ysgolion o un categori i'r llall, sef T2 ar gyfer symud o ysgol Saesneg i ysgol dwy iaith a T3 o ysgol dwy iaith i ysgol Cyfrwng Cymraeg. Hefyd, yn yr uwchradd, mae categori 3P yn dynodi ysgol penodedig Gymraeg.

- Yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru, y Sir sydd wedi arwain drwy amlygu categori newydd cyfredol sydd orau'n adlewyrchu sefyllfa ieithyddol presennol pob ysgol
- Hefyd, gosodwyd categori dyheadol i bob ysgol sef categori i anelu ato yn nhreigl y CSGA 10 mlynedd
- Mae'r drefn yma wedi ei nodi fel arfer da gan Lywodraeth Cymru a chafwyd cyfle i ledu'r arfer da yma'n genedlaethol mewn dwy gynhadledd ddiweddar
- Gofynnwyd i bob ysgol ymateb i'r categorïau a gynigiwyd ar eu cyfer, ac ymateb erbyn diwedd Tymor yr Hydref 2022. Mae'r tabl isod yn crynhoi yr ymateb a gafwyd:

CYFREDOL / DYHEADOL	Nifer Ysgolion	%
CYTUNO CYTUNO	87	80.6
CYTUNO ANGHYTUNO	1	0.9
ANGHYTUNO CYTUNO	2	1.9
ANGHYTUNO ANGHYTUNO	11	10.2
CAIS AM FWY O AMSER	5	4.6
HEB ATEB	2	1.9
CYFANSWM	108	100

Mae'r ymateb wedi bod yn bleserus iawn ar y cyfan, gyda mwyafrif clir yn cytuno gyda'r ddau categori a awgrymwyd ar eu cyfer. Yn ddi-ddorol, o blith yr 87 ysgol yma, mae 12 ysgol cynradd cyfrwng Saesneg yn dymuno symud ar hyd y continwwm iaith; 2 ysgol uwchradd 2B am droi yn ysgolion Cymraeg (Categori 3) ac un ysgol 2A am symud i fod yn ysgol Categori 3P.

Gan fod yr ymateb yn polareiddio ychydig, yn nhymor y Gwanwyn 2023, mae swyddogion wedi cynnal cyfres o sgysiau a chyfarfodydd gyda'r ysgolion oedd yn dymuno mwy o amser i ystyried y sefyllfa, a gyda'r sawl oedd yn anghytuno gyda'r ddau categori. O blith yr 11 ysgol yma, roedd 8 o'r ysgolion yn dod o'r un dalgylch.

Aethpwyd i gyfarfodydd ffurfiol gyda Phenaethiaid a Llywodraethwyr fel a ganlyn:

- Dalgylch ysgolion dwyrain Llanelli
- Ysgol Bryngwyn/Glanymor
- Ysgol y Frenhines Elisabeth

Ar gyfer tymor yr Haf 2023 - rydym wedi rhoi estyniad, i'r ysgolion hynny sy'n ei feddu, ystyried eu sefyllfa ymhellach ac i gynnal trafodaethau pellach ar lefel corff llywodraethu. Disgwyliwn atebion pellach felly erbyn diwedd y flwyddyn academaidd.

Yn ystod Tymor yr Hydref, byddwn yn cytuno a chadarnhau categorïau yn derfynol gyda'r holl ysgolion, yn cynnig cyngor ar sut i adlewyrchu'r categori iaith yn y prospectysau ysgol, gan balmantu'r ffordd ar gyfer cofnodi'r categorïau yng nghyfrifiad blynyddol ysgolion (CBLDY / PLASC) yn Ionawr 2024.

5. Tîm Athrawon Datblygu'r Gymraeg –

- Gwobrau Addysgu Proffesiynol Cymru. - Enillodd Iona Llyr, Rheolydd y Tîm Athrawon Datblygu'r Gymraeg wobr yn y categori 'Defnyddio'r Gymraeg mewn ffordd sy'n ysbrydoli'. Daeth beirniaid i Ganolfan Gwên i feirniadu Iona wrth gyfweled â hi a phenaethiaid, Disgyblion/myfyrwyr, rhieni/gofalwyr, cydweithwyr addysgu a staff cymorth, Pennaeth Cwricwlwm a Lles, Adran Addysg a Phlant a sefydliadau allanol.
- Cynhaliwyd seremoni yng Nghaerdydd ar gyfer yr enillwyr yng nghynhadledd haf 2023.
- Mae Iona wedi derbyn nifer o geisiadau wedi hynny ar gyfer cyfweiliadau ar y teledu a Radio a hefyd o ran rhannu arferion da ar draws Cymru

6. Safonau –

- Mae medrau siarad a gwranddo rhan fwyaf y disgyblion yn y Gymraeg a'r Saesneg yn gryf ar draws llawer o'n hysgolion. Er enghraifft, mae rhan fwyaf y disgyblion yn dangos medrau gwranddo effeithiol trwy ddilyn cyfarwyddiadau, gofyn ac ateb cwestiynau a chydweithio ag eraill.
- Yn y ddwy iaith, mae medrau darllen cynnar y rhan fwyaf o ddisgyblion mewn llawer o ysgolion yn effeithiol. Defnyddiant eu medrau ffonig yn llwyddiannus i ddeall y berthynas rhwng ffonemau a graffemau. Mae llawer o ddysgwyr yn defnyddio ystod o strategaethau yn dda i ddarllen geiriau anghyfarwydd a datblygu eu rhuglder a'u mynegiant. Ym mwyafrif ein hysgolion mae llawer o ddisgyblion yn defnyddio uwch fedrau darllen yn llwyddiannus.

- Mae llawer o ddisgyblion yn datblygu medrau ysgrifennu sylfaenol priodol mewn llawer o ysgolion. Mae mwyafrif y disgyblion yn ysgrifennu'n estynedig yn llwyddiannus ac yn arddangos arddulliau ysgrifennu priodol at wahanol ddibenion.
- Mae llawer o ysgolion cyfrwng Saesneg neu ddwy ffrwd yn gweithredu'r prosiect Cymraeg Campus yn llwyddiannus, ac mae hyn yn cael effaith dda ar ymwybyddiaeth disgyblion o'r iaith, ei diwylliant a'i hethos. Mae llawer o ddisgyblion mewn llawer o'n hysgolion yn gwneud cynnydd effeithiol yn eu caffaeliad o ieithoedd rhyngwladol o'r cyfleoedd a'r profiadau gwerthfawr a ddarperir
- Yn yr ysgolion a arolygwyd ers mis Medi 2022 roedd llythrennedd yn argymhelliad i fynd i'r afael ag ef gan tua hanner ohonynt

7. Gweithio gyda Phartneriaid – Partneriaeth / Mentrau Iaith

- Cyd weithio i flaen gynllunio. Defnydd o awdit iaith yn flynyddol ac o ddealltwriaeth y TADG o'r ysgolion hynny sydd yn awyddus i symud yn ieithyddol . Nifer i ysgolion wedi gofyn am gymorth gyda chefnogaeth y corff llywodraethol
- Defnydd o staff Partneriaeth a'r Mentrau wrth gyd-weithio ar brosiectau penodol amrywiol ar draws nifer o ysgolion i sicrhau symud ar hyd y continwwm iaith.

8. Grant Datblygu'r Gweithlu

Yn ddiweddar iawn, mae'r Adran Addysg a Phlant wedi bod yn llwyddiannus wrth dderbyn nawdd o £105,000 i gefnogi capasiti'r gweithlu cyfrwng Cymraeg yn y Sir. Anelwn at gyfuno'r nawdd gyda ffynonellau grant eraill i gyflogi athrawon peripatetig i gynyddu'r gweithlu addysgu cyfrwng Cymraeg, a'r ystod pynciau ar gael, yn y sector cynradd ac uwchradd yn Llanelli a'r sector uwchradd yn Nhâf Myrddin.

9. Y Dyfodol

a. Papur Gwyn

- Mae Llywodraeth Cymru (LIC) wedi bod yn ymgynghori'n gyhoeddus ar gynnwys Bil Addysg Gymraeg newydd. Amlyga canlyniadau Cyfrifiad 2021 fod angen gweithredu'n bwrpasol i fynd i'r afael â her ddeublyg y niferoedd cynyddol sy'n gallu siarad Cymraeg ledled Cymru a diogelu cymunedau Cymraeg sydd â chanrannau uchel o siaradwyr Cymraeg, ond sy'n dangos gostyngiad.
- Mae'r bil yn cynnwys cynigion megis:
  - Gosod y targed cenedlaethol o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050 mewn cyfraith
  - Anelu fod disgyblion erbyn oedran statudol yn gallu siarad Cymraeg hyd at Lefel B2 (CEFR – Common European Framework of Reference)
  - Gwireddu un continwwm Cymraeg
  - Gosod categorïau iaith ysgolion ar sail statudol
  - Gosod isafswm o ran amser cwricwlwm a ddarperir yn y Gymraeg
  - Cytuno egwyddor y dylai pob ysgol gynyddu ei darpariaeth Gymraeg dros amser
  - Cynnig i bennu ysgolion newydd yn ysgolion Cymraeg
- Mae gan y system addysg ran annatod i'w chwarae wrth inni ymateb i'r heriau hyn.
- Dywed LIC fod pob disgybl yng Nghymru yn haeddu dod yn siaradwr Cymraeg, ac mae gan bawb sy'n gweithio yn y system addysg gyfrifoldeb i weithio tuag at y nod hwnnw.
- Mae'r cynigion yn y papur gwyn yn adlewyrchu'r nod a'r uchelgais newydd hwn ar gyfer ein system addysg. Bydd cyflawni hyn yn golygu cynyddu nifer yr ysgolion cyfrwng Cymraeg, ond hefyd cynyddu'r ddarpariaeth Gymraeg mewn ysgolion nad ydynt eisoes yn ysgolion cyfrwng Cymraeg dynodedig. Yn y bôn, mae gweledigaeth y gall pob disgybl ddod yn siaradwr Cymraeg hyderus trwy'r system addysg statudol.

- Mae LIC wedi ymrwymo i sicrhau dros amser bod pob plentyn yn derbyn cyfran o'u darpariaeth addysg drwy gyfrwng y Gymraeg y tu hwnt i'r Gymraeg fel pwnc, er mwyn meithrin sgiliau Cymraeg ar draws y cwricwlwm.
- Mae'r llwybr presennol a osodwyd gan 'Cymraeg 2050' yn 2017 yn gosod nod y bydd o leiaf 40% o'r holl ddysgwyr mewn addysg cyfrwng Cymraeg erbyn 2050.
- Mae'r Papur Gwyn yn nodi nifer o ddatblygiadau pwysig ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg, y gellir ystyried rhai ohonynt o leiaf yn bellgyrhaeddol.
- Ynglŷn â'r ymgynghoriad, fe wnaeth LIC ddatgan, *'Mae'r Gymraeg yn perthyn i bob un ohonom, ac felly rydym am annog pawb i ystyried y cynigion...Bydd yr ymgynghoriad yn para am 12 wythnos, tan 16 Mehefin 2023. Edrychwn ymlaen at glywed y safbwyntiau ystod eang o bobl ar ein cynigion.'*

b. Sir Gâr fel ardal o arwyddocâd ieithyddol dwysedd uwch

Sefydlwyd y Comisiwn Cymunedau Cymraeg gan Lywodraeth Cymru ym mis Awst 2022 gyda'r nod o wneud argymhellion er mwyn cryfhau cymunedau Cymraeg. Bydd argymhellion terfynol y Comisiwn yn cael eu cyhoeddi ar ffurf adroddiad erbyn mis Awst 2024.

Mae'r Comisiwn yn pwysleisio mai iaith genedlaethol yw'r Gymraeg. Mae iddi nifer o nodweddion cyfanfydol a dylai polisi iaith adlewyrchu hyn. Er enghraifft, dylai hawliau iaith yng Nghymru fod yn gyfanfydol: maen nhw'n perthyn i bob un o ddinasyddion Cymru lle bynnag maen nhw'n byw yn y wlad.

Er mwyn cefnogi'r Gymraeg fel iaith genedlaethol, mae angen hefyd ei chefnogi fel iaith gymunedol. Mewn ardaloedd sy'n wynebu shifft iaith i'r Saesneg, dylid bod yn barod i ganiatáu amrywio polisi cyhoeddus mewn meysydd sosioeconomaidd a sosioieithyddol er mwyn sefydlogi'r Gymraeg fel iaith gymunedol. Meysydd fel cynllunio gwlad a thref, defnydd tir, tai, addysg, datblygu cymunedol, cynllunio ieithyddol a pholisïau economaidd yw'r rhain.

Er mwyn gallu amrywio polisi cyhoeddus mewn cymunedau o'r fath, dylid dynodi ardaloedd o arwyddocâd ieithyddol. Dylid cyfeirio at yr ardaloedd hyn fel 'ardaloedd o arwyddocâd ieithyddol (dwysedd uwch)'.

Mantais dynodi ardaloedd o arwyddocâd ieithyddol (dwysedd uwch) fyddai:

1. caniatáu amrywiaeth polisi a phwyslais polisi o blaid y Gymraeg fel iaith gymunedol
2. sicrhau fod yr amrywiaeth polisi yn ymateb i anghenion cymdeithasol ac ieithyddol amrywiol yr ardaloedd hyn
3. dwysáu'r ystyriaeth a wneir o'r Gymraeg o fewn fframwaith polisi
4. caniatáu ymyraethau o blaid y Gymraeg er mwyn ei sefydlogi a'i chryfhau fel iaith gymunedol
5. rhoi grymoedd angenrheidiol i rymuso cymunedau i wrthdroi shifft iaith

Yn dilyn Cyfrifiad 2021, mae'n ddigon posibl y daw Sir Gaerfyrddin, neu rannau ohoni, yn ardal(oedd) o arwyddocâd ieithyddol. Deallwn fod addysg o fewn sgôp y nawdd a fydd yn cael ei ddyfarnu i ardaloedd o'r dynodiad yma. Bydd swyddogion yn archwilio potensial y nawdd yma ar gyfer y gyfundrefn addysg yn y Sir. Ein nod fydd cyfuno unrhyw gynhaliaeth a ddaw i'n rhan gyda grantiau eraill er mwyn adeiladu ymhellach ar y gweithlu cyfrwng Cymraeg yn ein hysgolion.

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

Deilliant 1

Mwy o blant meithrin/ tair oed yn cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg

<u>Yr hyn yr ydym am ei gyflawni</u>	<u>Gwneud iddo ddigwydd cefnogi ysgolion/sefydliadau</u>	<u>Tystiolaeth</u>	<u>Pryd?</u>
Ddatblygu mwy o ddarpariaeth gofal plant/cyn-ysgol drwy gyfrwng y Gymraeg.	Byddwn yn parhau i weithio gyda darparwyr y blynyddoedd cynnar gan gynnwys Mudiad Meithrin a darpariaeth cyn i'r plentyn droi'n 3 oed, yn ogystal â Dechrau Deg, i gryfhau ac ehangu'r ddarpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg.	Penodi swyddog y Gymraeg Dechre'n Deg. Cyd weithio i flaen gynllunio. Aelod o bwyllgor .... Cyfarfodydd cyson i gynllunio ar gyfer defnydd iaith yn y lleoliadau.	Blwyddyn 1 2022/2023
Cefnogi ysgolion dwy ffrwd a throsiannol presennol i ddod yn ysgolion cyfrwng Cymraeg.	Byddwn yn parhau i rannu deunyddiau gyda rhieni/gofalwyr/gwarcheidwaid mewn perthynas â gwerth dwyieithrwydd er mwyn iddynt gael gwell dealltwriaeth a gallu gwneud penderfyniadau gwybodus ar bob cam trosiannol. Byddwn yn parhau i gynyddu'r ganran sy'n trosglwyddo o'r grwpiau meithrin i'r Cyfnod Sylfaen cyfrwng Cymraeg.	Rhannu gwybodaeth gan gynnwys ffilmiau LIC Ail ymweld â llyfrynau Addysg Gymraeg a chreuwyd yn 2018	Blwyddyn 1 2022/2023
Ystyried ystod oedran ysgolion penodol ac o bosibl creu lle ar gyfer darpariaeth blynyddoedd cynnar iawn cyfrwng Cymraeg.	Byddwn yn parhau i weithio gyda darparwyr y blynyddoedd cynnar gan gynnwys Mudiad Meithrin a darpariaeth cyn i'r plentyn droi'n 3 oed, i gryfhau ac ehangu'r ddarpariaeth gofal plant cyfrwng Cymraeg.	Datblygiadau addysg Cyfrwng Cymraeg yn y Cyfnod Sylfaen Creu adnodd 'Hud yr Hwiangerddi' - Cardiau o fewn llyfr gyda chodau QR Adnoddau Chwedlau	Blwyddyn1 2022/2023
Parhau i fonitro'r galw mewn ardaloedd trefol.	Mireinio yn ôl y galw	Cyd weithio gyda fforwm hybu iaith y sir	Blwyddyn 1-5 2022 -2027

Deiliant 2

Mwy o blant dosbarth derbyn/pump oed yn cael eu haddysg drwy gyfrwng y Gymraeg

<u>Yr hyn yr ydym am ei gyflawni</u>	Gwneud iddo ddigwydd – cefnogi ysgolion/sefydliadau	Tystiolaeth	Pryd?
Cynorthwyo ein hysgolion Trosiannol i symud i fod yn ysgolion cyfrwng Cymraeg.	Byddwn yn rhannu deunyddiau gyda rhieni/gofalwyr/gwarcheidwaid mewn perthynas â gwerth dwyieithrwydd er mwyn iddynt gael gwell dealltwriaeth a gallu gwneud penderfyniadau gwybodus ar bob cam trosiannol.	Byddwn yn sicrhau bod rhieni, drwy ein llyfryn 'Gwybodaeth i Rieni' yn gwybod pa ysgolion sy'n cynnig darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y Cyfnod Sylfaen a Chyfnodau Allweddol 2-5. Bydd y wybodaeth am natur ieithyddol pob ysgol, yn unol â dynodiadau ysgol newydd Llywodraeth Cymru Creu adnodd 'Hud yr Hwiangerddi' - Cardiau o fewn llyfr gyda chodau QR Adnoddau Chwedlau	Blwyddyn 1-2 2022-2024 Mireinio yn ôl y galw
Cynorthwyo rhai o'n hysgolion dwy ffrwd i symud i fod yn ysgolion cyfrwng Cymraeg.	Cefnogi ein hysgolion dwy ffrwd a throsiannol presennol i ddod yn ysgolion cyfrwng Cymraeg yn y tymor byr.	Cyd weithio gyda'r penaethiaid, staff, CLI a'r rhieni wrth farchnata dwyieithrwydd. Cynnig hyfforddiant i staff a rhieni (Cymraeg i'r teulu 'Dechrau'r Daith' Creu adnodd 'Hud yr Hwiangerddi' - Cardiau o fewn llyfr gyda chodau QR Adnoddau Chwedlau – addas iawn ar gyfer rhieni ac athrawon	Blwyddyn 1-5 2022-2027
Cynorthwyo rhai o'n hysgolion Cyfrwng Saesneg i fod yn ysgolion cyfrwng Cymraeg.	Cefnogi ysgolion cyfrwng Saesneg i ddatblygu darpariaeth y Cyfnod Sylfaen Cymraeg.	Cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg a chodi safonau ieithyddol yn y Cyfnod Sylfaen Hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg ar draws y Meysydd Dysgu	Blwyddyn 2-5 2023-2027

		<p>Creu adnodd 'Hud yr Hwiangerddi' - Cardiau o fewn llyfr gyda chodau QR Adnoddau Chwedlau</p> <p>Cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg a chodi safonau ieithyddol yng Nghyfnod Allweddol 2 Rhannu arfer dda ar lawr y dosbarth Creu adnoddau pwrpasol a chynnal hyfforddiannau Cynllun Braich ym Mraich CA2</p>	
Cynorthwyo rhai o'n hysgolion Cyfrwng Saesneg i fod yn ysgolion dwy ffrwd.	Monitro'r galw yn ein hardaloedd trefol yn barhaus ac yn hyrwyddo ac yn ehangu'r ddarpariaeth yn ôl y gofyn.	<p>Rhannu arfer dda ar lawr y dosbarth Creu adnoddau pwrpasol a chynnal hyfforddiannau Cynllun Law yn Llaw Cyfnod Sylfaen – 12 ysgol yn ynghlwm – 58 staff mewn ysgolion ail iaith: Talacharn, Y Model, Y Felin, Pwll, Pentip CP, Llandeilo, Dafen, Dyffryn y Swistir, Myrddin, Bryn Hanner Ffordd ,Penygaer. Cynnal Hyfforddiant wyneb yn wyneb ar gyfer y cynorthwywyr ag athrawon sy'n rhan o'r prosiectau:</p> <p>Datblygu adnodd / clipiau ffilm i annog y defnydd o'r Gymraeg ar draws y meysydd dysgu</p>	Blwyddyn 2-5 2023-2027
Cynorthwyo ein hysgolion uwchradd/arbennig i gynyddu'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg gan ystyried dynodiad ieithyddol.	Cynnig gloywi iaith i hwyrddyfodiaid a dysgwyr brodorol ar adegau pontio hanfodol a bod cyllid ar gael ar gyfer cludiant iddynt i'r canolfannau iaith.	Cynnal trafodaethau gyda phenaethiaid a CLI Penodi staff i ddarparu pynciau trwy gyfrwng ar draws ysgolion Saesneg Uwchradd.	Blwyddyn 2-5 2023-2027

Rhieni	Cynorthwyo rhieni i ddod ar y daith ddwyieithrwydd gyda'u plant	Sicrhau cyswllt agosach gyda rhieni'r hwyrddyfodiaid. Sgwrs ac ymweliad cychwynnol, ymweliad i weld y Ganolfan ar Waith + sgwrs /cyfarfod ar ddiwedd cyfnod Paratoi pecyn croeso i rieni newydd-ddyfodiaid. Paratoi taflen wybodaeth ar gyfer penaethiaid Sicrhau ein bod yn gwahodd rhieni i flasgu gwaith y plant a gwaith y ganolfan. Gwahodd rhieni i'r diwrnodau MATH ym Maes y Gwendraeth	
---------------	---	---	--

Deilliant 3

Mwy o blant yn parhau i wella eu sgiliau Cymraeg wrth drosglwyddo o un cyfnod o'u haddysg statudol i un arall

<u>Yr hyn yr ydym am ei gyflawni</u>	Gwneud iddo ddigwydd – cefnogi ysgolion/sefydliadau	Tystiolaeth	Pryd?
Sicrhau dilyniant ieithyddol o sector y blynyddoedd cynnar i CA2 ac i'r sector uwchradd	Byddwn yn sicrhau bod pob disgybl yn gallu siarad, darllen ac ysgrifennu'r iaith yn rhugl erbyn diwedd Cyfnod Allweddol 2 i'w lefelau disgwylidig. Glynu wrth y protocol dilyniant clir i gynyddu nifer y disgyblion sy'n parhau i astudio drwy gyfrwng y Gymraeg ym mhob cyfnod allweddol a sicrhau bod hyn yn cael ei gyfleu'n glir i'r holl randaliad.	Cryfhau safonau a hyrwyddo pwysigrwydd parhau gydag addysg ddwyieithog Rhannu arferion da ar draws ysgolion Cefnogi disgyblion bl 6 sydd angen cefnogaeth wrth barhau gydag addysg	Blwyddyn 1-5 2022-2027

	<p>Byddwn yn parhau i wrando ar sylwadau rhieni ac ymateb iddynt megis 'Ni allwn helpu gyda gwaith cartref', yn enwedig yn CA3 a CA4 drwy greu canllawiau, neu bamffled yn yr achos hwn, sy'n rhoi atebion clir. Dangos a chreu clipiau ffilm o rieni sy'n disgrifio taith eu plant drwy addysg cyfrwng.</p>	<p>uwchradd Gymraeg/ ddwyieithog. Grŵp byrion gwersi gloywi byr yn wythnosol Creu Adnoddau newydd pwrpasol a chynnal hyfforddiannau Sicrhau cyswllt agosach gyda rhieni'r hwyrddyfodiaid. Sgwrs ac ymweliad cychwynnol, ymweliad i weld y Ganolfan ar Waith + sgwrs /cyfarfod ar ddiwedd cyfnod</p> <p>Creu clipiau ffilm i annog defnydd o'r Gymraeg ar draws y meysydd dysgu Ffilm arfer dda ail iaith ar gael ar gyfer hwyluso a magu hyder staff Ehangu darpariaeth Canolfannau Iaith Cynnal gwersi Gloywi ar gyfer grwpiau targed ym mlynnyddoedd 7, 8 –Gwên, Maes y Gwendraeth Parhau i staffio ein canolfannau iaith Gwên Ysgol Llangadog Griffith Jones Y Bedol</p> <p>Creu Pop Ups yn ôl yr angen Blwyddyn 7 Bro Dinefwr Cynnal Gweithdai MATH bl 6 mewn canolfannau . Gwahodd rhieni i'r diwrnodau agored</p>	
--	--	---	--

		<p>Cefnogi disgyblion bl 6 sydd angen cefnogaeth wrth barhau gydag addysg uwchradd Gymraeg/ ddwyieithog -Maes y Gwendraeth</p> <p>Cydweithio Partneriaeth I gefnogi athrawon Cymraeg Ysgol Bryngwyn yn Llanelli</p> <p>Cyd weithio â'r Mentrau - aelod o Fenter Elli wedi ei leoli o fewn ysgol Bryngwyn</p>	
Cynyddu'r ddarpariaeth pwnc o addysg cyfrwng Cymraeg a dwyieithog yn y sector uwchradd yn unol â dynodiadau'r ysgol newydd.	Byddwn yn sicrhau y gall ysgolion cynradd ac uwchradd weithio'n agosach o lawer mewn partneriaeth er mwyn hyrwyddo dilyniant ieithyddol	Defnydd o rannu sgiliau a darpariaeth o ysgol i ysgol. Cyflogi staff i gyd weithio ar draws ysgolion trwy gyfrwng- defnydd o grant LIC	Blwyddyn 2-5 2023-2027
Cryfhau'r ddarpariaeth uwchradd cyfrwng Cymraeg mewn ardaloedd penodol y sir.	Cyd weithio gyda Phenaethiaid a CLI i edrych ar bosib ddarpariaeth o fewn yr ysgolion .	Cynnal hyfforddiant Gloywi Iaith a Dysgu trwy Gyfrwng i'r athrawon hynny sydd yn gymwys. Gosod targedau o fewn CDY i sicrhau cynladwyedd.	Blwyddyn 1-5 2022-2027

Deilliant 4

Mwy o ddysgwyr yn astudio ar gyfer cymwysterau Cymraeg (fel pwnc) a phynciau drwy gyfrwng y Gymraeg

<u>Yr hyn yr ydym am ei gyflawni</u>	Gwneud iddo ddigwydd – cefnogi ysgolion/sefydliadau	Tystiolaeth	Pryd?
<p>Weithio gyda'r ysgolion i ddatblygu'r cwricwlwm i roi cyfleoedd i fwy o ddysgwyr gael mynediad at addysgu cyfrwng Cymraeg a dwyieithog.</p>	<p>Datblygu'r Cwricwlwm: dull strategol o gynyddu cyfran y ddarpariaeth o ran pynciau a gynigir drwy gyfrwng y Gymraeg gan ein holl ysgolion.</p> <p>Cynyddu nifer y pynciau sydd ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg, gan arwain at ganran gynyddol o'r cwricwlwm ar gael drwy gyfrwng y Gymraeg, tra hefyd yn cynyddu cyfran y dysgwyr sy'n dewis hyfforddiant pwnc cyfrwng Cymraeg neu ddwyieithog</p>	<p>Defnydd o rannu sgiliau a darpariaeth amrywiaeth o bynciau o ysgol i ysgol.</p> <p>Rhannu arferion da</p> <p>Creu clipiau arferion da fel adnodd ddysgu Cynnal hyfforddiant Gloywi Iaith a Dysgu trwy Gyfrwng i'r athrawon hynny sydd yn gymwys. Gosod targedau o fewn CDY i sicrhau datblygiadau.</p>	<p>Blwyddyn 2-5 2023-2027</p>
<p>Cynyddu nifer y dysgwyr sy'n dilyn opsiynau cyfrwng Cymraeg a dwyieithog ac, yn y pen draw, mwy o gynnydd i ddilyn cymwysterau yn 16 oed</p>	<p>Rydym yn bwriadu cefnogi cynnydd yn yr ystod o gyrsiau a gynigir, tra hefyd yn ymgorffori'r ddwy ysgol 2B fel partneriaid. Mae cyfleoedd i gysylltu â mentrau tebyg fel E-sgol hefyd yn cael eu dilyn.</p>	<p>Ehangu defnydd o'r Canolfannau iaith i gynnal cyrsiau dal i fyny a gloywi iaith i ddisgyblion Blwyddyn 7,8, a 9 i sicrhau dilyniant</p>	<p>Blwyddyn 1-5 2022-2027</p>
<p>Ymdrechu i sicrhau dewis ieithyddol yn ein hysgolion Saesneg sydd yn cefnogi cynnydd dwyieithrwydd disgyblion</p>	<p>Cyd weithio i gynllunio ar gyfer gwella'r ddarpariaeth o bynciau trwy gyfrwng</p>	<p>Cynnal hyfforddiant iaith i staff penodol o fewn ysgolion Saesneg. Cyd weithio gyda phartneriaeth i sicrhau'r cynnig o bynciau'n ddwyieithog dros amser</p>	<p>Blwyddyn 2-7 2023-2027</p>

Deilliant 5

Mwy o gyfleoedd i ddysgwyr i ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyd -destunau gahanol yn yr ysgol

<u>Yr hyn yr ydym am ei gyflawni</u>	<u>Gwneud iddo ddigwydd – cefnogi ysgolion/sefydliadau</u>	<u>Tystiolaeth</u>	<u>Pryd?</u>
<p>Ymgorffori'r Siarter Iaith ym mhob ysgol gynradd ac uwchradd gan arwain at gynyddu'r ethos Cymraeg yn yr holl ysgolion</p>	<p>Byddwn yn cefnogi ysgolion ac yn gweithio gyda phartneriaid i ddatblygu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg y tu allan i'r ystafell ddosbarth.</p>	<p>Cynnal diwrnod yng Nghanolfan Iaith Gwên- athrawon, disgyblion Uwchradd a chynghorwyr i ail lansio'r Siarter Iaith Uwchradd. Gwestion Mark Morgan - Ysgol Pen y Dre, Merthyr, Cefin Campbell AS, Heledd Cynwal ac Ian Gwyn Hughes (Pêl droed Cymru)</p> <p>Parhau i gefnogi ysgolion cynradd wrth iddynt weithio tuag at y wobr Aur.</p>	<p>Blwyddyn 1-5 2022-2027</p>
<p>Parhau i weithio gyda chyflogwyr ac addysg uwch i hyrwyddo dwyieithrwydd fel sgil allweddol ar gyfer addysg bellach a'r byd gwaith.</p>	<p>Cysylltu â chyflogwyr ac addysg uwch a hwyluso cyfleoedd i hyrwyddo o fewn ein hysgolion</p>	<p>Cynnal cyfleoedd ar gyfer sgwrsio gyda chyflogwyr lleol – amrywio o ardal o ardal</p> <p>Hyrwyddo Strategaeth iaith y sir Cyd weithio â cholegau'r sir</p>	<p>Blwyddyn 3-5 2024-2027</p>
<p>Byddwn yn sicrhau bod Gwasanaeth Athrawon Datblygu'r Gymraeg yn cael ei gynnal wrth iddynt weithio'n ddiflino i ddarparu pob agwedd ar gymorth ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg</p>	<p>Parhau i gynnal y gwasanaeth wrth i staff ymddeol</p>	<p>Penodi staff ychwanegol gan ddefnyddio grantiau LIC. Cynnal prosiectau â phartneriaid ee S4C Prosiect .....benodol ee.....</p> <p>Cynllunio ar gyfer Canolfannau Iaith - ychwanegu cyfleoedd gan y Canolfannau - cynnal cyrsiau Gloywi iaith, cyrsiau</p>	<p>Blwyddyn 1-6 2022-2027</p>

		<p>Mireinio'r Cynllun ar gyfer y Canolfannau ar gyfer 10 wythnos / tridiau'r wythnos</p> <p>Creu cynllun Gloywi newydd ar gyfer ail dymor y newydd-ddyfodiaid</p> <p>Sicrhau cyswllt tymhorol / hanner tymhorol gydag Ysgolion a rhieni</p> <p>Gweithio tuag at gefnogaeth sy'n gyson ar draws y sir ar gyfer y newydd- ddyfodiaid</p> <p>Sicrhau cyswllt tymhorol / hanner tymhorol gydag Ysgolion a rhieni</p> <p>Gweithio tuag at gefnogaeth sy'n gyson ar draws y sir ar gyfer y newydd- ddyfodiaid</p> <p>Cynllunio addysg drochi ddwysach.</p>	
--	--	--	--

Deilliant 6

Cynnydd yn y ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol ("ADY") (yn unol â'r dyletswyddau a bennir gan y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018)

<u>Yr hyn yr ydym am ei gyflawni</u>	Gwneud iddo ddigwydd – cefnogi ysgolion/sefydliadau	Tystiolaeth	Pryd?
Sicrhau bod darpariaeth gyflawn ar gael i bob dysgwr	Parhau i ddatblygu system ddwyieithog i ymateb i'r agenda diwygio ADY	Gweithio gyda'n Tîm Cymorth Ymddygiad ac Ysgolion/Unedau	Blwyddyn 1-5 2022-2027

ag ADY ym mhob lleoliad a gwasanaeth.		Arbennig i ddatblygu darpariaeth ddwyieithog ymhellach	
Parhau i ddatblygu system ddwyieithog i ymateb i'r agenda diwygio ADY	Sicrhau bod y mwyafrif o'n dysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol yn cael eu cefnogi'n ein hysgolion prif ffrwd cyfrwng Cymraeg a Saesneg.	Cynnal hyfforddiannau cyson i staff y sir.	Blwyddyn 1-5 2022-2027
Datblygu sgiliau ein Cydlynwyr Anghenion Dysgu Ychwanegol ymhellach i gefnogi dysgwyr.	Darparu hyfforddiant dwyieithog i holl staff perthnasol o ran y diwygion ADY sydd ar waith.	Darparu hyfforddiant dwyieithog i holl staff perthnasol o ran y diwygion ADY sydd ar waith.	Blwyddyn 1-5 2022-2027

Deilliant 7

Cynnydd yn nifer y staff addysgu sy'n gallu addysgu Cymraeg (fel pwnc) a thrwy gyfrwng y Gymraeg

<u>Yr hyn yr ydym am ei gyflawni</u>	<u>Gwneud iddo ddigwydd – cefnogi ysgolion/sefydliadau</u>	<u>Tystiolaeth</u>	<u>Pryd?</u>
Uwchsgilio staff yn ieithyddol	Pob ysgol i ymateb i awdit Sgiliau Iaith Gymraeg gweithlu'r ysgol gan ddadansoddi'r data sy'n nodi'r ddarpariaeth bresennol a meysydd i'w datblygu ymhellach. Bydd angen i bob ysgol adlewyrchu hyn yn nogfennau hunanwerthuso a chynlluniau datblygu'r ysgol. Bydd yn ofynnol i ysgolion ddefnyddio eu hadnoddau i ddarparu cyfleoedd i staff fanteisio ar gyfleoedd datblygu.	Awdit Sgiliau Iaith Sicrhau mewn bwn cynllunio ar gyfer staff yn mynychu cyrsiau iaith Defnydd grantiau LIC	Blwyddyn 1-5 2022-2027

	Cynnig hyfforddiant staff i wella darllen, ysgrifennu a siarad yn Gymraeg, ac i fireinio sgiliau Cymraeg y rhai sydd eisoes yn rhugl. Byddwn yn defnyddio Fframwaith Sgiliau Iaith y Cyngor Sir fel sail ar gyfer y gwaith hwn		
Datblygu sgiliau a hyder athrawon i addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg ac i uwch-sgilio staff cynorthwyol i roi cymorth i ddisgyblion drwy gyfrwng y Gymraeg.	Cynnig hyfforddiant ar bob lefel o fynediad hyd at loywi wyneb yn wyneb ac arlein.	Rhedeg cyrsiau ar bob lefel ieithyddol Mynediad hyd at Loywi	Blwyddyn 1-5 2022-2027
Recriwtio staff/arweinwyr	Cynnig hyfforddiant iaith ac arweinyddiaeth benodol i arweinwyr ysgol.	Cynnig cyrsiau un i un i benaethiaid ar y cyd â Rhagoriaeth	Blwyddyn 2-5 2023-2027
Cefnogaeth i Lywodraethwyr Ysgol	Parhau i gefnogi a rhoi cyngor i Lywodraethwyr ac arweinwyr ysgolion ar ddatblygu gallu ieithyddol staff.	Staff CCC i gynnal cyfarfodydd o fewn ysgolion	Blwyddyn 2-5 2023-2027
Datblygu arweinyddiaeth a sicrhau bod gennym weithlu ysgolion â'r sgiliau dwyieithog addas	Cynnal amrywiaeth o gyrsiau iaith	Rhedeg cyrsiau iaith amrywiol yn ôl y galw – Dechreuwyr pur i Loywi iaith Sicrhau bod Sir Gaerfyrddin ar y fframwaith Dysgu gyda'r Ganolfan Genedlaethol Ennill tendr ar gyfer darparu cyrsiau Cymraeg i'r Teulu -ar waith	Blwyddyn 1-5 2022-2027

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwiadol

Eitem Rhif 7

Y PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG
23 Mehefin 2023

**ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL
IFANC A'R GYMRAEG 2022/23**

Gofynnir i'r Pwyllgor Craffu:

Ystyried a chymeradwyo adroddiad blynyddol y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg ar gyfer blwyddyn y cyngor 2022/23.

Y rhesymau:

Mae Cyfansoddiad y Cyngor yn ei gwneud yn ofynnol i Bwyllgorau Craffu gyflwyno adroddiad yn flynyddol ynghylch eu gwaith.

I'w gyfeirio at y Cabinet / Cyngor er mwyn gwneud penderfyniad: Nac Ydy

Yr Aelod Cabinet sy'n gyfrifol am y Portffolio:-

Y Cynghorydd Glynog Davies(Addysg a'r Gymraeg)

Y Gyfarwyddiaeth

Y Prif Weithredwr

**Enw Pennaeth y
Gwasanaeth:**

Linda Rees-Jones

Awdur yr Adroddiad:

Julie Owens

Swydd:

Pennaeth Gweinyddiaeth a'r
Gyfraith

Swyddog Gwasanaethau
Democrataidd

Rhifau Ffôn / Cyfeiriadau E-bost:

01267 224010

lrjones@sirgar.gov.uk

01267 224088

juowens@sirgar.gov.uk

EXECUTIVE SUMMARY

EDUCATION, YOUNG PEOPLE AND THE WELSH LANGUAGE SCRUTINY COMMITTEE

23 JUNE 2023

<p>EDUCATION, YOUNG PEOPLE AND THE WELSH LANGUAGE SCRUTINY COMMITTEE</p> <p>ANNUAL REPORT 2022/23</p>

The attached report has been prepared in order to comply with Article 6.2 of the County Council's Constitution which states that a scrutiny committee must:

“Prepare an annual report giving an account of the Committee's activities over the previous year.”

The report provides an overview of the work of the Education, Young People and the Welsh Language Scrutiny Committee during the 2022/23 municipal year and includes information on the following areas:

- Overview of the Work of the Committee;
- Other Scrutiny Activity;
- Development Sessions;
- Public Engagement;
- Challenges and Future Work;
- Support for the scrutiny function;
- Member attendance at meetings.

DETAILED REPORT ATTACHED ?	YES
-----------------------------------	------------

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report :

Signed: Linda Rees-Jones   Head of Administration & Law

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
YES	YES	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE

1. Policy, Crime & Disorder and Equalities – In line with requirements of the County Council's Constitution.

2. Legal - In line with requirements of the County Council's Constitution.

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information List of Background Papers used in the preparation of this report:

THESE ARE DETAILED BELOW

Title of Document	File Ref No.	Locations that the papers are available for public inspection
Education & Children's Services Scrutiny Committee Reports and Minutes		Meetings from September 2015 onwards: https://democracy.carmarthenshire.gov.wales/ieListMeetings.aspx?Committeed=153

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

Y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg

Adroddiad Blynyddol

2022 - 2023

Y Broses Graffu yn Sir Gaerfyrddin

sirgar.llyw.cymru

Cyngor **Sir Gâr**
Carmarthenshire
County Council

Tudalen 79

Cynnwys

Rhagair gan y Cadeirydd.....	2
1. Cyflwyniad.....	4
2. Trosolwg o waith y Pwyllgor yn 2022/23.....	4
2.1 Rôl Craffu.....	4
2.2 Y Blaengynllun Gwaith.....	5
2.3 Cyfarfodydd y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg.....	6
2.4 Monitro Perfformiad / Materion Strategol.....	6
2.4.1 Adroddiad Blynyddol Cyngor Sir Caerfyrddin 2021/22.....	6
2.4.2 Cynlluniau Cyflawni Is-adrannol Drafft 2023/24.....	7
2.4.3 Adroddiad Blynyddol Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol 2021/22.....	7
2.4.4 Adroddiadau Perfformiad 2022-23 sy'n berthnasol i'r Pwyllgor.....	8
2.4.5 Camau Gweithredu ac Atgyfeiriadau.....	8
2.5 Cyllidebau Refeniw a Chyfalaf.....	8
2.5.1 Adroddiadau Monitro'r Gyllideb.....	8
2.5.2 Strategaeth Cyllideb Refeniw 2023/24 tan 2025/26.....	8
2.6 Addysg.....	9
2.6.1 Cymorth i ddatblygu'r cwricwlwm ar draws ysgolion yn Sir Gaerfyrddin.....	9
2.6.2 Adolygiad Ôl-16.....	9
2.6.3 Trawsnewid i Wneud Cynnydd (TIC), gan gynnwys Cyllidebau Ysgol.....	10
2.6.4 Y Wybodaeth Ddiweddaraf am Anghenion Dysgu Ychwanegol.....	10
2.6.5 Gwerthuso Arolygiadau Estyn ar draws Ysgolion, Unedau Cyfeirio Disgyblion a Lleoliadau Arbenigol yn Sir Gaerfyrddin.....	11
2.7 Gwasanaethau Plant.....	11
2.7.1 Cynllun Cyfiawnder Ieuenctid Sir Gaerfyrddin 2022/23.....	11
2.8 Y Gymraeg.....	12
2.8.1 Polisi ar Ddyfarnu Grantiau a'r Gymraeg.....	12
2.8.2 Strategaeth Hybu'r Gymraeg 2023-28.....	12
3 Gweithgarwch Craffu Arall.....	13
3.1 Gorchwyl a Gorffen.....	13
3.2 Ymweliadau Safle.....	13
3.2.1 Proses adfer ysgolion yn dilyn y pandemig coronafeirws.....	13
3.3 Sesiynau Datblygu.....	14
4 Ymgysylltu â'r cyhoedd.....	15
5 Heriau.....	15
6 Gwaith yn y Dyfodol.....	15
7 Cymorth i'r Swyddogaeth Graffu.....	16
8 Presenoldeb.....	17

Rhagair gan y Cadeirydd

Fel Cadeirydd y Pwyllgor, mae'n bleser gennyf gyflwyno Adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg ar gyfer blwyddyn y cyngor 2022/23.

Yn dilyn yr Etholiadau Lleol ym mis Mai 2022, croesawodd y Pwyllgor aelodau newydd a phrofiadol i graffu ar effeithiolrwydd darpariaeth yr Awdurdod. Hoffwn ddiolch i aelodau etholedig a chyfetholedig y Pwyllgor am eu cyfraniadau gwerthfawr yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.

Mae'r Pwyllgor wedi croesawu'r dull craffu cyn gwneud penderfyniadau a gyflwynwyd ym mis Medi 2022. Mae hyn wedi rhoi cyfle i'r Pwyllgor fod yn rhagweithiol wrth ymwneud â

Blaengynllun Gwaith y Cabinet, a chraffu ar faterion perthnasol o'u dechrau. Mae'r Pwyllgor hefyd wedi nodi ei bynciau ei hun i ymchwilio iddynt, ac mae wedi parhau i asesu themâu parhaus.

Mae'r cyfnod hwn ar ôl Covid-19 wedi creu ei heriau ei hun ym mywydau ac addysg gydol oes ein plant a'n pobl ifanc. Datblygodd y Pwyllgor Flaengynllun Gwaith cynhwysfawr i ystyried amgylchiadau eithriadol y blynyddoedd diwethaf, ac i roi sylw i effeithiau parhaus yr epidemig ar ddysgwyr o bob oed.

Bu'r Pwyllgor yn craffu ar y gwaith o weithredu'r cwricwlwm newydd i Gymru a'r cymorth a ddarperir i ymateb i'r heriau sy'n wynebu ysgolion. Bu'n adolygu Strategaeth Wella yr Adran Addysg a Gwasanaethau Plant a oedd yn ceisio bwrw golwg ar gynnydd disgyblion, ac yn ystyried cynnig Dysgu Proffesiynol Sir Gaerfyrddin i ysgolion.

Cynhaliwyd gweithdy i aelodau ynghylch yr Adolygiad o Addysg Ôl-16 a oedd yn ystyried cyfraniadau ysgolion uwchradd mewn ymateb i gwestiynau am eu darpariaeth a'u profiad addysgol. Cyfrannodd sylwadau'r Pwyllgor at yr Adolygiad cyn iddo gael ei ystyried gan y Cabinet.

Cafodd y Pwyllgor y wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd y Cyngor o ran gweithredu'r newid o Ddatganiadau Anghenion Addysg Arbennig i Gynlluniau Datblygu Unigol ar gyfer disgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol. Hefyd adolygodd y Pwyllgor y data ar ddisgyblion ag Anghenion Dysgu Ychwanegol mewn ysgolion prif ffrwd a lleoliadau arbenigol a'r cynnydd yn y galw am ddarpariaeth Anhwylderau'r Sbectwm Awtistig.

Bu'r Pwyllgor yn ystyried adroddiad ar ganlyniadau arolygiadau Estyn yn Sir Gaerfyrddin ers 2018 a'u heffaith ar strategaethau gwella ysgolion, ac yn adolygu'r Cynllun Cyfiawnder Ieuencid a oedd yn darparu ar gyfer gwasanaethau cymorth ieuencid ledled Sir Gaerfyrddin.

Cafodd Strategaeth Hybu'r Iaith Gymraeg ei hadolygu gan y Pwyllgor a bydd y cynllun gweithredu i gyflawni nodau'r strategaeth yn cael ei fonitro yn ystod ei gyfnod gweithredu. Bu'r Pwyllgor yn craffu ar bolisi'r Cyngor ar Ddyfarnu Grantiau a'r Gymraeg gan ei gymeradwyo cyn i'r Cabinet ei gymeradwyo.

Yn ystod y flwyddyn mae'r Pwyllgor hefyd wedi adolygu argymhellion Grwpiau Gorchwyl a Gorffen perthnasol y gorffennol, ac wedi derbyn cyflwyniad ysgol ar ymateb i heriau ar ôl Covid-19. Yn ogystal, gofynnodd y Pwyllgor am nifer o seminarau â thema a ddarparwyd gan swyddogion. Hoffwn ddiolch i'r holl swyddogion ar draws maes gorchwyl y Pwyllgor Craffu

hwn am eu cyfraniad a'u proffesiynoldeb wrth gefnogi gwaith aelodau drwy'r cyfnod hwn o newid.

Mae maes gorchwyl diwygiedig y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg wedi'i sefydlu'n dda yn ystod 2022/23, ac mae'r aelodau wedi cyfrannu'n gadarnhaol ac yn frwdfrydig at ddatblygu polisiau a gwneud penderfyniadau. Edrychaf ymlaen at barhau i gydweithio ag Aelodau, Aelodau Cyfetholedig a Swyddogion yn y flwyddyn i ddod.

Y Cyngorydd Carys Jones

Cadeirydd y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg

1. Cyflwyniad

Mae'r swyddogaeth Graffu yn elfen allweddol o drefniadau llywodraethu y Cyngor Sir a'i broses o wneud penderfyniadau. Er nad yw'n gorff sy'n gwneud penderfyniadau, mae Craffu yn fwyaf effeithiol pan fydd yn manteisio ar y potensial i ddylanwadu ar benderfyniadau a wneir gan y Cyngor a chyrrff partner ar draws y sir.

Mae Erthygl 6.2 o Gyfansoddiad y Cyngor yn ei gwneud yn ofynnol i'r holl Bwyllgorau Craffu "*baratoi adroddiad blynyddol sy'n egluro gweithgareddau'r Pwyllgor dros y flwyddyn flaenorol*".

Mae'r adroddiad hwn yn tynnu sylw at y gwaith a wnaed gan y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg yn ystod blwyddyn y cyngor 2022/23. Ei nod yw rhoi cyfle i aelodau fwrw golwg ar ei gyflawniadau, nodi meysydd arferion gorau a thynnu sylw at feysydd i'w gwella er mwyn gwella'r swyddogaeth graffu ymhellach. Yn ogystal, efallai y bydd yr adroddiad hwn yn hwyluso trafodaeth ar eitemau y gellid eu nodi i'w cynnwys mewn rhaglenni gwaith yn y dyfodol.

Caiff y Pwyllgor ei gadeirio gan y Cynghorydd Carys Jones ac mae'n cynnwys 14 o Aelodau Etholedig a 5 o Aelodau Cyfetholedig â Phleidlais (3 rhiant-lywodraethwr etholedig, 1 cynrychiolydd o'r Eglwys yng Nghymru ac 1 cynrychiolydd o'r Eglwys Gatholig Rufeinig). Mae Aelodau'r Cabinet yn mynychu cyfarfodydd yn ôl yr angen er mwyn annerch y Pwyllgor ar feysydd yn eu portffolios perthnasol.

Darperir cymorth gan yr Uned Gwasanaethau Democrataidd a swyddogion eraill y Cyngor pan fo angen.

2. Trosolwg o waith y Pwyllgor yn 2022/23

2.1 Rôl Craffu

Diweddarwyd meysydd gorchwyl y Pwyllgorau Craffu gan y Cyngor yn dilyn yr etholiadau ym mis Mai 2022 a daeth pob Pwyllgor Craffu yn gyfrifol am graffu ar Bortffolios Penodol y Cabinet a'u gwasanaethau perthnasol a chael trosolwg ohonynt. Mae'r Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg yn gyfrifol am graffu ar bortffolio Addysg a'r Gymraeg y Cabinet a'r meysydd gwasanaeth perthnasol:

Ysgolion a Gwasanaethau Addysg o 3 - 19	Gwasanaeth Rhanbarthol Gwella Ysgolion
Gwella Ysgolion, Trefniadaeth a Pherfformiad	Cynllun Strategol a Fforwm y Gymraeg mewn Addysg
Addysg, Lles a Chynhwysiant	Dysgu Oedolion yn y Gymuned gan gynnwys Cymraeg i Oedolion
Cynnal Ysgolion a Gwasanaethau Llywodraethwyr	Gwasanaeth Cymorth Ieuenctid
Addysg Feithrin a Safonau	Derbyn Disgyblion i Ysgolion
Pobl Ifanc nad ydynt mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant (NEET)	Gwasanaethau Ymddygiadol
Consortia Rhanbarthol	Presenoldeb yn yr Ysgol

Rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy Sir Gaerfyrddin	Addysg Ôl-16 a Chyllid a'r Bartneriaeth Dysgu a Sgiliau Ranbarthol
Anghenion Dysgu Ychwanegol	Asesiad o Ddigonolrwydd Cyfleoedd Chwarae
Adrodd ar ddatblygiad y Gymraeg / Safonau	Y Gwasanaeth Cerdd
Ysgolion Iach	Gwasanaethau Arlwy Mewn Ysgolion
Estyn	Data a systemau addysg
Seicoleg Addysg	Tîm Diogelu a Phresenoldeb Ysgolion
Tîm Addysg a Llesiant	

Yn unol â'i feysydd cyfrifoldeb, bydd y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg yn ceisio:

- Archwilio pa mor dda y mae'r Cabinet a'r Cyngor yn perfformio.
- Dwyn y Cabinet i gyfrif a cheisio hyrwyddo proses benderfynu sy'n agored ac yn dryloyw.
- Monitro perfformiad gwasanaethau a swyddogaethau'r Cyngor.
- Adolygu penderfyniadau'r Cabinet lle bo hynny'n briodol.
- Cynorthwyo'r Cabinet i ddatblygu, monitro, ac adolygu polisïau.
- Craffu ar y strategaeth cyllideb refeniw a'r rhaglenni buddsoddiadau cyfalaf arfaethedig, a hynny fel rhan allweddol o'r broses ymgynghori.
- Galluogi sefydliadau a phartneriaid allanol i gyfrannu at y gwaith o ystyried materion a all effeithio ar y modd y cyflawnir blaenoriaethau'r Cyngor a'r sir gyfan.

2.2 Y Blaengynllun Gwaith

Mae'r broses graffu yn chwarae rhan allweddol o ran hyrwyddo atebolrwydd ym mhroses gwneud penderfyniadau yr Awdurdod Lleol. Hefyd mae'r broses yn ddefnyddiol o ran sicrhau bod polisïau'r Cyngor yn adlewyrchu'r blaenoriaethau cyfredol, yn ogystal â hyrwyddo effeithlonrwydd ac annog cydweithio ag asiantaethau allanol.

Er mwyn i'r Pwyllgorau Craffu gymryd mwy o berchnogaeth o'u Blaengynlluniau Gwaith eu hunain, cyflwynwyd dull craffu cyn gwneud penderfyniadau ym mis Medi 2022 sy'n caniatáu i Bwyllgorau Craffu benderfynu pa adroddiadau o Flaengynllun Gwaith y Cabinet y maent am eu gweld yn dod ger eu bron. Yn ôl y drefn arferol, mae Pwyllgorau hefyd yn gallu nodi eu pynciau eu hunain ac mae'r Cabinet yn dal i allu gwahodd Pwyllgor Craffu i graffu ar benderfyniad oedd ar y gweill.

Defnyddiodd y Pwyllgor fframwaith Gateway y Ganolfan Llywodraethu a Chraffu i ddatblygu ei Flaengynllun Gwaith ei hun ar gyfer blwyddyn y cyngor 2022/23 a adolygwyd yn rheolaidd. Roedd hyn yn darparu dull hawdd ei reoli, hyblyg a chadarn o graffu ac yn sicrhau bod y meysydd i'w hadolygu yn cael eu hystyried ar sail blaenoriaeth ac mewn modd amserol.

Yn hyn o beth, penderfynodd y Pwyllgor ddsbarthu adroddiadau cyfnodol ynghylch perfformiad a monitro'r gyllideb i aelodau y tu allan i'r rhaglen cyfarfodydd ffurfiol. Roedd y broses hon yn golygu bod modd gosod unrhyw faterion perthnasol a nodwyd gan aelodau ar yr agenda ffurfiol i'w hystyried ymhellach, fel y bo'n briodol. Arweiniodd manteision y dull hwn o weithio at wella'r drafodaeth a'r cyfraniadau yn ystod cyfarfodydd y Pwyllgor Craffu.

At ei gilydd, roedd agendâu'r cyfarfodydd yn gyson â'r rheiny a amlinellwyd yn y Blaengynllun Gwaith.

2.3 Cyfarfodydd y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg

Cynhaliodd y Pwyllgor bum cyfarfod ffurfiol ym mlwyddyn y cyngor 2022/23.

Cynhaliwyd pob cyfarfod yn unol â'r darpariaethau a nodir yn adran 47 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Er mwyn ategu'r gwaith a wnaed yn ystod cyfarfodydd ffurfiol, efallai y bydd y Pwyllgor hefyd yn cyflawni swyddogaethau craffu eraill megis Gorchwyl a Gorffen, Ymchwiliadau Craffu Un Diwrnod ac Ymweliadau Safle â sefydliadau a ddaw o fewn ei faes gorchwyl ynghyd â sesiynau datblygu i aelodau a gweithdai.

2.4 Monitro Perfformiad / Materion Strategol

Un o brif rolau'r Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg yw monitro perfformiad y gwasanaethau a'r swyddogaethau sydd o fewn ei faes gorchwyl. Yn unol â hynny, mae'r Pwyllgor yn adolygu adroddiadau monitro perfformiad a gwahanol strategaethau a chynlluniau i roi asesiad cytbwys o'r perfformiad ar draws y meysydd gwasanaeth perthnasol.

2.4.1 Adroddiad Blynyddol Cyngor Sir Caerfyrddin 2021/22

Ym mis Rhagfyr 2022, bu'r Pwyllgor yn ystyried adroddiad blynyddol drafft y Cyngor ar gyfer y cyfnod 2021/22 a oedd wedi ei lunio i fodloni'r darpariaethau perthnasol yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Roedd yr adroddiad yn nodi'r cynnydd a wnaed o ran 13 Amcan Llesiant y Cyngor yn erbyn cefndir o amgylchiadau digynsail yn sgil y pandemig coronafeirws, ynghyd â hunanasesiad y Cyngor yn erbyn gofynion perfformiad y flwyddyn ariannol flaenorol. Canolbwyntiodd y Pwyllgor ar y 5 Amcan Llesiant sy'n dod o fewn maes gorchwyl y pwyllgor, sef:

AMCAN LLESIAENT 1:	Helpu i roi'r dechrau gorau mewn bywyd i bob plentyn a gwella eu profiadau yr gynnar mewn bywyd.
AMCAN LLESIAENT 2:	Helpu plant i ddilyn ffyrdd iach o fyw.
AMCAN LLESIAENT 3:	Cefnogi a gwella cynnydd, cyflawniad, a deilliannau i'r holl ddysgwyr.
AMCAN LLESIAENT 4:	Trechu tlodi drwy wneud popeth o fewn ein gallu i'w atal, gan helpu pobl i gae gwaith a gwella bywydau'r rheiny sy'n byw mewn tlodi.

Canlyniad:

Yn ei gyfarfod ym mis Ionawr 2023 argymhellodd y Cabinet i'r Cyngor y dylid derbyn Adroddiad Blynyddol 2021/22, a fabwysiadwyd wedyn gan y Cyngor ym mis Ionawr 2023.

2.4.2 Cynlluniau Cyflawni Is-adrannol Drafft 2023/24

Ym mis Mawrth 2023 bu'r Pwyllgor yn ystyried y Cynlluniau Cyflawni Gwasanaeth Is-adrannol Drafft sy'n berthnasol i'r gyfarwyddiaeth Addysg a Gwasanaethau Plant ar gyfer 2023/24 fel a ganlyn:

- Gwasanaethau Addysg a Chynhwysiant
- Mynediad i Addysg
- Strategaeth a Chymorth i Ddysgwyr
- Gwasanaethau Plant

Roedd y cynlluniau hyn yn pennu'r camau a'r mesurau strategol i'w gweithredu ym mhob is-adran er mwyn i'r Cyngor wneud cynnydd mewn perthynas â'i amcanion llesiant, ei flaenoriaethau thematig a blaenoriaethau'r gwasanaeth. Rhoddodd hyn gyfle i'r Pwyllgor ystyried y blaenoriaethau a amlinellir ar gyfer yr Is-adran a gwneud sylwadau yn eu cylch.

Canlyniad:

Cymeradwyodd y Pwyllgor y Cynlluniau Cyflawni Gwasanaeth Is-adrannol Drafft sy'n berthnasol i'r gyfarwyddiaeth Addysg a Gwasanaethau Plant ar gyfer 2023/24.

2.4.3 Adroddiad Blynyddol Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol 2021/22

Yn unol â'r gofyniad statudol i Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol ddarparu adroddiad blynyddol ar ddarparu gwasanaethau, perfformiad a chynlluniau gwella ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol, dosbarthwyd adroddiad drwy e-bost i'w ystyried gan y Pwyllgor ym mis Hydref 2022.

Canlyniad:

Yn unol ag argymhelliad y Cabinet ym mis Hydref 2022, cafodd Adroddiad Blynyddol Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol 2021/22 ei gymeradwyo a'i fabwysiadu gan y Cyngor ym mis Tachwedd 2022.

2.4.4 Adroddiadau Perfformiad 2022-23 sy'n berthnasol i'r Pwyllgor

Yn unol â'r protocolau a sefydlwyd gan y Pwyllgor, cafodd adroddiadau monitro perfformiad chwarterol sy'n berthnasol i faes gorchwyl y Pwyllgor eu dosbarthu drwy e-bost i aelodau fel a ganlyn:

- Rhagfyr 2022 – Monitro Perfformiad Chwarter 1 2022/23
- Ionawr 2023 – Monitro Perfformiad Chwarter 2 2022/23
- Mai 2023 – Monitro Perfformiad Chwarter 3 2022/23

Roedd yr adroddiadau yn galluogi aelodau i fonitro perfformiad mewn perthynas â'r Amcanion Llesiant sy'n berthnasol i faes gorchwyl y Pwyllgor ac sy'n cyd-fynd â Strategaeth Gorfforaethol yr Awdurdod. Roedd y wybodaeth yn rhoi hunanwerthusiad o berfformiad yn unol â'r fframwaith deddfwriaethol diwygiedig sydd wedi'i ymgorffori yn Rhan 6 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Rhoddwyd cyfle i'r Aelodau godi unrhyw bryderon neu faterion yr oedd angen eu hystyried ymhellach yng nghyfarfod ffurfiol y Pwyllgor, yn unol â Rheolau'r Weithdrefn Graffu.

2.4.5 Camau Gweithredu ac Atgyfeiriadau

Yn ystod blwyddyn y cyngor gwnaed ceisiadau am eitemau ychwanegol gan aelodau'r Pwyllgor i'w cynorthwyo i gyflawni eu rôl graffu. Cyflwynwyd y wybodaeth ddiweddaraf am y Camau Gweithredu a'r Atgyfeiriadau i'r Pwyllgor ym mis Ionawr 2023 a mis Mai 2023 a oedd yn manylu ar y cynnydd a wnaed mewn perthynas â'r ceisiadau hyn.

2.5 Cyllidebau Refeniw a Chyfalaf

2.5.1 Adroddiadau Monitro'r Gyllideb

Yn unol â'r protocolau a sefydlwyd gan y Pwyllgor, dosbarthwyd adroddiadau chwarterol ar y cyllidebau refeniw a chyfalaf adrannol a chorfforaethol i aelodau fel a ganlyn:

- Hydref 2022 - mewn perthynas â'r sefyllfa gyllidebol ar 30 Mehefin 2022, ynghyd â sefyllfa alldro Monitro'r Gyllideb Refeniw a'r Gyllideb Gyfalaf ar gyfer 2021/22;
- Rhagfyr 2022 – mewn perthynas â'r sefyllfa gyllidebol ar 31 Awst 2022;
- Ionawr 2023 – mewn perthynas â'r sefyllfa gyllidebol ar 31 Hydref 2022; a
- Mai 2023 – mewn perthynas â'r sefyllfa gyllidebol ar 31 Rhagfyr 2022.

Roedd yr adroddiadau yn galluogi'r aelodau i fonitro gwariant ym mhob maes gwasanaeth a'r cynnydd a wnaed o ran unrhyw waith cyfalaf. Rhoddwyd cyfle i'r Aelodau godi unrhyw bryderon neu faterion yr oedd angen eu hystyried ymhellach yng nghyfarfod ffurfiol y Pwyllgor, yn unol â Rheolau'r Weithdrefn Graffu.

2.5.2 Strategaeth Cyllideb Refeniw 2023/24 tan 2025/26

Yn ogystal â monitro'r cyllidebau refeniw a chyfalaf presennol, ymgynghorwyd â'r Pwyllgor hefyd ar Strategaeth Cyllideb Refeniw 2023/24 i 2025/26 yn ei gyfarfod ym mis Ionawr 2023. Roedd yr adroddiad yn rhoi'r Strategaeth Cyllideb Refeniw arfaethedig ar gyfer 2023/24 i'r Pwyllgor, ynghyd â ffigurau dangosol ar gyfer blynyddoedd ariannol 2024/25 a 2025/2026.

Canlyniad:

Fel rhan o'r ymgynghoriad eang a gynhaliwyd gan yr Awdurdod ynghylch Strategaeth Cyllideb Refeniw 2023/24 i 2025/26, ystyriodd y Pwyllgor y Strategaeth a chymeradwyodd gynigion y gyllideb, fel y'u cyflwynwyd. Yn dilyn hynny cafodd Strategaeth y Gyllideb ei mabwysiadu gan y Cabinet a'r Cyngor yn eu cyfarfodydd ym mis Chwefror a mis Mawrth 2023, yn amodol ar wneud rhai newidiadau a lleihau ardoll arfaethedig y dreth gyngor.

2.6 Addysg

2.6.1 Cymorth i ddatblygu'r cwricwlwm ar draws ysgolion yn Sir Gaerfyrddin

Ym mis Ionawr 2023 bu'r Pwyllgor yn adolygu'r cymorth oedd ar gael i ysgolion, lleoliadau arbenigol ac Unedau Cyfeirio Disgyblion Sir Gaerfyrddin gan y Cyngor Sir a'r consortiwm rhanbarthol, Partneriaeth, wrth iddynt hwyluso gweithredu'r Cwricwlwm i Gymru.

Roedd datblygiad y Cwricwlwm newydd i Gymru yn ceisio sicrhau addysgeg gadarn ac effeithiol i ddiwallu anghenion disgyblion unigol ar bob lefel, er mwyn galluogi ysgolion i symud ymlaen yn effeithiol yn unol ag amcanion y Genhadaeth Genedlaethol. Yn unol â hynny, roedd y Cwricwlwm newydd i Gymru wedi'i drefnu ar sail 6 Maes Dysgu a Phrofiad, ac yn cael ei ategu gan Gyfrifoldebau Trawsgwricwlaidd Llythrennedd, Rhifedd, Cymhwysedd Digidol a'r Sgiliau Ehangach. Rhoddodd y Pwyllgor ystyriaeth fanwl i natur y cymorth a ddarperir i fynd i'r afael â'r heriau mae ysgolion yn eu hwynebu wrth gadw at yr ystod o elfennau cymhleth a gorfodol sy'n ofynnol wrth ddatblygu a darparu'r cwricwlwm newydd. Yn hyn o beth, darparwyd trosolwg o Gynllun Busnes Partneriaeth i'r Pwyllgor. Roedd y cwricwlwm newydd yn greiddiol i amcanion strategol a Chynnig Dysgu Proffesiynol Partneriaeth, yn ogystal â darparu cymorth pwrpasol, lleol i ysgolion.

Bu'r Pwyllgor yn adolygu Strategaeth Wella Adran Addysg a Gwasanaethau Plant yr Awdurdod, a oedd yn cyd-fynd â Chanllawiau Llywodraeth Cymru ar gyfer Gwella Ysgolion a'r nod oedd gweithio ochr yn ochr ag ysgolion i fwrw golwg ar gynnydd y disgyblion o ganlyniad i ddarpariaeth y cwricwlwm. Rhoddwyd ystyriaeth hefyd i gynig Dysgu Proffesiynol Sir Gaerfyrddin ar gyfer ysgolion a'r meysydd blaenoriaeth ar gyfer 2022-2023.

Croesawodd y Pwyllgor y gwaith cadarnhaol oedd yn cael ei ddatblygu ar draws yr ysgolion yn Sir Gaerfyrddin, ond roedd yn cael ei gydnabod bod lefel y cynnydd yn amrywio ar draws ysgolion.

2.6.2 Adolygiad Ôl-16

Ym mis Mawrth 2023, ac yn dilyn y gweithdy ynghylch yr Adolygiad Ôl-16 a gynhaliwyd i aelodau, bu'r Pwyllgor yn ystyried adroddiad interim ynghylch yr Adolygiad o Addysg Ôl-16 a oedd wedi'i gynnal yn unol â nodau'r Cynllun Busnes Addysg a Gwasanaethau Plant i greu ysgolion a gwasanaethau cryf a chynhwysol sydd wedi ymrwymo i ragoriaeth, tegwch a llesiant.

Roedd yr adroddiad yn amlinellu'r cynnydd a wnaed i sefydlu egwyddorion cyffredinol o ran Hawliau ar gyfer Dysgu i ddatblygu'r dirwedd ôl-16 yn Sir Gaerfyrddin ac yn cynnig strwythur llywodraethu wedi'i ailfodelu yn seiliedig ar yr adborth a roddwyd gan ysgolion uwchradd ynghylch yr hyn yr oedd dysgwyr yn rhoi gwerth arno yn eu profiad a'u darpariaeth addysgol. Yn hyn o beth, cafwyd crynodeb o'r themâu allweddol a oedd yn sail i'r egwyddorion hynny fel a ganlyn:

- Perthynas, Perthyn, Llesiant ac Ethos.
- Gwell Canllawiau Llwybrau a Sgiliau ar gyfer Annibyniaeth ac ar gyfer llwyddiant academaidd, a llwyddiant mewn gwaith a bywyd.
- Tegwch drwy fwy o opsiynau Cymraeg.
- Tegwch drwy ystod eang o opsiynau, yn enwedig opsiynau galwedigaethol.

Mynegodd y Pwyllgor bryderon ynghylch y prinder cenedlaethol parhaus o ran recriwtio athrawon a staff addysgu a bydd yn rhoi rhagor o sylw i'r mater hwn fel rhan o'i Flaengynllun Gwaith ar gyfer 2023/24.

Canlyniad:

Roedd sylwadau'r Pwyllgor, ynghyd ag adborth rhanddeiliaid a ddarparwyd fel rhan o broses ymgynghori gynhwysfawr, wedi helpu i fireinio'r Adolygiad Ôl-16. Cymeradwyodd y Pwyllgor yr Adolygiad o Addysg Ôl-16 sydd wedi'i gyfeirio at y Cabinet i'w ystyried ymhellach.

2.6.3 Trawsnewid i Wneud Cynnydd (TIC), gan gynnwys Cyllidebau Ysgol

Ym mis Mawrth 2023 bu'r Pwyllgor yn ystyried adroddiad a oedd yn rhoi trosolwg o'r Rhaglen Trawsnewid Ysgolion a gyflwynwyd yn 2017 i gynorthwyo ysgolion i wynebu heriau ariannol sylweddol. Roedd y rhaglen yn ceisio defnyddio egwyddorion trawsnewid craidd yr Awdurdod o weithio ar y cyd a herio arferion presennol i helpu ysgolion i fanteisio ar gyfleoedd i arbed costau a gwelliannau i wasanaethau, drwy ddull cynaliadwy, ar draws amrywiaeth eang o weithgareddau, yn ogystal â chynnal deilliannau da i ddisgyblion.

Cafodd y Pwyllgor gyflwyniad a oedd yn nodi'r cynnydd a oedd wedi'i wneud hyd yn hyn i gyflawni'r meysydd blaenoriaeth allweddol a nodwyd. Rhoddodd swyddogion sylw i amrywiaeth o ymholiadau a sylwadau a oedd yn ymwneud â meincnodi, cyfrifoldebau ysgolion a bennir drwy ddeddfwriaeth, cyfyngiadau cyllidebol a materion o ran capasiti.

Pwysleisiodd y Pwyllgor bwysigrwydd cyfathrebu'n glir ac ymgysylltu ag ysgolion fel ffordd o rannu arferion gorau a chefnogi ysgolion drwy'r broses drawsnewid.

2.6.4 Y Wybodaeth Ddiweddaraf am Anghenion Dysgu Ychwanegol

Ym mis Mai 2023 ystyriodd y Pwyllgor ddiweddariad cynnydd ynghylch gweithredu'r darpariaethau sydd wedi'u hymgorffori yn Neddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018, a oedd yn ceisio trawsnewid disgwyliadau, profiadau a deilliannau plant a phobl ifanc ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY).

Cafodd y Pwyllgor gyflwyniad a oedd yn nodi'r cynnydd o ran newid o Ddatganiadau Anghenion Addysg Arbennig i Gynlluniau Datblygu Unigol ar gyfer disgyblion ag ADY. Byddai'r broses weithredu'n cael ei rhoi ar waith fesul cam hyd at fis Awst 2025 a byddai'n arwain at dri chanlyniad categoreiddio posibl ar gyfer plant a phobl ifanc. Adolygodd y Pwyllgor yr adborth a ddarparwyd ynghylch pa mor llwyddiannus oedd y broses o drawsnewid i'r system ADY newydd, a oedd yn cynnwys trosolwg o'r meysydd sy'n gweithio'n dda a'r rhai y mae angen rhoi sylw iddynt o ran rôl y Swyddogion a'r Cydgysylltwyr ADY, darpariaeth y Blynyddoedd Cynnar ac Ôl-

16 ar gyfer plant a phobl ifanc ag ADY, hyfforddiant a chymorth, yn ogystal â'r gwaith partneriaeth parhaus gyda gweithwyr ieuchyd proffesiynol. Hefyd adolygodd y Pwyllgor y data ystadegol ar ddisgyblion ag ADY mewn ysgolion prif ffrwd a'r rhai y mae angen cymorth lleoliad arbenigol arnynt a chydabuwyd bod cynnydd sylweddol yn y galw am ddarpariaeth Anhwylderau'r Sbectrum Awtistig ers Medi 2021.

Rhododd swyddogion sylw i amrywiaeth o ymholiadau a sylwadau a oedd yn ymwneud â'r broses, meini prawf ac ansawdd y Cynlluniau Datblygu Unigol, materion o ran capasiti mewn lleoliadau arbenigol, pwysau cyllidebol a hawl i ddarpariaeth arbenigol ôl-16. Mynegwyd pryderon hefyd gan y Pwyllgor ynghylch diffyg cydraddoldeb rhwng ysgolion cyfrwng Cymraeg o ran gallu cael mynediad at amrywiaeth eang o adnoddau ac asesiadau safonedig i gefnogi nodi ADY yn gynnar ac yn gywir, o'i gymharu ag ysgolion cyfrwng Saesneg.

Canlyniadau:

Gofynnodd y Pwyllgor am y wybodaeth ddiweddaraf am ganlyniad y trafodaethau sy'n parhau gyda Llywodraeth Cymru ynghylch ariannu darpariaeth ôl-16.

Bydd diweddariad pellach ar weithredu ADY yn cael ei ystyried gan y Pwyllgor yn ystod 2023/24.

2.6.5 Gwerthuso Arolygiadau Estyn ar draws Ysgolion, Unedau Cyfeirio Disgyblion a Lleoliadau Arbenigol yn Sir Gaerfyrddin

Ym mis Mai 2023 cafodd y Pwyllgor adroddiad a oedd yn rhoi trosolwg o ganlyniadau arolygiadau Estyn yn y sir yn ystod y pum mlynedd diwethaf. Roedd yr adroddiad yn rhoi sicrwydd i'r Pwyllgor bod safonau ac arweinyddiaeth yn cael eu hystyried i fod yn dda neu'n well yn y rhan fwyaf o ysgolion, ac mai dim ond lleiafrif o ysgolion oedd wedi cael eu rhoi mewn categori gweithgarwch dilynol ar gyfer gwella. Rhoddwyd trosolwg o'r fframwaith arolygu newydd a fabwysiadwyd gan Estyn ym mis Mawrth 2022 i'r Pwyllgor, ynghyd â chrynodeb o'r arfer cryf neu effeithiol a nodwyd gan arolygwyr Estyn i'w rannu ag eraill.

Adolygodd y Pwyllgor yr argymhellion gwella ysgolion a ddarparwyd gan Estyn ers mis Mawrth 2022 a rhoddwyd sicrwydd i'r Pwyllgor bod holl ganlyniadau Estyn yn dylanwadu ar strategaethau gwella yr is-adran ar gyfer ysgolion, ffyrdd o weithio a'r rhaglen gymorth Dysgu Proffesiynol.

2.7 Gwasanaethau Plant

2.7.1 Cynllun Cyfiawnder Ieuencid Sir Gaerfyrddin 2022/23

Ym mis Rhagfyr 2022 ystyriodd y Pwyllgor Gynllun Cyfiawnder Ieuencid Sir Gaerfyrddin a oedd wedi'i lunio yn unol â gofynion deddfwriaethol Deddf Trosedd ac Anhrefn 1998.

Roedd y Cynllun Cyfiawnder Ieuencid yn amlinellu'r Gwasanaeth Cymorth Ieuencid a'r Tîm Cyfiawnder Ieuencid a ddarparwyd o dan un strwythur rheoli, a oedd yn darparu dull cyfannol o ddarparu gwasanaethau cymorth ieuencid ledled Sir Gaerfyrddin. Cynhaliodd y Pwyllgor adolygiad o'r maes gorchwyl, y strwythur, y trefniadau llywodraethu a'r model cyllido ar gyfer

darparu gwasanaethau cymorth ieuencid. Roedd Adran 8 o'r Cynllun Cyfiawnder Ieuencid yn manylu ar berfformiad y bartneriaeth yn ystod 2021/22, a hefyd yn nodi'r blaenoriaethau a'r amcanion cynllunio gwelliannau am y flwyddyn i ddod, yn unol â'r egwyddorion 'plentyn yn gyntaf' cyffredinol ac ethos o welliant parhaus.

Canlyniad:

Wrth adolygu'r prif feysydd gweithgarwch, cafodd y Pwyllgor ddealltwriaeth o waith hanfodol parhaus y bartneriaeth i geisio lliniaru effaith barhaus y pandemig coronafeirws er mwyn diogelu'r plant a'r teuluoedd mwyaf agored i niwed a chymhleth ar draws y sir.

2.8 Y Gymraeg

2.8.1 Polisi ar Ddyfarnu Grantiau a'r Gymraeg

Ym mis Mai 2023 bu'r Pwyllgor yn ystyried Polisi'r Cyngor ar Ddyfarnu Grantiau a'r Gymraeg a baratowyd er mwyn cydymffurfio â darpariaethau Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Roedd y Polisi yn darparu dull cyson o ymdrin â'r Gymraeg ar draws grantiau amrywiol y Cyngor, yn sicrhau cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg wrth ddyrannu grantiau a hefyd yn galluogi gweithwyr y Cyngor i gynorthwyo cyrff trydydd parti i hyrwyddo'r Gymraeg yn effeithiol yn eu gweithrediadau. Yn hyn o beth, roedd y Polisi yn cyd-fynd â Strategaeth Hybu'r Gymraeg y Cyngor 2023-28 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Rhoddodd y Pwyllgor adborth gwerthfawr mewn perthynas â'r meini prawf cymhwysedd a'r broses ymgeisio am grant.

Canlyniad:

Yn dilyn yr adborth a ddarparwyd gan y Pwyllgor, cafodd y Polisi ar Ddyfarnu Grantiau a'r Gymraeg ei gymeradwyo a'i gyfeirio at y Cabinet i'w gymeradwyo.

2.8.2 Strategaeth Hybu'r Gymraeg 2023-28

Yn ei gyfarfod ym mis Mai 2023, adolygodd y Pwyllgor Strategaeth Hybu'r Gymraeg ar gyfer 2023-28, a oedd wedi'i pharatoi ar y cyd â Fforwm Strategol y Gymraeg fel rhan o gyfrifoldebau'r Cyngor drwy Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a Safonau'r Gymraeg yn dilyn hynny. Roedd y strategaeth yn nodi sut bwriadai'r Cyngor hybu'r Gymraeg a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg ledled y sir.

Roedd y Strategaeth yn ceisio ysgogi cynnydd yn nifer y siaradwyr Cymraeg, balchder a hyder yn y Gymraeg, mwy o ddefnydd o'r Gymraeg yn y gweithle a'r gweithlu fel 'norm' a chymunedau Cymraeg sy'n ffynnu. Adolygodd y Pwyllgor y 9 ffrwd waith a fyddai'n cael eu gweithredu fel cynllun gweithredu i gyflawni nodau'r strategaeth yn ystod ei gyfnod gweithredu.

Croesawodd y Pwyllgor y strategaeth fel ffordd o gael effaith gadarnhaol ar hyfywedd y Gymraeg yn Sir Gaerfyrddin a phwysleisiodd bwysigrwydd rhoi cyfle i drigolion glywed a defnyddio'r Gymraeg yn eu bywydau bob dydd. Fodd bynnag, mynegwyd pryderon ynghylch y gostyngiad yn narpariaeth Cymraeg i Oedolion o ran dosbarthiadau wyneb yn wyneb, lleol a bydd adroddiad pellach ar y mater hwn yn cael ei adolygu fel rhan o Flaengynllun Gwaith y Pwyllgor ar gyfer 2023/24.

Canlyniad:

Yn dilyn yr adborth a ddarparwyd gan y Pwyllgor, cafodd Strategaeth Hybu'r Gymraeg ar gyfer 2023-28 ei chymeradwyo a'i chyfeirio at y Cabinet i'w chymeradwyo.

3 Gweithgarwch Craffu Arall

3.1 Gorchwyl a Gorffen

Ni chynhaliodd y Pwyllgor adolygiad Gorchwyl a Gorffen yn ystod 2022/23. Yn ei sesiwn cynllunio Blaengynllun Gwaith a gynhaliwyd ym mis Mai 2023, adolygodd y Pwyllgor y cynnydd a oedd wedi'i wneud o ran gweithredu'r argymhellion a oedd yn deillio o'r Grwpiau Gorchwyl a Gorffen canlynol:

- Adolygiad o'r ddarpariaeth bresennol ar gyfer Addysg Blynyddoedd Cynnar, Gofal Plant a Chyfleoedd Chwarae – a gynhaliwyd yn 2018/19
- Adolygiad o'r Broses Ymgynghori ar Drefniadaeth Ysgolion – a gynhaliwyd yn 2021/22

3.2 Ymweliadau Safle

Oherwydd effaith barhaus y pandemig coronafeirws, barnwyd nad oedd yn briodol cynnal ymweliadau safle yn ystod blwyddyn y cyngor. Fodd bynnag, cyflwynwyd strwythur amgen, ar ffurf sesiynau ymgysylltu ag ysgolion ar-lein a hybrid, fel mesur dros dro i alluogi'r Pwyllgor i barhau â'i swyddogaeth gwerthuso a gwella ysgolion.

Cynhaliwyd y sesiwn ymgysylltu ganlynol ag ysgol yn ystod blwyddyn y cyngor 2022/23:

3.2.1 Proses adfer ysgolion yn dilyn y pandemig coronafeirws

Ym mis Hydref 2022, cafodd y Pwyllgor gyflwyniad gan Ysgol Bryn Teg a oedd yn canolbwyntio ar y ffordd yr oedd yr ysgol wedi cefnogi lles disgyblion, teuluoedd a staff ers Covid-19. Roedd y cyflwyniad yn manylu ar y daith gwella sylweddol a gyflawnwyd yn yr ysgol, er gwaethaf heriau ariannol, i ddod yn hynod effeithiol o ran ei dysgu a'i threfniadaeth, ac roedd wedi croesawu newid er mwyn cyflawni diwylliant o ragoriaeth.

Roedd y sesiwn ymgysylltu yn canolbwyntio ar ganfyddiadau arolygiad Estyn a gynhaliwyd ym mis Mehefin 2022 yn y meysydd canlynol:

- Arweinyddiaeth
- Gofal, Cymorth ac Arweiniad
- Profiadau Dysgu ac Addysgu
- Lles ac Agweddau at Ddysgu
- Dysgu

Canlyniad:

Cynyddodd y sesiwn ymgysylltu ag ysgol ymwybyddiaeth o'r gwasanaethau a'r arferion arloesol a gyflwynwyd i gefnogi a gwella lles disgyblion yn dilyn y pandemig coronafeirws. Hefyd, cafodd y Pwyllgor ddealltwriaeth fanwl o'r prif heriau, pwysau a blaenoriaethau a nodwyd gan yr ysgolion a oedd yn gysylltiedig â chynnydd yn nifer y plant ag anghenion ychwanegol, yr argyfwng costau byw, cyllidebau llai a'r orddibyniaeth ar gyllid grant. Hefyd, barnwyd bod mynediad at wasanaethau o ansawdd, yn unigol ac ar y cyd, yn anoddach yn dilyn y pandemig coronafeirws.

Bydd rhaglen o ymweliadau ysgol yn aildechrau fel rhan o Flaengynllun Gwaith y Pwyllgor ar gyfer 2023/24.

3.3 Sesiynau Datblygu

Yn dilyn yr etholiadau Llywodraeth Leol ym mis Mai 2022, darparwyd Rhaglen Sefydlu gynhwysfawr i'r Cynghorwyr ar gyfer yr holl aelodau etholedig. Cynlluniwyd y rhaglen ar gyfer Cynghorwyr newydd yn bennaf, ond roedd hefyd yn agored i'r rheiny a gafodd eu hailethol. Nod y rhaglen sefydlu oedd rhoi'r wybodaeth, y sgiliau a'r ddealltwriaeth angenrheidiol i'r aelodau er mwyn eu cynorthwyo i wasanaethu fel Cynghorydd. Roedd yr hyfforddiant a oedd yn berthnasol i waith y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg yn cynnwys trosolwg o'r swyddogaeth graffu, Rheoli'r Trysorlys a Chyllidebau a Chydraddoldeb ac Amrywiaeth (gan gynnwys y Gymraeg). Hefyd, cynhaliwyd sawl seminar ynghylch y gyllideb yn ystod mis Ionawr 2023 fel rhan o broses ymgynghori'r Cyngor ar Gyllideb Refeniw 2023/2024 a'r rhaglen gyfalaf bum mlynedd.

Yn ogystal, ar gais y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg, darparwyd y sesiynau canlynol yn ystod blwyddyn y cyngor 2022/23:

- **Hunanwerthuso a Data Ysgolion (18/10/2022):** Rhoddodd y gweithdy hwn drosolwg o'r ffordd yr oedd yr adran Addysg wedi sefydlu hunanwerthuso fel rhan annatod o'i phrosesau cynllunio busnes ac wedi addasu ei dull gweithredu trwy driongli penderfyniadau o ystod ehangach o safbwyntiau.
- **Cyflwyniad i Graffu (01/12/2022):** Trosolwg o rôl a maes gorchwyl wedi'i ddiweddarau y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg yng Nghyngor Sir Caerfyrddin, gan gynnwys trosolwg o'r broses cyn gwneud penderfyniadau.
- **Adolygiad Ôl-16 (10/02/2023):** Rhoddwyd cyfle i'r aelodau ystyried canfyddiadau cychwynnol yr Adolygiad Ôl-16, gan gwmpasu Cymwysterau Galwedigaethol a'r rhai nad ydynt mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant (NEET)
- **Y Rhaglen Moderneiddio Addysg (18/10/22, 02/12/22 a 05/05/2023) –** Roedd y gweithdy hwn yn gyfle gwerthfawr i'r Aelodau gyfrannu at yr adolygiad o'r Rhaglen Moderneiddio Addysg. Cafodd yr Aelodau drosolwg o'r cefndir, y sefyllfa bresennol, heriau, dulliau ymgysylltu, ystyriaethau cyllidebol a blaenoriaethau'r Rhaglen Moderneiddio Addysg. Adolygwyd y meini prawf hyfywedd a buddsoddi drafft yn unol â dyhead y Cyngor o sicrhau ystadau ysgolion hyfyw, cynaliadwy ac effeithlon.

---

4. Ymgysylltu â'r cyhoedd

Mae'r swyddogaeth graffu yn rhoi cyfle i'r cyhoedd gymryd rhan yng ngweithgareddau'r Awdurdod lle gall aelodau o'r cyhoedd ofyn am i eitemau gael eu gosod ar agenda cyfarfod y Pwyllgor. Mae'r rhai sy'n byw yn Sir Gaerfyrddin, neu sy'n berchen ar fusnes neu'n cael eu cyflogi yn y sir, hefyd yn cael gofyn cwestiynau yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Craffu.

Er na dderbyniodd y Pwyllgor unrhyw awgrymiadau o bynciau posibl gan y cyhoedd yn ystod 2022/23, roedd Blaengynllun Gwaith y Pwyllgor yn cynnwys ystod o bynciau a oedd yn gofyn am ymgynghori/cyfranogi cyhoeddus. Er mwyn hyrwyddo ymwybyddiaeth y cyhoedd o Bwyllgorau Craffu a gallu'r cyhoedd i gyflwyno pynciau i'w trafod, cyhoeddir Blaengynllun Gwaith Pwyllgorau Craffu yr Awdurdod, a manylion ynghylch sut y gall y cyhoedd gymryd rhan, ar wefan yr Awdurdod:

<https://www.sirgar.llyw.cymru/cartref/cyngor-a-democratiaeth/pwyllgorau-a-chyfarfodydd/craffu/>

Yn ystod blwyddyn y cyngor, rhoddodd adran gyfathrebu yr Awdurdod gymorth marchnata digidol i swyddogaeth graffu yr Awdurdod gan fynd ati i hyrwyddo manylion eitemau ar gyfer y dyfodol a allai fod o ddiddordeb i'r cyhoedd.

---

5. Heriau

Un o'r heriau a wynebodd y Sir yn 2022/23 oedd effaith barhaus y pandemig coronafeirws ar ddarparu gwasanaethau i drigolion Sir Gaerfyrddin ac ymdrechion y cyngor i ddychwelyd i lefelau gwasanaeth a ddarparwyd cyn y pandemig. O ganlyniad, parhaodd yr Adran Addysg a Gwasanaethau Plant i fod dan bwysau drwy gydol blwyddyn y cyngor. Serch hynny, mae'r adran wedi addasu a datblygu atebion arloesol yn ystod amgylchiadau na welwyd eu tebyg o'r blaen i ddiwallu anghenion plant a phobl ifanc ledled Sir Gaerfyrddin.

Yn dilyn yr etholiadau llywodraeth leol ym mis Mai 2022 cafodd y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg garfan newydd o aelodau. Bu'r aelodau newydd eu hethol yn gweithio gyda gweddill y Pwyllgor i ymgysylltu â'r broses gwneud penderfyniadau a'r pynciau sydd o fewn maes gorchwyl portffolio'r Pwyllgor Craffu. Fodd bynnag, mae'r flwyddyn ddiwethaf hefyd wedi bod yn gyfnod heriol yn dilyn ad-drefnu maes gorchwyl y Pwyllgor, sydd bellach yn cynnwys y Gymraeg. Ar ben hynny, mae'r broses adrodd wedi newid o'r drefn o gyfeirio adroddiadau'n systematig i broses cyn gwneud penderfyniadau. Er bod y Pwyllgor wedi croesawu'r newidiadau hyn, mae'r prosesau diwygiedig yn dal i gael eu sefydlu ar draws y Cyngor.

Mae'r Pwyllgor wedi parhau i fod yn adeiladol yn ei rôl o ran craffu ar berfformiad, sydd wedi hwyluso'r adran ac wedi cyfrannu'n gadarnhaol at bolisiâu a phenderfyniadau. Mae wedi bod yn fater o gydbwysedd i'r Pwyllgor, rhwng cyflawni ei ddyletswyddau craffu a pheidio ag effeithio ar ariannu gwasanaethau rheng flaen.

---

6. Gwaith yn y Dyfodol

Wrth i'r Awdurdod ddod allan o'r pandemig coronafeirws, mae'n amlwg bod y Pwyllgor wedi gwneud cynnydd sylweddol yn ystod blwyddyn y cyngor a bydd yn parhau i ganolbwyntio ar

bynciau lle bydd cyfraniadau'r aelodau'n arwain at ganlyniadau cadarnhaol i ysgogi gwelliannau yn y gwasanaeth. Er mwyn sicrhau y gwneir y defnydd gorau o amser y cyfarfodydd, mae'r Pwyllgor yn awyddus i barhau i weithredu egwyddorion y Ganolfan Craffu Cyhoeddus er mwyn cael proses graffu syml a phenodol.

Bydd gwaith y Pwyllgor yn y dyfodol yn cael ei ystyried fel rhan o'r gwaith o gynllunio'r Blaengynllun Gwaith a bydd yn parhau i gael ei fonitro drwy'r flwyddyn. Er mwyn gwella swyddogaeth graffu'r Awdurdod, bydd aelodau'n parhau i fynd i sesiynau datblygu, yn gofyn am gyngor y swyddogion lle y bo'n briodol ac yn manteisio'n llawn ar drafodaeth anffurfiol cyn cyfarfodydd.

---

7. Cymorth i'r Swyddogaeth Graffu

Mae'r cymorth a roddir i swyddogaeth graffu Cyngor Sir Gaerfyrddin yn cael ei ddarparu gan yr Uned Gwasanaethau Democrataidd yn yr Is-adran Gweinyddiaeth a'r Gyfraith yn Adran y Prif Weithredwr. Mae'r cymorth a roddir i'r swyddogaeth graffu yn cynnwys y canlynol:

- Llunio ac anfon agendâu ar gyfer cyfarfodydd y Pwyllgor Craffu yn unol â'r Blaengynllun Gwaith.
- Darparu cymorth a chyngor cyfansoddiadol i'r Pwyllgorau Craffu ac i aelodau'r Pwyllgorau hynny yn ogystal â llunio cofnodion eu cyfarfodydd a sicrhau bod unrhyw faterion sy'n codi o'r cyfarfodydd hynny yn cael eu gweithredu.
- Rhoi cymorth a chyngor mewn perthynas â swyddogaethau Pwyllgorau Craffu'r Cyngor i aelodau'r Cyngor a'i swyddogion.
- Rheoli datblygiad strategol y swyddogaeth Graffu yn Sir Gaerfyrddin trwy ymwneud â rhwydweithiau a mentrau Craffu cenedlaethol a rhanbarthol, cefnogi Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion y Pwyllgorau Craffu, a chyfarfodydd y Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu gyda'r Cabinet.
- Rhoi cyngor a chymorth yn y gwaith o weithredu gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 wrth i'r canllawiau gael eu cyhoeddi.
- Rheoli cydlyniad a datblygiad Blaengynlluniau Gwaith y Pwyllgorau Craffu ar y cyd ag aelodau'r Pwyllgorau Craffu.
- Rheoli a chydlynu gwaith adolygu'r swyddogaeth Graffu, gan gynnwys gweinyddu grwpiau Gorchwyl a Gorffen ym maes craffu, cynorthwyo i lunio adroddiadau ar y cyd â'r Grwpiau, a chynorthwyo i weithredu a monitro'r adolygiadau a gwblhawyd.
- Cynorthwyo â rhaglen datblygu aelodau'r pwyllgorau craffu.

I gael rhagor o wybodaeth am graffu yn Sir Gaerfyrddin, gan gynnwys Blaengynlluniau Gwaith, adroddiadau Gorchwyl a Gorffen ac adroddiadau blynyddol, ewch i wefan y Cyngor Sir: www.sirgar.llyw.cymru/craffu.

I gysylltu â'r Uned Gwasanaethau Democrataidd, ffoniwch 01267 224028 neu anfonwch neges e-bost at craffu@sirgar.gov.uk.

8. Presenoldeb

Mae presenoldeb Aelodau'r Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg yn ystod blwyddyn 2022/23 yn cael ei ddangos yn y tabl isod. Cynhaliwyd cyfanswm o bum cyfarfod yn ystod y cyfnod adrodd.

Aelod y Pwyllgor Craffu	Cyfarfodydd a fynychwyd	%
Y Cynghorydd Sue Allen	5	100%
Y Cynghorydd Liam Bowen	2	40%
Y Cynghorydd Kim Broom	5	100%
Y Cynghorydd Lewis Davies	4	80%
Y Cynghorydd Llinos Mai Davies (tan 19.04.23)	4 [allan o 4]	100%
Y Cynghorydd Peter Hughes Griffiths	5	100%
Y Cynghorydd Betsan Jones	5	100%
Y Cynghorydd Carys Jones	5	100%
Y Cynghorydd Dot Jones	5	100%
Y Cynghorydd Hefin Jones (ers 19.04.23)	0 [allan o 1]	0%
Y Cynghorydd Jean Lewis	4	80%
Y Cynghorydd Sean Rees	5	100%
Y Cynghorydd Edward Skinner	5	100%
Y Cynghorydd Michael Thomas (ers 09.11.22)	4 [allan o 4]	100%
Y Cynghorydd Shelly Godfrey-Coles (tan 09.11.22)	0 [allan o 1]	0%
Cynrychiolwyr Rhiant-lywodraethwyr	Cyfarfodydd a fynychwyd	%
Mr Anthony Enoch	5	100%
Mrs Deborah Elias (tan 10.02.23)	0 [allan o 3]	0%
Dr Felicity Healy-Benson	4	80%
Cynrychiolwyr yr Eglwys	Cyfarfodydd a fynychwyd	%
Mrs Vera Kenny	4	80%
Y Parch D. Richards	0	0%

Dirprwyon	Cyfarfodydd a fynychwyd
Y Cyngorydd Mansel Charles	3
Y Cyngorydd Michelle Donoghue	1
Y Cyngorydd Michael Thomas	1
Aelodau'r Cabinet	Cyfarfodydd a fynychwyd
Y Cyngorydd Glynog Davies (Addysg a'r Gymraeg)	5
Y Cyngorydd Philip Hughes (Trefniadaeth a'r Gweithlu)	1
Y Cyngorydd Gareth John (Adfywio, Hamdden, Diwylliant a Thwristiaeth)	1
Y Cyngorydd Alun Lenny (Adnoddau)	1
Y Cyngorydd Jane Tremlett (Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol)	1

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG 23 MEHEFIN 2023

DIWEDDARIAD AR GAMAU GWEITHREDU Y PWYLLGOR CRAFFU

Y Pwrpas:

Rhoi gwybod i'r Pwyllgor am y camau a gymerwyd mewn ymateb i benderfyniadau a wnaed.

Gofynnir i'r Pwyllgor Craffu:

Adolygu'r cynnydd a wnaed mewn perthynas â chamau gweithredu, ceisiadau neu atgyfeiriadau a gofnodwyd yn ystod cyfarfodydd blaenorol y Pwyllgor.

Y rhesymau:

Galluogi'r aelodau i gyflawni eu rôl graffu mewn perthynas â monitro perfformiad.

Angen cyfeirio'r mater at y Cabinet / Cyngor er mwyn gwneud penderfyniad:

Nac Oes

Yr Aelod Cabinet Sy'n Gyfrifol Am Y Portffolio:

Amherthnasol

Y Gyfarwyddiaeth:
Prif Weithredwr

Enw Pennaeth y Gwasanaeth:
Linda Rees Jones

Awdur yr Adroddiad:
Julie Owens

Swydd:
Pennaeth Gweinyddiaeth a'r
Gyfraith

Swyddog Gwasanaethau
Democrataidd

Rhifau ffôn / Cyfeiriadau E-bost:
01267 224010
lrjones@sirgar.gov.uk

01267 224088
juowens@sirgar.gov.uk

EXECUTIVE SUMMARY

EDUCATION, YOUNG PEOPLE AND THE WELSH LANGUAGE SCRUTINY COMMITTEE 23 JUNE 2023

SCRUTINY ACTIONS UPDATE

During the course of a municipal year, several requests for additional information are made by the Committee in order to assist it in discharging its scrutiny role.

The attached report provides members of the Committee with an update on the progress made in relation to these requests.

DETAILED REPORT ATTACHED ?	YES
-----------------------------------	------------

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report :

Signed: Linda Rees Jones

Head of Administration and Law

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE

**Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information
List of Background Papers used in the preparation of this report:**

There are none.

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

Action No.	Meeting Date	Recommendation/Minute Text / Action Required	Progress Update	Responsible Member(s) / Officer(s)	Status
EYP&WL22/23-01	01.09.2022	FORWARD WORK PLANNING SESSION: a workshop be arranged in early 2023 to provide information on the Post 16 Review, Vocational Qualifications and NEETs. The Workshop to include an analysis of the gaps in supply of workers locally, together with funding issues associated with NEETs. The final report to be presented to the Committee on 16.03.2023	Date set for 10.02.2023	Julian Dessent, Curriculum & Learning Network Manager	complete
EYP&WL22/23-02		FORWARD WORK PLANNING SESSION: Given the change in membership following the 2022 local government elections, the Chair requested that previous reports on Elective Home Education (EHE) be circulated to the Committee. This information will determine what further reports/information should be requested by the Committee going forward given that the Council was limited in terms of funding and powers to progress this matter.	Previous reports and WG statistics circulated to the Committee 13/12/2022	Jan Coles, Head of Children's Services / Julie Owens, Democratic Services Officer	complete
EYP&WL22/23-03	01.09.2022	FORWARD WORK PLANNING SESSION: Workshop on Self Evaluation and School Data to be provided as soon as possible.	Workshop delivered on 18.10.2022	Heads of Services	complete
EYP&WL22/23-04	01.09.2022	FORWARD WORK PLANNING SESSION: Members, in recognising the benefits of site visits, expressed a desire to resume these in 2023 on the provision that schools were comfortable in hosting site visits.	Request made on 31.01.23 for Education department to arrange a visit with Ysgol Gynradd Gorslas. AT to arrange site visit schedule	Aneirin Thomas, Head of Education and Inclusion Services	
EYP&WL22/23-05	01.09.2022 & 13.09.2022	FORWARD WORK PLANNING SESSION AND SCORING MATRIX SESSION: An information note to be circulated to all County Councilors to provide an update on the progress made with the roll-out of the provision of free school meals . Furthermore, an update report to be circulated setting out how the Eligibility for Free School Meals (EFSM) categorisation issue has been addressed and will be measured going forward.	Regular updates provided to ALL MEMBERS in the Councilor news bulletins- latest update provided w/c 27th April. Carmarthenshire Catering Service on track to deliver in line with Welsh Government expectations. If possible, we will roll-out earlier than proposed.	Gareth Morgans, Director of Education and Children's Services.	complete
EYP&WL22/23-06	01.09.2022	FORWARD WORK PLANNING SESSION: A development session to be arranged setting out the role and remit of the Committee following confirmation of its revised Terms of Reference.	Development session provided on 01.12.2022	Gareth Morgans, Director of Education and Children's Services / Linda Rees Jones, Head of Administration and Law	complete
EYP&WL22/23-07	13.09.2022	SCORING MATRIX SESSION: The Education department to determine appropriate date for a report to be presented to the Committee on "Transformation, Innovation Change (TIC), including school budgets".	Incorporated into the Forward Work Plan 2022/23 - report to be presented 16.03.2023	Heads of Service/ Gareth Morgans, Director of Education and Children's Services	complete
EYP&WL22/23-08	13.09.2022	SCORING MATRIX SESSION: possible report to be provided on the topic of "Team Around the Family", if considered to be within the remit of the Committee.	Discussed at the Forward Work Planning Session on 23.01.2023 whereby it was concluded that the item is not relevant to the terms and reference of the committee. The item has been removed from the Forward Work Plan.	All Members / Gareth Morgans, Director of Education and Children's Services	complete
EYP&WL22/23-09	13.09.2022 & 27.01.23	SCORING MATRIX SESSION: The Education department to determine an appropriate date for a report to be presented to the Committee on "Sustainable Communities for Learning Programme".	update 27/01/23 - Consultation with the Committee to be undertaken by way of a Workshop on the Carmarthenshire's Sustainable Communities for Learning Programme. Education and Children's Services department to confirm date with Democratic Services for arrangements to be made (Spring 2023). Update 26/04/23 - The update of the Modernising Education Programme (reverting to original name) will be completed during the Summer term. A workshop is planned for all Members to outline progress and draft approaches to reviewing our schools and investment priorities.	Heads of Service/ Gareth Morgans, Director of Education and Children's Services	complete
EYP&WL22/23-10	13.09.2022	SCORING MATRIX SESSION: The Education department to determine an appropriate date for a report to be presented to the Committee on the provision of education post-COVID. Committee Members to set out the report requirements.	Summary of Estyn Inspection Outcomes considered by the Committee on 05.05.23. Furthermore, a Post-COVID review of pupil's attendance and behaviour (including input from Coedcae School) incorporated into 2023/24 FWP (June 2023)	Education and Children's Services department.	complete
EYP&WL22/23-11	01.09.22 & 13.09.202	FORWARD PLANNING SESSION AND SCORING MATRIX SESSION: Report on the Welsh in Education Strategic Plan (WESP) to be considered by the Committee following publication of the first year annual report.	Incorporated into the Forward Work Plan for 2023/24 (July 2023)	Julie Owens, Democratic Services Officer	complete

EYP&WL22/23-12	01.09.2022 & 13.09.2022	FORWARD PLANNING SESSION AND SCORING MATRIX SESSION: Further information on the Welsh in Education Forum terms of reference and membership be circulated to the Committee.	circulated to the Committee in 13.01.2023	Gareth Morgans, Director of Education and Children's Services / Head of Service	complete
EYP&WL22/23-13	06/10/2022	EDUCATION AND CHILDREN SCRUTINY COMMITTEE ANNUAL REPORT 2021/22 Typographical correction to section 6.2.3 of the report which would be updated to reflect that the committee had considered its report in 2021.	report updated on 06/10/2022.	Julie Owens, Democratic Services Officer	complete
EYP&WL22/23-14	06/10/2022	EDUCATION, YOUNG PEOPLE AND THE WELSH LANGUAGE SCRUTINY COMMITTEE FORWARD WORK PLAN FOR 2022/23 A request was made for an update on the recommendations from the School Organisation Consultation Process Task and Finish Group report to be incorporated into the Forward Work Plan.	incorporated into the Forward Work Plan for May 2023	Education and Children's Services department.	complete
EYP&WL22/23-15	06/10/2022	FORTHCOMING ITEMS - Cabinet Member for Health and Social Services to be invited to the next meeting to present the Carmarthenshire Youth Justice Plan	The Cabinet Member for Health and Social Services presented the Youth Justice Plan at the Scrutiny Meeting held on 01/12/2022	Democratic Services Officer	complete
EYP&WL22/23-16	18/10/2022	SELF EVALUATION AND SCHOOL DATA WORKSHOP - Survey to be distributed to Parent Governors to collate data, including the issues experienced with the HWB platform, with a view to providing appropriate support in their roles.	Lowri and Tanya developing survey to gather views of ict etc	Elin Forsyth, Head of School Effectiveness	In progress
EYP&WL22/23-17	01/12/2022	YOUTH JUSTICE PLAN - the graphical representation set out at page 19 of the Youth Justice Plan pertaining to 'offence type' had been condensed and would therefore be re-issued to the Committee with the full information.	Updated graph and key circulated to Committee Members on 05/12/2022	Gill Adams, Youth Support Service Principal Manager	Complete
EYP&WL22/23-18	01/12/2022	YOUTH JUSTICE PLAN - Future reports to contain a comprehensive glossary to explain the full list of abbreviations, and keys would be provided to enable readers to easily interpret the graphical representations.	Noted for the Youth Justice Plan 2023/24	Aeron Rees, Head of Strategy and Learner Support / Gill Adams, Youth Support Service Principal Manager	complete
EYP&WL22/23-19	01/12/2022	DRAFT COUNTY COUNCIL ANNUAL REPORT 2021/22 Page 19 - " <i>Well-being Objective 1 Start Well - Help to give every child the best start in life and improve their early life experiences</i> ". Wording on graphs to be reviewed in terms of accuracy because, whilst the long-term trend has reduced, the figures for 2021/22 represent an increase on the previous year.	It was agreed that a better word to use should have been 'declined' rather than 'reduced', however this amendment was missed in the quick turn-around of publishing the report. The points raised will be taken on board for future reports.	John Buck, Performance and Information Officer	complete
EYP&WL22/23-20	01/12/2022	DRAFT COUNTY COUNCIL ANNUAL REPORT 2021/22 - Comparable information between the level of EU grant funding and the Shared Prosperity Fund to be provided to the Committee in due course.	information circulated to the Committee on 14.03.2023	Aeron Rees, Head of Strategy and Learner Support	complete
EYP&WL22/23-21	01/12/2022	DRAFT COUNTY COUNCIL ANNUAL REPORT 2021/22 - An update on the ongoing work within the Authority to tackle poverty in the education system to be circulated to the Committee in due course.	information circulated to the Committee on 14.03.2023	Aeron Rees, Head of Strategy and Learner Support	complete
EYP&WL22/23-22	01/12/2022	EXPLANATION FOR NON-SUBMISSION OF SCRUTINY REPORT - The report on 'Support for curriculum development across the schools in Carmarthenshire' to be provided to Committee at its meeting on 23.01.23. Representatives from PARTNERIAETH to be invited.	Considered at the Scrutiny Committee meeting held on 23.01.23	Elin Forsyth, Head of School Effectiveness / Julie Owens, Democratic Services Officer / John Buck, Performance and Information Officer	complete
EYP&WL22/23-23	27/01/23	Alternative Outdoor Education Offer – scheduled to be considered at Cabinet on 27.03.23. Chair has agreed that the Cabinet report is to be circulated to Committee in due course. Members can then request any further information or a specific report to the Committee if required.	Report circulated to Scrutiny Members by email on 02.02.23	Ian Jones, Head of Leisure	complete
EYP&WL22/23-24	27/01/2023	School Cluster Groups. Education and Children's Services department to provide a list of School Cluster Groups for circulation to the Committee.	EF to share all cluster groups.	Elin Forsyth, Head of School Effectiveness /	ongoing
EYP&WL22/23-25	27/01/2023	Glossary of Terms. Education and Children's Services department to produce a generic glossary of terms of frequently used abbreviations which can then be added to the Committee agenda pack template.		All Heads of Service	ongoing
EYP&WL22/23-26	24/03/2023	Schools Transformation Programme. Request that headteachers circulate the benchmarking data 2022/23 to School Governors. Allan Carter to attend the next meeting of the Governors Forum to provide an overview of the work undertaken by the Schools Transformation Programme.	Secondary Headteachers have been advised to share this information with Governors.	Gareth Mogans / Allan Carter	ongoing

EYP&WL22/23-27	24/03/2023	Explore the possible introduction of taster sessions, or workplace experience as Teaching Assistants for university students to further understand the requirements of the teaching role in order to make informed career choices and encourage completion of the PGC.	We have asked to meet with Swansea University to discuss this in the first instance due to our recent partnership working with them. We are awaiting a response. Update 15.06.23: Conversations with Swansea University have stalled due to staffing issues within the University. However we have also now opened conversations along the same lines with Cardiff Metropolitan University. This matter will be progressed following the Estyn inspection of the Department in July.	Aeron Rees / Julian Dessent	ongoing
EYP&WL22/23-28	24/03/2023	Draft Divisional Plans - general update and demonstration of the music service's 'soundtrap' package to be offered to members	Music Service Provision incorporated into the Forward Work Plan for 2023/24 (December 2023)	Elin Forsyth	ongoing
EYP&WL22/23-29	24/03/2023	Reports on the following topics to be prepared (including copies of the original task and finish reports) to be considered by Committee at an informal session on conclusion of the next Scrutiny meeting: <ul style="list-style-type: none"> •Update on recommendations from the School Organisation Consultation Process Task and Finish Group •Update on recommendations from the Early Years Task and Finish Group 	Ongoing, update on School Organisation and Early Years Task and Finish reports are being presented at the FWP session on the 11th May	Heads of Service	complete

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwiadol

Eitem Rhif 9

Y PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG
23 Mehefin 2023

**BLAENGYNLLUN GWAITH Y PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC
A'R GYMRAEG AR GYFER 2023/24**

Gofynnir i'r Pwyllgor Craffu:

I gadarnhau ei Flaengynllun Gwaith ar gyfer 2023/24.

Y rhesymau:

Mae'n ofynnol yn ôl Cyfansoddiad y Cyngor Sir i Bwyllgorau Craffu ddatblygu a chyhoeddi Blaengynlluniau Gwaith bob blwyddyn gan glustnodi materion ac adroddiadau sydd i'w hystyried yn ystod blwyddyn y Cyngor.

I'w gyfeirio at y Cabinet / Cyngor er mwyn gwneud penderfyniad: Nac ydy

Yr Aelod Cabinet sy'n gyfrifol am y Portffolio:- Y Cynghorydd Glynog Davies, yr Aelod Cabinet Dros Addysg a'r Gymraeg

Y Gyfarwyddiaeth:
Y Prif Weithredwr

Enw Pennaeth y Gwasanaeth:
Linda Rees-Jones

Awdur yr Adroddiad:
Julie Owens

Swydd:

Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith

**Swyddog Gwasanaethau
Democrataidd**

Rhifau Ffôn / Cyfeiriadau E-bost:

01267 224010
lrjones@sirgar.gov.uk

01267 224088
juowens@sirgar.gov.uk

EXECUTIVE SUMMARY

EDUCATION, YOUNG PEOPLE AND THE WELSH LANGUAGE SCRUTINY COMMITTEE

23 JUNE 2023

EDUCATION, YOUNG PEOPLE AND THE WELSH LANGUAGE SCRUTINY COMMITTEE FORWARD WORK PLAN FOR 2023/24

Article 6.2 of the County Council's Constitution requires each scrutiny committee to develop and publish an annual Forward Work Plan to identify and prioritise issues and reports to be considered during the course of a municipal year.

The development of a Forward Work Plan:

- Provides an opportunity for members to determine the priority issues to be considered by their scrutiny committee over the course of the next year.
- Provides a focus for both officers and members, and is a vehicle for communicating the work of the Committee to the public. The Forward Work Plan (see attached report) will be published on the Council's website www.carmarthenshire.gov.uk/scrutiny and updated periodically.
- Ensures agreement of provisional agendas for scheduled scrutiny meetings within the council diary. The Forward Work Plan is a flexible document that can be amended to reflect additional meetings and agenda items during the course of the year.

The draft Forward Work Plan for 2023/24 has been developed under the direction of the Education, Young People and Welsh Language Scrutiny Committee during its Forward Work Planning session held on 11 May 2023. The Forward Work Plan is a flexible document which can be updated throughout the year as new information emerges, and therefore additional informal planning sessions may be convened throughout the year, as and when required.

DETAILED REPORT ATTACHED ?

Forward Work Plan 2023/24

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report :

Signed: Linda Rees-Jones

Head of Administration & Law

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
YES	YES	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE

1. **Policy, Crime & Disorder and Equalities** - In line with requirements of the County Council's Constitution.
2. **Legal** – In line with requirements of the County Council's Constitution.

Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information List of Background Papers used in the preparation of this report:

These are detailed below.

Title of Document	File Ref No.	Locations that the papers are available for public inspection
Education, Young People and Welsh Language Scrutiny Committee Reports and Minutes		https://democracy.carmarthenshire.gov.wales/ieListMeetings.aspx?Committeed=153

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

Aelodau'r Pwyllgor Craffu i graffu ar yr adroddiadau canlynol drwy e-bost

Monitro'r Gyllideb 2022/23 am y cyfnod o fis Ebrill 2022 i fis Chwefror 2023	Sefyllfa Alldro'r Gyllideb ar gyfer 2022/23 ar 31 Mawrth 2023.	Monitro'r Gyllideb 2023/24 am y cyfnod o fis Ebrill i fis Awst 2023	Monitro'r Gyllideb 2023/24 am y cyfnod o fis Ebrill i fis Hydref 2023	Monitro'r Gyllideb 2023/24 am y cyfnod o fis Ebrill i fis Rhagfyr 2023	Monitro'r Gyllideb 2023/24 am y cyfnod o fis Ebrill 2023 i fis Chwefror 2024
	Monitro'r Gyllideb 2023/24 am y cyfnod o fis Ebrill i fis Mehefin 2023				
	Strategaeth Gwasanaethau Cymdeithasol 10 mlynedd				
Y wybodaeth ddiweddaraf am gyhoeddiadau Adroddiadau Estyn	Y wybodaeth ddiweddaraf am gyhoeddiadau Adroddiadau Estyn	Y wybodaeth ddiweddaraf am gyhoeddiadau Adroddiadau Estyn	Y wybodaeth ddiweddaraf am gyhoeddiadau Adroddiadau Estyn	Y wybodaeth ddiweddaraf am gyhoeddiadau Adroddiadau Estyn	Y wybodaeth ddiweddaraf am gyhoeddiadau Adroddiadau Estyn

Eitemau i'w hychwanegu at y Blaengynllun Gwaith:

Adroddiadau Diweddarau Chwarterol ynghylch Rheoli Perfformiad – i'w dosbarthu y tu allan i'r broses cyfarfodydd drwy e-bost. Dyddiadau i'w cadarnhau

Gweithdai / Sesiynau Datblygu:

- **Adolygiad o'r prosesau ynghylch trosglwyddo disgyblion rhwng ysgolion** - Yr Adran Addysg i bennu dyddiad priodol yn hydref 2023
- **Ffederasiynau Ysgolion.** Amlinelliad o'r trefniadau ar gyfer grwpio ysgolion – i gynnwys y gwahanol fathau / modelau a threfniadau llywodraethu. Yr Adran Addysg i bennu dyddiad priodol yn hydref 2024
- **Trosolwg o'r Cynnig Addysg Awyr Agored** – sesiwn bosibl ar y cyd â Chymunedau, Cartrefi ac Adfywio (deiliaid y portffolio). Yr Is-adran Cymunedau i bennu dyddiad priodol yng ngwanwyn 2024

Tudalen 112

Ymweliadau Safle

- Rhaglen ar gyfer ymweliadau ysgol i'w darparu gan yr Adran Addysg

Y PWYLLGOR CRAFFU ADDYSG, POBL IFANC A'R GYMRAEG 23 MEHEFIN 2023

EITEMAU AR GYFER Y DYFODOL

Y Pwrpas

I ddarparu gwybodaeth gefnir ar yr eitemau sydd i'w hystyried yng nghyfarfod nesaf y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg yn ei gyfarfod nesaf.

Gofynnir i'r Pwyllgor Craffu:

Nodi'r eitemau ar gyfer y dyfodol i'w hystyried yng nghyfarfod nesaf y Pwyllgor Craffu Addysg, Pobl Ifanc a'r Gymraeg i'w gynnal ar 09 Hydref 2023.

Y Rhesymau:

Mae'n ofynnol yn ôl Cyfansoddiad y Cyngor bod Pwyllgorau Craffu, ar dechrau bob blwyddyn y cyngor, yn datblygu ac yn cyhoeddi Blaengynllun Gwaith sy'n nodi'r pynciau a'r adroddiadau sydd i'w hystyried yn ystod y blwyddyn.

Angen cyfeirio'r mater at y Cabinet er mwyn gwneud penderfyniad:

Nac Oes.

Yr Aelod Cabinet sy'n gyfrifol am y Portffolio:

Cyng. Glynog Davies (Addysg a'r Gymraeg)

<p>Y Gyfarwyddiaeth: Prif Weithredwr</p> <p>Enw Pennaeth y Gwasanaeth: Linda Rees-Jones</p> <p>Awdur yr Adroddiad: Julie Owens</p>	<p>Swydd:</p> <p>Pennaeth Gweinyddiaeth a'r Gyfraith</p> <p>Swyddog Gwasanaethau Democrataidd</p>	<p>Rhifau Ffôn / Cyfeiriad E-Bost:</p> <p>01267 224010 lrjones@sirgar.gov.uk</p> <p>01267 2244088 juowens@sirgar.gov.uk</p>
---	--	--

EXECUTIVE SUMMARY

EDUCATION, YOUNG PEOPLE AND THE WELSH LANGUAGE SCRUTINY COMMITTEE 23 JUNE 2023

FORTHCOMING ITEMS

The Council's Constitution requires Scrutiny Committees, at the commencement of each municipal year, to develop and publish a Forward Work Plan which identifies the issues and reports to be considered at meetings during the course of the year. When formulating the Forward Work Plan the Scrutiny Committee will take into consideration those items included on the Cabinet's Forward Work Plan.

The list of forthcoming items attached includes those items which are scheduled in the latest version of the Education, Young People and the Welsh Language Scrutiny Committee's Forward Work Plan to be considered at its next meeting.

The published Cabinet Forward Work Plan, at the time of publication of this meeting pack, is attached to this report. However, as the Cabinet Forward Plan is updated on a regular basis, the most recent version is available to view in the following link:-

<https://democracy.carmarthenshire.gov.wales/mgListPlans.aspx?RPId=131&RD=0>

Also attached for information is the provisional 2023/24 Forward Work Plan for the Education, Young People and the Welsh Language Scrutiny Committee.

DETAILED REPORT
ATTACHED?

YES:

- (1) List of Forthcoming Items
- (2) Cabinet Forward Work Plan
- (3) Education, Young People and Welsh Language Scrutiny Committee Forward Work Plan

IMPLICATIONS

I confirm that other than those implications which have been agreed with the appropriate Directors / Heads of Service and are referred to in detail below, there are no other implications associated with this report.

Signed: Linda Rees-Jones Head of Administration & Law

Policy, Crime & Disorder and Equalities	Legal	Finance	ICT	Risk Management Issues	Staffing Implications	Physical Assets
NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE	NONE

CABINET MEMBER PORTFOLIO HOLDER AWARE / CONSULTED	YES
<p>Section 100D Local Government Act, 1972 – Access to Information List of Background Papers used in the preparation of this report:</p> <p>There are none.</p>	

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol

FORTHCOMING ITEMS – TO BE CONSIDERED AT THE NEXT MEETING OF THE EDUCATION, YOUNG PEOPLE AND THE WELSH LANGUAGE SCRUTINY COMMITTEE TO BE HELD ON 09 OCTOBER 2023

In order to ensure effective Scrutiny, Members need to be clear as to the purpose of requesting specific information and the outcome they are hoping to achieve as a consequence of examining a report. Limiting the number of agenda items may help to keep meetings focused and easier to manage.

Agenda Item	Background	Reason for report
Outcome of Estyn's Inspection of Carmarthenshire County Council	Carmarthenshire's Local Government Education Services will be inspected by Estyn between the 10th and 14th of July.	To review the council's current position and be assured that arrangements are in place to address any identified recommendations / areas for improvement.
Update on Estyn's review of the Welsh for Adults provision	Estyn completed an inspection of Welsh for Adults provision within the County.	To provide information including Census information, the current provision of courses in the county and an update on Actions emanating from the inspection.
Update on the current position regarding admissions policy for full time education for 4 year olds (Rising 4's Policy)	In 2018/19 the Education & Children Scrutiny Committee completed a Task & Finish Review of the current provision for early years education, childcare and play opportunities. One of the conclusions identified in the report was that that the Authority's 'Rising 4s' policy is markedly different to other neighbouring local authorities' and that the 'Council undertake a formal review of its current admissions policy for full time education for 4-year-olds (the rising 4s policy).	To provide information on a review into primary admission arrangements.
Budget Outturn position for 2022/23 at 31 st March 2023. (circulated by email)	To appraise Committee of the Budget Outturn position for 2022/23 at 31 st March 2023.	To allow members to exercise their scrutiny role in relation to the report.

Budget Monitoring 2023/24 for the period April to June 2023 . (circulated by email)	To provide the Committee with an update on the latest budgetary position as at 30th June 2023, in respect of 2023/24	To allow members to exercise their scrutiny role in relation to the report.
10 year social services strategy	To provide members with a vision on how the /council will provide the statutory social services functions over the next decade. The report is scheduled to be considered by the Cabinet on 17 July 2023.	To allow members to exercise their scrutiny role in relation to the report.
Update on Estyn Report publications	To ensure that the Committee are kept abreast of the latest Estyn report publications.	To enable Committee to kept abreast of the latest Estyn report publications and raise items to be added to the Committee's Forward Work Plan.
Actions and Referrals Update	This item will provide details on the progress made in relation to actions and requests arising from previous meetings.	To enable members to exercise their scrutiny role in relation to monitoring performance.

BLAENGYNLLUN Y CABINET/CYNGOR

AM Y CYFNOD 1 MEHEFIN 2023 I 31 MAI 2024

Pwnc	Crynodeb o'r adroddiad	Corff Penderfynu a Dyddiadau	Yn eithriedig ?	Aelod y Cabinet sydd yn gyfrifol am y portfolio (os yn berthnasol)	Cyfarwyddwr cyfrifol/ Awdur yr Adroddiad
POLISI ENWI STRYDOEDD A RHIFO EIDDO	Mae'r adroddiad yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf ynghylch paratoi'r Polisi Enwi a Rhifo Strydoedd. Mae'n nodi'r ymatebion a dderbyniwyd fel rhan o'r ymgynghoriad ffurfiol ac argymhellion polisi y swyddogion cyn iddo gael ei fabwysiadu'n ffurfiol.	Cabinet Cyngor Sir 22 Mai 2023 21 Meh 2023	Nac ydy	Materion Gwledig a Pholisi Cynllunio	Cyfarwyddwr yr Amgylchedd Ian R Llewelyn, Rheolwr Blaen- gynllunio IRLlewelyn@sirgar. gov.uk Rhodri Griffiths, Pennaeth Lle a Chynaliadwyedd RDGriffiths@carma rthenshire.gov.uk
DEISEB HARBWR PORTH TYWYN I'R CYNGOR LLAWN – Y WYBODAETH DDIWEDDARAF	Pwrpas yr adroddiad hwn yw rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Cabinet am y sefyllfa yn Harbwr Porth Tywyn, yn dilyn deiseb a gyflwynwyd i'r Cyngor llawn ar 25 Ionawr 2023.	Cabinet 19 Meh 2023	Nac ydy	Adfywio, Hamdden, Diwylliant a Thwristiaeth	Cyfarwyddwr Cymunedau Ian Jones, Pennaeth Hamdden IJones@carmarthe nshire.gov.uk
FFORDD	Cymeradwyo gweithred yr amrywiad	Cabinet	Nac ydy	Adnoddau	Prif Weithredwr

Pwnc	Crynodeb o'r adroddiad	Corff Penderfynu a Dyddiadau	Yn eithriedig ?	Aelod y Cabinet sydd yn gyfrifol am y portfolio (os yn berthnasol)	Cyfarwyddwr cyfrifol/ Awdur yr Adroddiad
GORLLEWIN CAERFYRDDIN		19 Meh 2023			Jason Jones (Pennaeth Adfywio), Pennaeth Adfywio JaJones@carmarthenshire.gov.uk
SYSTEM IECHYD A GOFAL I ORLLEWIN CYMRU: PA MOR BELL, PA MOR GYFLYM?	Mae'r adroddiad yn amlinellu ymateb yng Ngorllewin Cymru i fwrw ymlaen â'r broses integreiddio. Yn benodol, mae'r papur yn amlinellu cyfle yn Sir Gaerfyrddin i ddatblygu a gweithredu system iechyd a gofal ar gyfer pobl hŷn yn seiliedig ar 'yr hyn sy'n bwysig' i'r boblogaeth hon a'r hyn a fydd yn addas i'r diben nawr ac yn y dyfodol. Mae hefyd yn ystyried sut i gysoni â'r Ddogfen Drafod Weinidogol sy'n dwyn y teitl 'Yn Bellach, Yn Gyflymach' a disgwyliadau'r ddogfen honno.	Cabinet 19 Meh 2023	Nac ydy	Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	Cyfarwyddwr Cymunedau Rhian Matthews, Cyfarwyddwr Sirol Dros Dro, Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda Rhian.Matthews@wales.nhs.uk
POLISI TÂL ATHRAWON MODEL 2022/23	Er mwyn cydymffurfio â gofynion Dogfen Tâl ac Amodau Athrawon Ysgol (Cymru) 2022, sy'n ei gwneud yn ofynnol i bob ysgol gael polisi cyflog sy'n nodi sut mae penderfyniadau am dâl yn cael eu gwneud.	Cabinet 19 Meh 2023	Nac ydy	Trefniadaeth a'r Gweithlu	Prif Weithredwr, Cyfarwyddwr Addysg a Phlant Julie Stuart, Uwch-Bartner Busnes (Adnoddau Dynol) jstuart@sirgar.gov.uk
CYNLLUN GWEITHREDU	Mae'r Cyngor wedi paratoi cynllun gweithredu ar gyfer taclo tiodi sy'n	Cabinet 19 Meh 2023	Nac ydy	Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros	Prif Weithredwr Noelwyn Daniel,

Pwnc	Crynodeb o'r adroddiad	Corff Penderfynu a Dyddiadau	Yn eithriedig ?	Aelod y Cabinet sydd yn gyfrifol am y portfolio (os yn berthnasol)	Cyfarwyddwr cyfrifol/ Awdur yr Adroddiad
TRECHU TLODI	ymsgorffori ei ymateb i'r argyfwng costau byw. Mae'r cynllun yn amlinellu'r camau sydd i'w cymryd gan amrywiaeth o wasanaethau Cyngor a chatau i ddatblygu ein cysylltiad ag ystod o randdeiliaid allanol.			Gartrefi	Pennaeth Gwasanaethau TGCh a Pholisi Corfforaethol ndaniel@carmarthenshire.gov.uk
BYRDDAU DIOGELU PLANT AC OEDOLION CANOLBARTH A GORLLEWIN CYMRU ADRODDIAD BLYNYDDOL 2021-2022	Mae'r Adroddiad Blynyddol hwn yn rhoi Trosolwg ar Amcanion a Chyflawniadau Bwrdd Diogelu Plant ac Oedolion Canolbarth a Gorllewin Cymru. Mae'n amlinellu'r cynnydd a wnaed yn erbyn y canlyniadau a osodwyd gan CYSUR a CWMPAS fel rhan o'r Cynllun Strategol Blynyddol ar y cyd ar gyfer y flwyddyn 2021-22.	Cabinet 19 Meh 2023	Nac ydy	Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	Cyfarwyddwr Cymunedau Jake Morgan, Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymunedau jakemorgan@carmarthenshire.gov.uk
CYNLLUN CREU LLEOEDD PORTH TYWYN	Comisiynwyd gwaith i wneud Cynllun Creu Lleoedd ar gyfer Porth Tywyn er mwyn datblygu cynllun sy'n cefnogi twf a gwydnwch y dref.	Cabinet 3 Gorff 2023	Nac ydy	Adfywio, Hamdden, Diwylliant a Thwristiaeth	Prif Weithredwr Nicola Evans, Rheolwr Cymorth Busnes njevans@carmarthenshire.gov.uk
CAIS I'R GRONFA DATBLYGU	To provide Cabinet with an update on the latest position of the Development Fund, and to seek Cabinet approval of a recent application to the Fund.	Cabinet 3 Gorff 2023	Nac ydy	Adnoddau	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol Randal Hemingway, Pennaeth

Pwnc	Crynodeb o'r adroddiad	Corff Penderfynu a Dyddiadau	Yn eithriedig ?	Aelod y Cabinet sydd yn gyfrifol am y portfolio (os yn berthnasol)	Cyfarwyddwr cyfrifol/ Awdur yr Adroddiad
					Gwasanaethau Ariannol RHemingway@car-marthenshire.gov.uk
GRWP GORCHWYL A GORFFEN CYDRADDOLDEB AC AMRYWIAETH (DU, ASIAIDD, AC ETHNIG LLEIAFRIFOL)	Adroddiad i'r cabinet ar ganfyddiadau ac argymhellion y Grŵp Gorchwyl a Gorffen Cydraddoldeb ac Amrywiaeth (Du, Asiaidd, ac Ethnig Leiafrifol)	Cabinet 3 Gorff 2023	Nac ydy	Materion Gwledig a Pholisi Cynllunio	Prif Weithredwr Llinos Jenkins, Swyddog Cymorth y Cabinet LISJenkins@car-marthenshire.gov.uk
LLAIN 3 PARC ADWERTHU TROSTRE	Adroddiad sy'n amlinellu cynnig datblygu diwygiedig ar gyfer llain 3 Parc Adwerthu Trostre a thelerau gwerthu i'w hystyried.	Cabinet 3 Gorff 2023	Nac ydy	Adfywio, Hamdden, Diwylliant a Thwristiaeth	Prif Weithredwr Jason Jones (Pennaeth Adfywio), Pennaeth Adfywio JaJones@car-marthenshire.gov.uk
BWRIAD I WAREDU TIR A DDELIR MEWN YMDDIRIEDOLAE TH I'R GOGLEDD O HEOL AMAN, BRYNAMAN ISAF	Ystyried a yw gwaredu darn o dir ar ochr ogleddol Heol Aman, Brynman Isaf, sydd gan y Cyngor Sir ar ymddiriedolaeth at ddibenion Cynllun Elusennol a grëwyd ar 4 Mai 1972 er budd gorau'r elusen ac, os felly, i roi caniatâd i'r gwarediad	Cabinet 3 Gorff 2023	Nac ydy	Adfywio, Hamdden, Diwylliant a Thwristiaeth	Cyfarwyddwr Cymunedau Ian Jones, Pennaeth Hamdden IJones@car-marthenshire.gov.uk

Pwnc	Crynodeb o'r adroddiad	Corff Penderfynu a Dyddiadau	Yn eithriadig ?	Aelod y Cabinet sydd yn gyfrifol am y portfolio (os yn berthnasol)	Cyfarwyddwr cyfrifol/ Awdur yr Adroddiad
CRONFA FFYNIANT GYFFREDIN: MYND I'R AFAEL Â THREFI	Cymeradwyo'r prosiectau sydd wedi'u clustnodi i'w cyflawni drwy'r Gronfa Ffyniant a Rennir - Place Anchor – Prosiect Mynd i'r Afael â Threfi.	Cabinet 3 Gorff 2023	Nac ydy	Adfywio, Hamdden, Diwylliant a Thwristiaeth	Prif Weithredwr Jason Jones (Pennaeth Adfywio), Pennaeth Adfywio JaJones@carmarthenshire.gov.uk
POLISI DIGOLLEDU TENANTIAID	Mae'r adroddiad yn nodi ein dull o ddelio ag achosion pryd y gallai fod yn briodol digolledu tenant sydd wedi dioddef colled neu anghyfleustra oherwydd methiant yn y gwasanaeth. Bydd y polisi yn arwain swyddogion wrth ddelio â thenantiaid y cyngor gan sicrhau dull cyson.	Cabinet 3 Gorff 2023	Nac ydy	Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Gartrefi	Cyfarwyddwr Cymunedau Jonathan Morgan, Pennaeth Tai a Diogelu'r Cyhoedd JMorgan@carmarthenshire.gov.uk
POLISI CODI TÂL AR DENANTIAID	O bryd i'w gilydd efallai y bydd angen codi tâl ar denant am waith yr ydym wedi ei wneud i'r eiddo yr oedd y tenant yn gyfrifol amdano o dan y cytundeb tenantiaeth. Bydd y polisi yn rhoi arweiniad i swyddogion wrth ddelio â chodi tâl ar denantiaid y cyngor, gan sicrhau dull cyson o weithredu.	Cabinet 3 Gorff 2023	Nac ydy	Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Gartrefi	Cyfarwyddwr Cymunedau Jonathan Morgan, Pennaeth Tai a Diogelu'r Cyhoedd JMorgan@carmarthenshire.gov.uk
ADRODDIAD	Cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol	Cyngor Sir	Nac ydy		Prif Weithredwr

Pwnc	Crynodeb o'r adroddiad	Corff Penderfynu a Dyddiadau	Yn eithriadig ?	Aelod y Cabinet sydd yn gyfrifol am y portfolio (os yn berthnasol)	Cyfarwyddwr cyfrifol/ Awdur yr Adroddiad
BLYNYDDOL Y PWYLLGOR SAFONAU	ar ôl diwedd pob blwyddyn ariannol, rhaid i bwyllgor safonau awdurdod perthnasol lunio adroddiad blynyddol i'r awdurdod mewn cysylltiad â'r flwyddyn honno.	12 Gorff 2023			Robert Edgecombe, Rheolwr y Gwasanaethau Cyfreithiol RJEdgeco@carmarthenshire.gov.uk
STRATEGAETH GWASANAETHAU CYMDEITHASOL 10 MLYNEDD (CYN-YMGYNGHORI)	Rhoi gweledigaeth i'r aelodau ar sut y byddwn yn darparu swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol statudol yn ystod y degawd nesaf. Bydd y ddogfen yn rhoi manylion am y meysydd canlynol: Cyflwyniad, Datganiad Gweledigaeth, y gwasanaethau mae pobl yn eu derbyn, Modelau gofal Gwaith Cymdeithasol, Diogelu, Integreiddio a Phartneriaethau, Gweithlu a Chynllun Gweithredu	Cabinet 17 Gorff 2023	Nac ydy	Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	Cyfarwyddwr Cymunedau Silvana Sauro, Rhelowr Perfformiad, Dadansoddi a Systemau ssauro@carmarthenshire.gov.uk
YR ADRODDIAD BLYNYDDOL AR GYFER Y CYNLLUN STRATEGOL CYMRAEG MEWN ADDYSG	Daeth Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Sir Gaerfyrddin 2022-32 yn weithredol ar 1.9.22. Mae'n ofynnol i'r Awdurdod Lleol gyflwyno adroddiad cynnydd blynyddol i Lywodraeth Cymru. Ystyrir ei fod yn berthnasol i gyflwyno'r adroddiad hwn i'r broses Graffu cyn cyflwyno i Lywodraeth Cymru	Cabinet 17 Gorff 2023	Nac ydy	Addysg a'r Gymraeg	Cyfarwyddwr Addysg a Phlant Aeron Rees, Pennaeth Strategaeth a Chymorth i Ddysgwyr jarees@carmarthenshire.gov.uk
YR ADRODDIAD ARFARNIADAU O ARDALOEDD CADWRAETH	Mae'r adroddiad hwn yn nodi'r gwaith sy'n cael ei wneud i adolygu deg Ardal Gadwraeth ddynodedig ar draws y Sir.	Cabinet 17 Gorff 2023	Nac ydy	Materion Gwledig a Pholisi Cynllunio	Cyfarwyddwr yr Amgylchedd Rhodri Griffiths,

Pwnc	Crynodeb o'r adroddiad	Corff Penderfynu a Dyddiadau	Yn eithriedig ?	Aelod y Cabinet sydd yn gyfrifol am y portfolio (os yn berthnasol)	Cyfarwyddwr cyfrifol/ Awdur yr Adroddiad
	<p>Mae'n nodi canlyniad yr adolygiad a'r ymarfer ymgynghori dilynol gan gynnwys y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arfarniad cymeriad; • Adolygiad o ffiniau a • Chynllun Rheoli. <p>Mae'r adroddiad wrth nodi'r uchod yn nodi canlyniad yr ymarfer ymgynghori cyhoeddus a'r camau nesaf gan gynnwys y prosesau sydd eu hangen i ddiwygio unrhyw un o ddynodiadau'r Ardal Gadwraeth</p>				Pennaeth Lle a Chynaliadwyedd RDGriffiths@carmarthenshire.gov.uk
EFFAITH COVID 19 AR GONTRACTWYR - GWAITH MAWR	Bydd adroddiad yn cael ei lunio i archwilio'r effaith ariannol ar gontractwyr o ganlyniad i bandemig Covid-19. Bydd yr adroddiad yn cadarnhau'r darpariaethau contract presennol sy'n cael eu gorfodi gan yr Awdurdod o'u cymharu ag amrywiol weithdrefnau cyngor a rhyddhad y llywodraeth. Er mwyn rhoi rhagor o wybodaeth i randdeiliaid, bydd yr adroddiad yn nodi'r goblygiadau posibl ar gyfer mabwysiadu dulliau cymorth contractwyr i liniaru effaith ariannol Covid-19 a cheisio penderfyniad ynghylch gweithredu'r dulliau hyn.	Cabinet 17 Gorff 2023	Nac ydy	Gwasanaethau Trafnidiaeth, Gwastraff a Seilwaith	Cyfarwyddwr yr Amgylchedd Jason G. Jones JGJones@carmartenshire.gov.uk
ADRODDIAD DDLYNYDDOL YNGHYLCH	Darparu'r wybodaeth ddiweddaraf i'r aelodau ar weithgareddau rheoli'r Trysorlys ar gyfer 2022-2023	Cabinet 4 Medi 2023	Nac ydy	Adnoddau	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol

Tudalen 129

Pwnc	Crynodeb o'r adroddiad	Corff Penderfynu a Dyddiadau	Yn eithriedig ?	Aelod y Cabinet sydd yn gyfrifol am y portfolio (os yn berthnasol)	Cyfarwyddwr cyfrifol/ Awdur yr Adroddiad
RHEOLI'R TRYSORLYS A DANGOSYDDION DARBODAETH 2022/2023					Anthony Parnell, Rheolwr Pensiwn a Buddsodiadau Gyllidol AParnell@carmarthenshire.gov.uk
ADRODDIAD BLYNYDDOL Y CYNGOR SIR 2022-23	Mae'r Adroddiad Blynyddol yn rhoi trosolwg o berfformiad y Cyngor yn ystod 2022-23. Dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 mae'n ofynnol i ni gyhoeddi Adroddiad Blynyddol ar ein Amcanion Llesiant. Yn ogystal, dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 mae'n ofynnol i ni adrodd ar berfformiad ar sail arddull hunan-asesu. Mae'r adroddiad hyn yn anelu i gwrdd â'r gofynion hyn o fewn un ddogfen.	Cabinet 4 Medi 2023	Nac ydy	Trefniadaeth a'r Gweithlu	Prif Weithredwr Gwyneth Ayers, Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth GAyers@carmarthenshire.gov.uk
STRATEGAETH TOILEDAU LLEOL	Ystyried y wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad hwn ac i gymeradwyo Strategaeth Toiledau Lleol ddrafft Cyngor Sir Caerfyrddin. Ceisir cymeradwyaeth hefyd gynnal ymarfer ymgynghori cyhoeddus ffurfiol mewn perthynas â'r Strategaeth Toiledau Lleol ddrafft yn unol â gofynion statudol.	Cabinet 4 Medi 2023	Nac ydy	Gwasanaethau Trafnidiaeth, Gwastraff a Seilwaith	Cyfarwyddwr yr Amgylchedd Daniel John, Pennaeth Gwasanaethau Gwastraff ac Amgylcheddol Dros Dro DWJohn@carmarthenshire.gov.uk

Pwnc	Crynodeb o'r adroddiad	Corff Penderfynu a Dyddiadau	Yn eithriedig ?	Aelod y Cabinet sydd yn gyfrifol am y portfolio (os yn berthnasol)	Cyfarwyddwr cyfrifol/ Awdur yr Adroddiad
CYNNYDD O RAN Y RHESTR CYFRADDAU MÂN WAITH	Mae'r adroddiad yn ystyried y cynnydd chwyddiant a bennwyd yn y Fframwaith Mân Waith o'r dechrau a'r effaith ar gyllidebau	Cabinet 4 Medi 2023	Nac ydy	Gwasanaethau Trafnidiaeth, Gwastraff a Seilwaith	Cyfarwyddwr yr Amgylchedd Jason G. Jones JGJones@carmarthenshire.gov.uk
GORCHYMYN DIOGELU GOFOD CYHOEDDUS	Mae'r Gorchymyn, sy'n rhoi pwerau i'r heddlu fynd i'r afael ag ymddygiad gwrthgymdeithasol a throsteddau sy'n ymwneud ag alcohol yng nghanol tref Llanelli, yn dod i ben 30 Medi 2023. Cynigir ymestyn y Gorchymyn. Bydd ei effaith yn cael ei werthuso a bydd ystyriaeth o'r ffin daearyddol bresennol yn dilyn ymgynghoriad â rhanddeiliaid allweddol rhwng nawr a Medi 2023.	Cabinet 4 Medi 2023	Nac ydy	Trefniadaeth a'r Gweithlu	Prif Weithredwr Gwyneth Ayers, Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth GAyers@carmarthenshire.gov.uk
CYNNIG AMGEN I ADDYSG AWYR AGORED	Pwrpas yr adroddiad hwn yw adolygu'r hyn a gynigir ar hyn o bryd gan Gyngor Sir Caerfyrddin o ran Addysg Awyr Agored ac archwilio opsiynau ar gyfer gwasanaeth wedi'i ail-fodelu o fewn yr adnoddau presennol.	Cabinet 18 Medi 2023	Nac ydy	Adfywio, Hamdden, Diwylliant a Thwristiaeth	Cyfarwyddwr Cymunedau Ian Jones, Pennaeth Hamdden IJones@carmarthenshire.gov.uk
AIL GARTREFI A LLETY GWYLIU YN SIR CAERFYRDDIN	Cyflwyno adroddiad sy'n tynnu sylw at y newidiadau cefndir a deddfwriaethol a pholisi ar yr ail gartrefi a llety gwyliau ac amlygu'r ystyriaeth, gofynion tystiolaeth a'r camau nesaf wrth nodi a mynd i'r afael â'r	Cabinet 18 Medi 2023	Nac ydy	Materion Gwledig a Pholisi Cynllunio	Cyfarwyddwr yr Amgylchedd Ian R Llewelyn, Rheolwr Blaengynllunio

Pwnc	Crynodeb o'r adroddiad	Corff Penderfynu a Dyddiadau	Yn eithriedig ?	Aelod y Cabinet sydd yn gyfrifol am y portfolio (os yn berthnasol)	Cyfarwyddwr cyfrifol/ Awdur yr Adroddiad
	heriau i gymunedau Sir Gaerfyrddin.				IRLlewelyn@sirgar.gov.uk
CYNLLUN RHEOLI TRAETHLIN-2; DIWEDDARIAD AR EI GYFLWYNO.	Fel aelod o Grŵp Peirianeg Arfordirol Abertawe a Bae Caerfyrddin ac awdurdod rheoli risg arfordirol, mae gan Sir Gaerfyrddin ddyletswydd i gyflawni camau gweithredu o fewn y CRhT2. Mae'r adroddiad hwn yn tynnu sylw at gamau gweithredu CCC, y perchnogion gweithredu a'n cynnydd a'n dull gweithredu sy'n cael eu cymryd i reoli ein harfordir.	Cabinet 18 Medi 2023	Nac ydy	Newid Hinsawdd, Datgarboneiddio a Chynaliadwyedd, Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Gartrefi	Cyfarwyddwr yr Amgylchedd Ben Kathrens, Rheolwr Amddiffyn Rhag Llifogydd Ac Amddiffyn yr Arfordir BKathrens@carmarthenshire.gov.uk
ADRODDIAD CHWARTEROL YNGYLCH RHEOLI'R TRYSORLYS A DANGOSYDD DARBODAETH EBRILL 1AF 2023 I MEHEFIN 30AIN 2023	I ddarparu y gwybodaeth diweddaraf i aelodau, ynglyn a gweithgareddau'r adran Rheoli'r Trysorlys yn ystod y cyfnod Ebrill 1af 2023 i Mehefin 30ain 2023	Cabinet 18 Medi 2023	Nac ydy	Adnoddau	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol Anthony Parnell, Rheolwr Pensiwn a Buddsodiadau Gyllidol AParnell@carmarthenshire.gov.uk
STRATEGAETH GWEITHLU 2023 2026	Mae ein Strategaeth Gweithlu yn disgrifio sut rydym yn bwriadu datblygu ein gweithlu presennol ac yn y dyfodol i sicrhau bod ganddynt y sgiliau, yr amgylchedd, a'r gwerthoedd craidd cywir i	Cabinet 18 Medi 2023	Nac ydy	Trefniadaeth a'r Gweithlu	Prif Weithredwr Paul R Thomas, Prif Weithredwr Cynorthwyol (Rheoli Pobl a

Ffôn: 01497 128

Pwnc	Crynodeb o'r adroddiad	Corff Penderfynu a Dyddiadau	Yn eithriedig ?	Aelod y Cabinet sydd yn gyfrifol am y portfolio (os yn berthnasol)	Cyfarwyddwr cyfrifol/ Awdur yr Adroddiad
	gyflawni ein Strategaeth Gorfforaethol.				Pherfformiad) prthomas@carmarthenshire.gov.uk
DIWEDDARU RHAGLEN GYFALAF 2023/24	I ddarparu'r newyddion ynglyn a sefyllfa gyllideb ddiweddaraf y rhaglen gyfalaf 2023/24, ar 30 Mehefin 2023	Cabinet 2 Hyd 2023	Nac ydy	Adnoddau	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol Randal Hemingway, Pennaeth Gwasanaethau Ariannol RHemingway@carmarthenshire.gov.uk
ADRODDIAD MONITRO CYLLIDEB REFENIW Y CYNGOR	I ddarparu'r newyddion i'r Cabinet ynglyn a sefyllfa diweddaraf cyllideb 2023/24, ar 30 Mehefin 2023	Cabinet 2 Hyd 2023	Nac ydy	Adnoddau	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol Randal Hemingway, Pennaeth Gwasanaethau Ariannol RHemingway@carmarthenshire.gov.uk
STRATEGAETH GWASANAETHAU CYMDEITHASOL	Rhoi gweledigaeth i'r aelodau ar sut y byddwn yn darparu swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol statudol yn	Cabinet 16 Hyd 2023	Nac ydy	Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	Cyfarwyddwr Cymunedau Silvana Sauro,

Tudalen 1 o 9

Pwnc	Crynodeb o'r adroddiad	Corff Penderfynu a Dyddiadau	Yn eithriedig ?	Aelod y Cabinet sydd yn gyfrifol am y portfolio (os yn berthnasol)	Cyfarwyddwr cyfrifol/ Awdur yr Adroddiad
10 MLYNEDD (ÔL-YMGYNGHORIAD)	ystod y degawd nesaf. Bydd y ddogfen yn rhoi manylion am y meysydd canlynol: Cyflwyniad, Datganiad Gweledigaeth, y gwasanaethau mae pobl yn eu derbyn, Modelau gofal Gwaith Cymdeithasol, Diogelu, Integreiddio a Phartneriaethau, Gweithlu a Chynllun Gweithredu				Rhelowr Perfformiad, Dadansoddi a Systemau ssauro@carmarthenshire.gov.uk
STRATEGAETH HAMDDEN, DIWYLLIANT A HAMDDEN AWYR AGORED – ERS YMGYNGHORI	Mae'r ddogfen yn darparu fframwaith i'r gwasanaeth weithio gyda rhanddeiliaid allweddol i gyflwyno Strategaeth Hamdden, Diwylliant a Hamdden Awyr Agored wedi'i halinio'n strategol ar gyfer y 10 mlynedd nesaf.	Cabinet 16 Hyd 2023	Nac ydy	Adfywio, Hamdden, Diwylliant a Thwristiaeth	Cyfarwyddwr Cymunedau Ian Jones, Pennaeth Hamdden IJones@carmarthenshire.gov.uk
POLISI YNGHYLCH TALIADAU AM WASANAETHAU	Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno Polisi newydd ynghylch Taliadau am Wasanaethau. Mae'r Polisi yn nodi'r dull o osod a chasglu'r taliadau am wasanaethau. Y nod yw sicrhau bod y Taliadau am Wasanaethau yn glir, yn rhesymol, yn atebol ac yn adlewyrchu costau gwirioneddol.	Cabinet 16 Hyd 2023	Nac ydy	Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Gartrefi	Cyfarwyddwr Cymunedau Jonathan Morgan, Pennaeth Tai a Diogelu'r Cyhoedd JMorgan@carmarthenshire.gov.uk
ADRODDIAD BLYNYDDOL CYFARWYDDWR STATUDOL Y GWASANAETHAU CYMDEITHASOL	Mae'r adroddiad yn archwilio pob maes gwasanaeth o fewn Gofal Cymdeithasol ac yn dangos sut yr ymdrinnir â strategaethau, gweithredoedd, targedau a risgiau'r gwasanaeth a sut y byddant yn cael eu rhoi ar waith. Mae'n cynnwys	Cabinet 16 Hyd 2023	Nac ydy	Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	Cyfarwyddwr Cymunedau Silvana Sauro, Rhelowr Perfformiad, Dadansoddi a

Pwnc	Crynodeb o'r adroddiad	Corff Penderfynu a Dyddiadau	Yn eithriedig ?	Aelod y Cabinet sydd yn gyfrifol am y portfolio (os yn berthnasol)	Cyfarwyddwr cyfrifol/ Awdur yr Adroddiad
2022/23	trosolwg o sut rydym wedi perfformio yn 2022/23, ynghyd ag asesiad ynghylch y dyfodol a'n blaenoriaethau strategol ar gyfer 2023/24.				Systemau ssauro@carmarthenshire.gov.uk
CYNLLUN STRATEGOL YNGHYLCH RHEOLI EIN TIR AR GYFER PRYFED PEILLIO YN SIR GAERFYRDDIN	Mabwysiadu arferion rheoli tir sy'n denu pryfed peillio ar dir a reolir gan y Cyngor lle nad oes gwrthdaro rhwng y rhain a'r defnydd tir presennol, ac fel y cytunwyd â chleientiaid (e.e. Tai) a'r contractwr (Cynnal a Chadw Tiroedd). Byddwn yn sicrhau bod y ffordd rydym yn rheoli ein glaswelltiroedd yn gyson â'r argyfyngau hinsawdd a natur.	Cabinet 30 Hyd 2023	Nac ydy	Gwasanaethau Trafnidiaeth, Gwastraff a Seilwaith	Cyfarwyddwr yr Amgylchedd Rosie Carmichael, Rheolwr Cadwraeth Gwledig racarmichael@car-marthenshire.gov.uk
CYNLLUN CYMHELLIANT I DENANTIAID	Mae'r defnydd o gynlluniau cymhelliant a gwobrwyo gan landlordiaid cymdeithasol yn sail i'r dull ehangach o reoli tenantiaeth. Gellir ystyried cymhellion i annog ymddygiad a ddymunir gyda gwobrau'n cydnabod ymddygiad o'r fath. Mae'r adroddiad yn nodi ein dull o sut y byddwn yn gwobrwyo tenantiaid ond hefyd yn cyflwyno cynllun cymhelliant.	Cabinet 30 Hyd 2023	Nac ydy	Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Gartrefi	Cyfarwyddwr Cymunedau Les James, Rheolwr Contractau a Datblygu Gwasanaethau LesJames@carmarthenshire.gov.uk
Tudalen 13 CANLLAWIAU CYNLLUNIO ATODOL - CYNLLUN	Cyflwyno cyfres o Ganllawiau Cynllunio Atodol drafft (CCA) i ymhelaethu ar gynnwys y CDLI Diwygiedig a'i gefnogi ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus ffurfiol.	Cabinet 30 Hyd 2023	Nac ydy	Newid Hinsawdd, Datgarboneiddio a Chynaliadwyedd, Dirprwy Arweinydd ac	Cyfarwyddwr yr Amgylchedd Ian R Llewelyn, Rheolwr Blaen-

Pwnc	Crynodeb o'r adroddiad	Corff Penderfynu a Dyddiadau	Yn eithriedig ?	Aelod y Cabinet sydd yn gyfrifol am y portfolio (os yn berthnasol)	Cyfarwyddwr cyfrifol/ Awdur yr Adroddiad
DATBLYGU LLEOL DIWYGIEDIG SIR GAERFYRDDIN 2018 - 2033	CCA drafft i gynnwys (yn amodol ar amseru), ond heb fod yn gyfyngedig i: Yr Iaith Gymraeg, Aseidiadau Cymeriad Tirwedd, Safleoedd o Bwys ar gyfer Cadwraeth Natur.			Aelod Cabinet dros Gartrefi	gynllunio IRLlewelyn@sirgar.gov.uk
DIWEDDARIAD Y STRATEGAETH WASTRAFF	Mae'r adroddiad yn rhoi trosolwg o'r cam cyntaf o weithredu Strategaeth Wastraff Sir Gar. 2021-2025, gan roi manylion am y newidiadau sydd wedi'u gweithredu, cynnydd mewn perfformiad a strategaeth ailgylchu hyd yn hyn.	Cabinet 30 Hyd 2023	Nac ydy	Gwasanaethau Trafnidiaeth, Gwastraff a Seilwaith	Cyfarwyddwr yr Amgylchedd Daniel John, Pennaeth Gwasanaethau Gwastraff ac Amgylcheddol Dros Dro DWJohn@carmarthenshire.gov.uk
ADOLYGIAD GWASTRAFF SWMPUS	Bydd yr adroddiad hwn yn cynnig gwasanaeth swmpus cost-effeithiol, effeithlon i breswylwyr a fydd yn ymgorffori'r hierarchaeth wastraff i sicrhau y gellir ailddefnyddio gwastraff mwy swmpus cyn ei ailgylchu a'i waredu. Adolygiad o'r gost, nifer y swmpiau a gesglir fesul maint eitem, system rheoli apwyntiadau a gofynion cerbydau casglu ar gyfer gwasanaeth o'r fath.	Cabinet 13 Tach 2023	Nac ydy	Gwasanaethau Trafnidiaeth, Gwastraff a Seilwaith	Cyfarwyddwr yr Amgylchedd Daniel John, Pennaeth Gwasanaethau Gwastraff ac Amgylcheddol Dros Dro DWJohn@carmarthenshire.gov.uk
DIWEDDARU RHAGLEN	I ddarparu'r newyddion ynglyn a sefyllfa gyllideb ddiweddaraf y rhaglen gyfalaf	Cabinet 13 Tach 2023	Nac ydy	Adnoddau	Cyfarwyddwr Gwasanaethau

Pwnc	Crynodeb o'r adroddiad	Corff Penderfynu a Dyddiadau	Yn eithriedig ?	Aelod y Cabinet sydd yn gyfrifol am y portfolio (os yn berthnasol)	Cyfarwyddwr cyfrifol/ Awdur yr Adroddiad
GYFALAF 2023/24	2023/24, ar 31ain Awst 2023				Corfforaethol Randal Hemingway, Pennaeth Gwasanaethau Ariannol RHemingway@car-marthenshire.gov.uk
ADRODDIAD MONITRO CYLLIDEB REFENIW Y CYNGOR	I ddarparu'r newyddion i'r Cabinet ynglyn a sefyllfa diweddaraf cyllideb 2023/24, ar Awst 31 2023	Cabinet 13 Tach 2023	Nac ydy	Adnoddau	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol Randal Hemingway, Pennaeth Gwasanaethau Ariannol RHemingway@car-marthenshire.gov.uk
Y WYBODAETH DDIWEDDARAF AM RAGLEN GYFALAF 2022/23 Tudalen 133	Darparu'r wybodaeth ddiweddaraf o ran sefyllfa y gyllideb ar gyfer rhaglen gyfalaf 2022/23	Cabinet 27 Tach 2023	Nac ydy	Adnoddau	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol Randal Hemingway, Pennaeth Gwasanaethau Ariannol RHemingway@car-marthenshire.gov.uk

Pwnc	Crynodeb o'r adroddiad	Corff Penderfynu a Dyddiadau	Yn eithriedig ?	Aelod y Cabinet sydd yn gyfrifol am y portfolio (os yn berthnasol)	Cyfarwyddwr cyfrifol/ Awdur yr Adroddiad
					k
ADRODDIAD CHWARTEROL YNGYLCH RHEOLI'R TRYSORLYS A DANGOSYDD DARBODAETH EBRILL 1AF 2023 I MEDI 30AIN 2023	I ddarparu y gwybodaeth diweddaraf i aelodau, ynglyn a gweithgareddau'r adran Rheoli'r Trysorlys yn ystod y cyfnod Ebrill 1af 2023 i Medi 30ain 2023	Cabinet 27 Tach 2023	Nac ydy	Adnoddau	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol Randal Hemingway, Pennaeth Gwasanaethau Ariannol RHemingway@car-marthenshire.gov.uk
STRATEGAETH FARCHOGAETH	<p>Mae Cynllun Gwella Hawliau Tramwy Sir Gaerfyrddin 2019-2029 wedi'i lunio a'i gyhoeddi yn unol ag adran 60 o Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy (2000). Mae'r Cynllun Gwella Hawliau Tramwy yn cyflwyno cynllun Sir Gaerfyrddin ar gyfer rheoli, datblygu, a gwella rhwydwaith Hawliau Tramwy Cyhoeddus y Sir yn strategol hyd at 2029.</p> <p>Yn ystod yr ymgynghoriad â'r Fforwm Mynediad Lleol, nododd y Fforwm angen i'r awdurdod lleol ymrwymo i lunio Strategaeth Farchogaeth Sir Gaerfyrddin i gydnabod y cyfleoedd a'r heriau o ran mynediad ar gyfer marchogaeth a gyrru car a cheffyl ledled y Sir.</p>	Cabinet 11 Rhag 2023	Nac ydy	Gwasanaethau Trafnidiaeth, Gwastraff a Seilwaith	Cyfarwyddwr yr Amgylchedd Steve Pilliner, Pennaeth Priffyrdd a Thrafnidiaeth SGPilliner@carmarthenshire.gov.uk

Pwnc	Crynodeb o'r adroddiad	Corff Penderfynu a Dyddiadau	Yn eithriadig ?	Aelod y Cabinet sydd yn gyfrifol am y portfolio (os yn berthnasol)	Cyfarwyddwr cyfrifol/ Awdur yr Adroddiad
	<p>Felly mae Strategaeth Farchogaeth i 'hyrwyddo a datblygu rhwydwaith hygrych at ddefnydd marchogol' wedi cael ei chyhoeddi yng Nghynllun Gwella Hawliau Tramwy Sir Gaerfyrddin 2019-2029.</p> <p>Mae'r adroddiad yn nodi'r cynnig i fabwysiadu Strategaeth Farchogaeth ar gyfer Sir Gaerfyrddin.</p>				
CYNLLUN BUSNES Y CYFRIF REFENIW TAI 2024-2027	Mae cynllun busnes y cyfrif refeniw tai yn nodi ein blaenoriaethau a'n gweithgareddau ar gyfer tai cyngor newydd a thai cyngor sy'n bodoli eisoes yn ystod y tair blynedd nesaf. Mae hefyd yn pennu ein cyllidebau cyfalaf a refeniw ac yn cadarnhau lefelau rhent i denantiaid.	Cabinet 11 Rhag 2023	Nac ydy	Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Gartrefi	Cyfarwyddwr Cymunedau Dawn Rees, Business Support Officer (Communities) dkrees@carmarthenshire.gov.uk
CYNLLUN RHEOLI PERYGL LLIFOGYDD-2	<p>Mae Adran S10.7 Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 yn ei gwneud yn ofynnol i bob Awdurdod Lleol gyhoeddi eu strategaeth a'u cynllun rheoli perygl llifogydd lleol.</p> <p>Bydd y strategaeth a'r cynllun (y cyfeirir ato fel y cynllun rheoli perygl llifogydd, FRMP-2) yn egluro lle rydym bellach o ran rheoli perygl llifogydd ac erydu arfordirol (FCERM), lle rydym am fod yn 2030 a sut y byddwn yn cyrraedd yno.</p>	Cabinet 19 Chwe 2024	Nac ydy	Newid Hinsawdd, Datgarboneiddio a Chynaliadwyedd	Cyfarwyddwr yr Amgylchedd Ben Kathrens, Rheolwr Amddiffyn Rhag Llifogydd Ac Amddiffyn yr Arfordir BKathrens@carmarthenshire.gov.uk

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwiadol

Aelodau'r Pwyllgor Craffu i graffu ar yr adroddiadau canlynol drwy e-bost

Monitro'r Gyllideb 2022/23 am y cyfnod o fis Ebrill 2022 i fis Chwefror 2023	Sefyllfa Alldro'r Gyllideb ar gyfer 2022/23 ar 31 Mawrth 2023.	Monitro'r Gyllideb 2023/24 am y cyfnod o fis Ebrill i fis Awst 2023	Monitro'r Gyllideb 2023/24 am y cyfnod o fis Ebrill i fis Hydref 2023	Monitro'r Gyllideb 2023/24 am y cyfnod o fis Ebrill i fis Rhagfyr 2023	Monitro'r Gyllideb 2023/24 am y cyfnod o fis Ebrill 2023 i fis Chwefror 2024
	Monitro'r Gyllideb 2023/24 am y cyfnod o fis Ebrill i fis Mehefin 2023				
	Strategaeth Gwasanaethau Cymdeithasol 10 mlynedd				
Y wybodaeth ddiweddaraf am gyhoeddiadau Adroddiadau Estyn	Y wybodaeth ddiweddaraf am gyhoeddiadau Adroddiadau Estyn	Y wybodaeth ddiweddaraf am gyhoeddiadau Adroddiadau Estyn	Y wybodaeth ddiweddaraf am gyhoeddiadau Adroddiadau Estyn	Y wybodaeth ddiweddaraf am gyhoeddiadau Adroddiadau Estyn	Y wybodaeth ddiweddaraf am gyhoeddiadau Adroddiadau Estyn

Eitemau i'w hychwanegu at y Blaengynllun Gwaith:

Adroddiadau Diweddarau Chwarterol ynghylch Rheoli Perfformiad – i'w dosbarthu y tu allan i'r broses cyfarfodydd drwy e-bost. Dyddiadau i'w cadarnhau

Gweithdai / Sesiynau Datblygu:

- **Adolygiad o'r prosesau ynghylch trosglwyddo disgyblion rhwng ysgolion** - Yr Adran Addysg i bennu dyddiad priodol yn hydref 2023
- **Ffederasiynau Ysgolion.** Amlinelliad o'r trefniadau ar gyfer grwpio ysgolion – i gynnwys y gwahanol fathau / modelau a threfniadau llywodraethu. Yr Adran Addysg i bennu dyddiad priodol yn hydref 2024
- **Trosolwg o'r Cynnig Addysg Awyr Agored** – sesiwn bosibl ar y cyd â Chymunedau, Cartrefi ac Adfywio (deiliaid y portffolio). Yr Is-adran Cymunedau i bennu dyddiad priodol yng ngwanwyn 2024

Tudalen 138

Ymweliadau Safle

- Rhaglen ar gyfer ymweliadau ysgol i'w darparu gan yr Adran Addysg

DYDD GWENER, 5 MAI 2023

PRESENNOL Y Cyngorydd A.C. Jones (Cadeirydd)

Cynghorwyr (Yn y Siambr):

P. Hughes-Griffiths   E. Skinner

Cynghorwyr (Yn rhithwir):

S.M. Allen	K.V. Broom	J.M. Charles (dirprwyo)	M. Donoghue (dirprwyo)
B.W. Jones	D. Jones	M.J.A. Lewis	S.L. Rees
M. Thomas			

Aelodau Cyfetholedig (Yn y Siambr)

A. Enoch, Rhiant-lywodraethwr
V. Kenny, Cynrychiolydd o'r Eglwys Gatholig

Aelodau Cyfetholedig (Yn rhithwir)

F. Healey-Benson, Rhiant-lywodraethwr

Aelodau'r Cabinet (Yn y Siambr)

G. Davies, Aelod Cabinet Dros Addysg a'r Gymraeg

Aelodau'r Cabinet (Yn rhithwir)

G. Aelod Cabinet dros Adfywio, Hamdden, Diwylliant a Thwristiaeth

Hefyd yn bresennol (Yn y Siambr):

G. Morgans, Cyfarwyddwr Gwasanaethau Addysg a Phlant
A Thomas, Pennaeth y Gwasanaethau Addysg a Chynhwysiant
E. Forsyth, Arweinydd Strategol ar gyfer Effeithiolrwydd Ysgolion
M. Morgan, Uwch Ymgynghorydd Gwella Addysg
F. Gordon, Athro Ymgynghorol Anghenion Dysgu Ychwanegol (Proses)
M. Davies, Athro Ymgynghorol Anghenion Dysgu Ychwanegol
T. Davies, Swyddog Arweiniol Anghenion Dysgu Ychwanegol y Blynyddoedd Cynnar
D. Livingstone, Swyddog Pontio ôl-16
E. Evans, Prif Swyddog Gwasanaethau Democraidaidd
J. Owens, Swyddog Gwasanaethau Democraidaidd

Hefyd yn bresennol (Yn rhithwir):

S. Davies, Pennaeth Mynediad i Addysg
G. Ayers, Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth
S. Rees, Cyfieithydd Ar Y Pryd
M. Runeckles, Swyddog Cefnogi Aeolodau

Siambr - Neuadd y Sir, Caerfyrddin. SA31 1JP ac o bell - 10.00 yb - 12.34 yp

1. YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorwyr L. Bowen, L. Davies a H. Jones.

2. DATGANIADAU O FUDDIANNAU PERSONOL GAN GYNNWYS UNRHYW CHWIPIAU PLEIDIAU A RODDIR MEWN YMATEB I UNRHYW EITEM AR YR AGENDA.

Ni chafwyd dim datganiadau ynghylch buddiannau personol na chwip waharddedig.

3. CWESTIYNAU GAN Y CYHOEDD (NID OEDD DIM WEDI DOD I LAW)

Dyweddodd y Cadeirydd nad oedd dim cwestiynau wedi dod i law gan y cyhoedd.

4. POLISI AR DDYFARNU GRANTIAU A'R IAITH GYMRAEG

Bu'r Pwyllgor yn ystyried Polisi'r Cyngor ynghylch Dyfarnu Grantiau a'r Gymraeg sydd wedi'i baratoi er mwyn cydymffurfio â darpariaethau Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011. Roedd y Polisi yn darparu dull cyson o ymdrin â'r Gymraeg ar draws grantiau amrywiol y Cyngor, gan sicrhau cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg wrth ddyrannu grantiau a chan sicrhau bod gweithwyr y Cyngor yn gallu cynorthwyo cyrff trydydd parti i hyrwyddo'r Gymraeg yn effeithiol wrth gyflawni eu gweithrediadau. Yn hyn o beth, nodwyd bod y Polisi yn cyd-fynd â Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg y Cyngor 2023-28 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Rhoddwyd sylw i'r materion/sylwadau a godwyd gan y Pwyllgor, fel a ganlyn:-

Mewn ymateb i ymholiad ynghylch cymeradwyo'r Polisi a'r meini prawf cymhwysedd ar gyfer dyfarnu grantiau, eglurodd y Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth y byddai'r ddogfen, yn dilyn cymeradwyaeth y Cabinet, yn rhan ganolog o'r broses dyrannu grantiau ar draws holl adrannau'r Cyngor. At hynny, byddai cymorth canolog yn cael ei ddarparu i'r adrannau perthnasol drwy gydol cyfnod gweithredol y grantiau a byddai'n galluogi mesur effaith y Polisi ar y Gymraeg.

Rhoddodd yr Aelod Cabinet dros Adfywio, Hamdden, Diwylliant a Thwristiaeth sicrwydd i'r Pwyllgor y byddai cefnogaeth a chymorth pwrpasol yn cael eu rhoi i ymgeiswyr yn ystod cam ymholiadau'r broses ymgeisio i sicrhau na fyddai Mentrau Bach a Chanolig (BBaChau) dan anfantais. Yn hyn o beth, cydnabuwyd y byddai disgwyliadau'r Cyngor yn amrywio yn ôl y math o sefydliad, y gweithgaredd a'r swm o arian grant sy'n cael ei ddyfarnu.

Mewn ymateb i awgrym bod ceisiadau grant blaenorol yn cael eu hadolygu i sicrhau na fyddai busnesau bach a chanolig yn cael eu heithrio o'r broses, eglurodd y Rheolwr Polisi Corfforaethol a Phartneriaeth y byddai'r cynnig rhagweithiol o gymorth yn ychwanegu gwerth at weithgaredd y sefydliad perthnasol yn ei gyfanrwydd a'i nod oedd darparu dull datblygiadol i alluogi sefydliadau, drwy ddylanwad y Cyngor, i ddefnyddio'r Gymraeg a sicrhau ei hyfywedd.

Canmolodd y Polisi gan Aelodau'r Pwyllgor fel modd o nodi disgwyliadau'r Cyngor yn glir o fewn y broses dyfarnu grantiau i sicrhau effaith gadarnhaol ar weithgareddau cyrff trydydd parti ar y Gymraeg.

PENDERFYNWYD YN UNFRYDOL gymeradwyo'r Polisi ar Ddyfarnu Grantiau a'r Gymraeg a'i gyfeirio at y Cabinet i'w ystyried.

5. DIWEDDARIAD AR ANGHENION DYSGU YCHWANEGOL

Cafodd y Pwyllgor ddiweddariad i'w ystyried ar gynnydd ar weithredu'r darpariaethau sydd wedi'u hymgorffori yn Neddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018, a oedd yn ceisio trawsnewid disgwyliadau, profiadau a chanlyniadau plant a phobl ifanc ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY).

Cafodd y Pwyllgor gyflwyniad a oedd yn manylu ar gynnydd y newid o Ddatganiadau Anghenion Addysg Arbennig (AAA) i Gynlluniau Datblygu Unigol (CDU) ar gyfer disgyblion ag ADY. Dywedwyd y byddai'r broses weithredu'n cael ei gwneud yn raddol hyd at fis Awst 2025 ac y byddai'n arwain at dri chanlyniad categoreiddio posibl i blant a phobl ifanc. Rhoddwyd ystyriaeth hefyd i'r adborth ar lefel llwyddiant y trawsnewid i'r system ADY newydd, a oedd yn cynnwys trosolwg o'r meysydd sy'n gweithio'n dda a'r rhai y mae angen mynd i'r afael â nhw o ran rôl Swyddogion ADY a Chydgysylltwyr, Blynnyddoedd Cynnar ac Ôl-16 ar gyfer plant a phobl ifanc ag ADY, hyfforddiant a chefnogaeth, a hefyd y gwaith partneriaeth parhaus gyda gweithwyr ieuchyd proffesiynol. Adolygodd y Pwyllgor y data ystadegol ar ddisgyblion ag ADY mewn ysgolion prif ffrwd a'r rhai sydd angen cymorth lleoliad arbenigol lle cydnabuwyd bod cynnydd sylweddol wedi bod yn y galw am ddarpariaeth Anhwylder Sbectrum Awtistig (ASD) ers mis Medi 2021.

Rhoddwyd sylw i'r materion/sylwadau a godwyd gan y Pwyllgor, fel a ganlyn:-

Mewn ymateb i ymholiad, esboniwyd y broses a'r meini prawf ar gyfer trosglwyddo Datganiadau AAA i Gynlluniau Datblygu Unigol ADY i'r Aelodau. Yn hyn o beth, cadarnhawyd y byddai pob disgybl sydd â Datganiadau AAA presennol yn cael eu hystyried ar gyfer CDU, ac y byddai disgyblion newydd yn mynd ymlaen yn uniongyrchol i'r broses CDU ADY. Ar ben hynny, roedd deddfwriaeth yn rhagnodi bod disgwyl i'r broses drosglwyddo o Ddatganiadau i Gynlluniau Datblygu Unigol gael ei chwblhau o fewn cyfnod o 12 wythnos gan ddefnyddio dull 'sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn' a chasglu gwybodaeth o amrywiaeth o ffynonellau / rhanddeiliaid priodol. Ystyriwyd bod yr amserlen hon yn hydrin ar y cyfan, ac yn welliant ar y system AAA, er y cydnabuwyd y gellir bod oedi wrth aros am wybodaeth allweddol am ddysgwyr gan randdeiliaid.

Yn dilyn pryderon ynghylch anghysondebau posibl o ran ansawdd y Cynlluniau Datblygu Unigol, rhoddwyd sicrwydd i'r Pwyllgor bod cymorth canolog wedi'i ddarparu drwy drefniadau gweithio agos gydag ysgolion er mwyn sicrhau cysondeb o ran safon y Cynlluniau. Ar ben hynny, er mwyn mynd i'r afael ag anghyfartaledd posibl o ran ansawdd Cynlluniau Datblygu Unigol ar draws ysgolion o wahanol feintiau, nodwyd bod rhaglen gynhwysfawr o gefnogaeth a hyfforddiant yn cael ei darparu yn unol â'r clystyrau ysgol a nodwyd. Yn hyn o

beth, canmolwyd yn fawr y cynnydd a wnaed gan gydgysylltwyr ADY wrth drosglwyddo o AAA i ADY. Cyfeiriodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant at arolygiadau Estyn a gwblhawyd yn ddiweddar ac adroddiad ar wahân a gadarnhaodd fod y ddarpariaeth ADY o fewn ysgolion Sir Gaerfyrddin yn rhagorol.

Rhodddwyd gwybod i'r Pwyllgor mai'r syniad o Gynlluniau Datblygu Unigol oedd eu bod yn ddogfennau hyblyg a fyddai'n cael eu trosglwyddo gyda disgyblion sy'n symud ysgolion. O ran dysgwyr Sir Gaerfyrddin sy'n mynychu ysgolion a lleoliadau y tu allan i'r sir, cadarnhawyd y byddai Cynlluniau Datblygu Unigol yn cael eu llunio gan Sir Gaerfyrddin yn dilyn gwaith partneriaeth agos a chasglu gwybodaeth berthnasol gyda chydgyssylltydd ADY perthnasol yr ysgol/lleoliad ac yn unol â'r dull sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn. At hynny, cadarnhawyd, er bod cyfleuster ad-dalu i'r Awdurdod gwreiddiol ar waith ar gyfer plant sy'n derbyn gofal, nid oedd cyllid CDU trawsffiniol wedi'i bennu eto.

Cyfeiriwyd at yr effaith ar ysgolion o ran y pwysau amser ar gydgysylltwyr ADY, a'r pwysau cyllidebol yn unol â'r newidiadau i'r dyraniad cyllid fformiwla. Fodd bynnag, croesawyd y dull newydd sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn gan gydgysylltwyr ADY o ran Cynlluniau Datblygu Unigol mwy ystyrion, gyda chanlyniadau gwell i ddysgwyr ag ADY.

Mewn ymateb i ymholiad, rhodddwyd trosolwg o'r cymorth sydd ar gael i'r rhai a sy'n derbyn Addysg Heblaw Mewn Ysgol ac Addysg Ddewisol yn y Cartref i'r Pwyllgor. Cytunwyd bod ystadegau sy'n ymwneud â nifer y plant sy'n derbyn Addysg Heblaw Mewn Ysgol ac Addysg Ddewisol yn y Cartref yn y sir yn cael eu dosbarthu i'r Pwyllgor.

Mewn ymateb i bryderon a godwyd mewn perthynas â materion capasiti mewn lleoliadau arbenigol, eglurodd yr Athro Ymgynghorol ADY mai blaenoriaeth y Cyngor oedd gwella'r capasiti o fewn ysgolion prif ffrwd i ddiwallu anghenion disgyblion ag ADY er mwyn rhoi cyfle i ddysgwyr fynychu ysgolion yn eu hardal.

Cyfeiriwyd at ôl troed sylweddol darpariaeth arbenigol Ôl-16 yn y sir a oedd yn rhoi hawl 3 blynedd i gyllid a chymorth o dan y fframwaith AAA. Fodd bynnag, nodwyd bod y côd ADY yn rhoi hawl i gael 2 flynedd o addysg a hyfforddiant Ôl-16 pan fo angen rhesymol a fydd yn golygu bod angen adolygu'r ddarpariaeth arbenigol sy'n cael ei chynnig gan Sefydliadau AB ac Awdurdodau Lleol. Rhodddwyd sicrwydd bod trafodaethau'n parhau â Llywodraeth Cymru er mwyn ceisio eglurder ynghylch a fyddai darpariaeth ôl-16 bresennol y sir o fewn ysgolion prif ffrwd yn parhau i gael ei chyllido a goblygiadau'r model hwn, o gymharu â'r llwybr presennol a ffefrir gan Lywodraeth Cymru sef cyllido drwy ddarparwyr annibynnol. Gofynnodd y Pwyllgor am y wybodaeth ddiweddaraf am ganlyniad y trafodaethau gyda Llywodraeth Cymru maes o law.

Mynegwyd pryderon gan y Pwyllgor o ran diffyg cydraddoldeb rhwng ysgolion cyfrwng Cymraeg o ran gallu cael mynediad at ystod eang o asesiadau ac adnoddau safonol i gefnogi'r gwaith o adnabod ADY yn gynnar ac yn gywir, o gymharu ag ysgolion cyfrwng Saesneg. Rhodddwyd sicrwydd bod hwn yn faes blaenoriaeth i'r Cyngor ac roedd gwaith yn mynd rhagddo i fynd i'r afael â'r mater yn genedlaethol.

Cyfeiriwyd at y wybodaeth ystadegol a nodwyd yn yr adroddiad lle eglurodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant fod angen trosglwyddo mwy o blant ysgol uwchradd i'r fframwaith CDU ADY gan eu bod wedi derbyn Datganiad AAA i ddechrau, tra bod nifer o blant ysgolion cynradd wedi cael CDU cyfredol, a roddwyd cyn y gofyniad statudol i wneud hynny, mewn achosion lle'r oedd caniatâd rhieni wedi'i ddarparu.

Cymeradwyodd y Pwyllgor y gwaith o weithredu systemau a phrosesau newydd i fodloni gofynion statudol gan gydnabod yr angen a nodwyd gan yr Is-adran am gyllid craidd ychwanegol i sicrhau darpariaeth ADY ddigonol yn y tymor hir. Nodwyd hefyd y pwysau na welwyd ei debyg o'r blaen mewn ysgolion i wella presenoldeb a chefnogi llesiant academiaidd, cymdeithasol ac emosiynol dysgwyr.

PENDERFYNWYD:-

- 5.1 Dosbarthu i'r Pwyllgor ystadegau mewn perthynas â nifer y plant sy'n derbyn 'Addysg Heblaw Mewn Ysgol' ac Addysg Ddewisol yn y Cartref o fewn y Sir.**
- 5.2 Dosbarthu i'r Pwyllgor ddiweddariad am drafodaethau â Llywodraeth Cymru mewn perthynas â chyllido darpariaeth ôl-16 maes o law.**
- 5.3 Cymeradwyo'r adroddiad a'i gyfeirio at y Cabinet i'w ystyried.**

6. STRATEGAETH HYBU'R GYMRAEG 2023-28

Cafodd y Pwyllgor Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg ar gyfer 2023-28 i'w hystyried, a baratowyd ar y cyd â Fforwm Strategol y Gymraeg fel rhan o gyfrifoldebau'r Cyngor drwy Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a'r Safonau Iaith ddilynol. Roedd y strategaeth yn manylu ar sut y mae'r Cyngor yn bwriadu hyrwyddo'r Gymraeg a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg ar draws y sir.

Nod y Strategaeth oedd ysgogi cynnydd yn nifer y siaradwyr Cymraeg, balchder a hyder yn yr iaith Gymraeg, mwy o ddefnydd o'r Gymraeg yn y gweithle ac ymhlith y gweithlu fel 'norm' a chymunedau Cymraeg ffyniannus. Byddai cyfanswm o 9 ffrwd waith yn cael eu gweithredu fel cynllun gweithredu i gyflawni nodau'r strategaeth yn ystod ei chyfnod. Byddai'r Strategaeth yn cael ei lansio'n ffurfiol yn Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd 2023 yn Llanymddyfri.

Cyfeiriwyd at baragraff 6 o'r rhagair lle eglurodd yr Aelod Cabinet dros Addysg a'r Gymraeg y byddai'r geiriad yn cael ei ddiwygio fel a ganlyn:

“Ein dymuniad yn Sir Gaerfyrddin yw nid cynyddu niferoedd ac annog defnydd yn unig, ond hefyd i groesawu pobl i'r Gymraeg yn hyderus a heb ymddiheuriad.”

Rhodddwyd sylw i'r materion/sylwadau a godwyd gan y Pwyllgor, fel a ganlyn:-

Gwnaethpwyd cais i'r gynrychiolaeth graffigol ar dudalen 57 o ddogfennaeth y cyfarfod gael ei labelu'n briodol. Cytunwyd y dylid gwneud hynny.

Mynegwyd pryder ynglŷn â'r diffyg dosbarthiadau Cymraeg wyneb yn wyneb sy'n cael eu cynnig mewn ardaloedd lleol er mwyn galluogi dysgwyr i ddefnyddio a datblygu eu sgiliau Cymraeg. Dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg a Gwasanaethau Plant fod y ddarpariaeth Cymraeg i Oedolion yn gweithredu ar drefniant masnachfrait gyda Choleg Sir Gâr a bod gwaith yn cael ei wneud i wella ac ehangu'r ddarpariaeth. Yn hyn o beth, nodwyd y byddai'r adran yn croesawu adborth a mewnbwn y Pwyllgor ar y ddarpariaeth Cymraeg i Oedolion.

Croesawodd y Pwyllgor y strategaeth fel ffordd o gael effaith gadarnhaol ar hyfywedd y Gymraeg yn Sir Gaerfyrddin a phwysleisiodd bwysigrwydd rhoi cyfle i drigolion glywed a defnyddio'r Gymraeg yn eu bywydau bob dydd.

PENDERFYNWYD

- 6.1 Labelu'r gynrychiolaeth graffigol ar dudalen 57 o ddogfennaeth y cyfarfod yn briodol.**
- 6.2 Cymeradwyo Strategaeth Hyrwyddo'r Gymraeg ar gyfer 2023-28 a'i chyfeirio at y Cabinet i'w hystyried.**

7. GWERTHUSIAD O AROLYGIADAU ESTYN AR DRAWS YSGOLION SIR GAERFYRDDIN, UNEDAU CYFEIRIO DISGYBLION A LLEOLIADAU ARBENIGOL

Cafodd y Pwyllgor adroddiad oedd yn rhoi trosolwg o ganlyniadau arolygu Estyn yn y sir dros y pum mlynedd diwethaf. Daeth yr adroddiad i'r casgliad fod safonau ac arweinyddiaeth yn cael eu barnu'n dda neu'n well yn y mwyafrif o ysgolion, gyda lleiafrif yn unig o ysgolion yn cael eu rhoi mewn categori i'w gwella. Rhoddwyd trosolwg o'r fframwaith arolygu newydd a fabwysiadwyd gan Estyn ym mis Mawrth 2022 i'r Pwyllgor, ynghyd â chrynodeb o'r arfer cryf neu effeithiol a nodwyd gan arolygwyr Estyn i'w rannu ag eraill.

Adolygodd y Pwyllgor yr argymhellion gwella ysgolion a ddarparwyd gan Estyn ers mis Mawrth 2022 a rhoddwyd sicrwydd i'r Pwyllgor fod holl ganlyniadau Estyn wedi dylanwadu ar strategaethau gwella'r adran ar gyfer ysgolion, ffyrdd o weithio a'r rhaglen cymorth Dysgu Proffesiynol.

Rhoddwyd sylw i'r materion/sylwadau a godwyd gan y Pwyllgor, fel a ganlyn:-

Mynegwyd pryder ynghylch Rhaglen Arolygu Estyn yng ngoleuni'r newid i'r cwricwlwm newydd, ynghyd â'r effaith andwyol ar ddatblygiad dysgwyr o ganlyniad i bandemig y coronafeirws. Eglurodd yr Arweinydd Strategol ar gyfer Effeithiolrwydd Ysgolion fod y newid mewn ffocws o ganlyniadau dysgwyr i'r cynnydd a wnaed gan ddysgwyr yn galluogi Estyn, ysgolion a'r Awdurdod i gymryd golwg gyfannol ar ddysgwyr, er mwyn diwallu anghenion dysgwyr unigol yn well.

PENDERFYNWYD bod yr adroddiad yn cael ei dderbyn.

8. DIWEDDARIAD AR GAMAU GWEITHREDU Y PWYLLGOR CRAFFU

Cafodd y Pwyllgor adroddiad a oedd yn nodi'r cynnydd a wnaed mewn perthynas â cheisiadau neu atgyfeiriadau a oedd wedi deillio o gyfarfodydd blaenorol yn ystod blwyddyn y cyngor 2022/23.

PENDERFYNWYD bod yr adroddiad yn cael ei dderbyn.

9. LLOFNODI YN GOFNOD CYWIR COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWDYD AR 24 MAWRTH 2023

Yn amodol ar gynnwys presenoldeb aelodau cyfetholedig perthnasol, PENDERFYNWYD llofnodi cofnodion cyfarfod y Pwyllgor a gynhaliwyd ar 24 Mawrth 2023 fel cofnod cywir.

_____
CHAIR

_____
DATE

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol